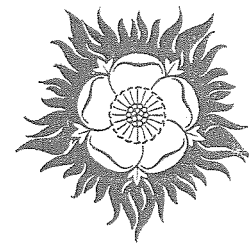

BECHYŇOVA PADESÁTKA

11-C-292

BECHYŇOVA PADESÁTKA

VYDAL

KRUH JUBILANTOVÝCH PŘÁTEL

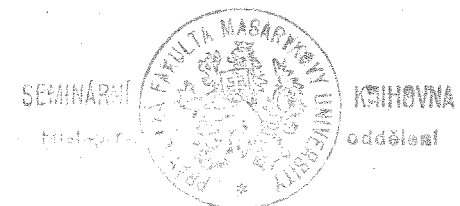
USPOŘÁDAL E. VOJNAR

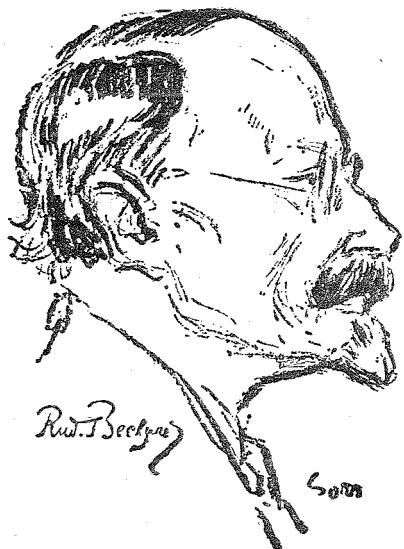
V OLOMOUCI

V M Ě S Í C I D U B N U M C M X X X I

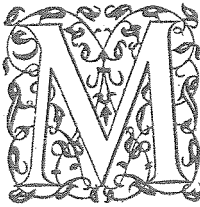
Oldřich Lasák, PORTRET MINISTRA RUDOLFA BECHYNĚ
pro ministerstvo školství a národní osvěty

R.W. Beckner

6008

ilý Rudlo! Dožíváš se padesátky. Při posouzení života význačnějším nežli počet prožitých let jest výsledek úsilí a vykonané práce. Padesátka bývá často, nikoliv neprávem, považována za nejlepší věk. Jakýsi vrcholný postup tělesné a duševní zdatnosti. Komu se do padesátky nepodaří něčím býti, něco vykonati a něčím se zasloužiti pro dobrou věc a obecnost, sotva později už co vykoná. Mnoho lidí nedožije se tohoto věku. Mnoho mladších se ztrácí, vypadají z řad platných v životě soukromém a zejména v zápasech veřejných za uskutečnění ideí a velikých cílů.

Ty můžeš spokojeně pohlížeti zpět, se stupně padesátky do minulosti. Byls účasten bojů za osvobození práce. Snášels útrapy hospodářsky a sociálně odstrčených, prožívals jejich naděje a sdílels radost z jejich vítězství a z jejich úspěchů. Máš právo s hrdostí pohlížeti na podíl svého konání v dobách největšího zotročení našeho lidu pod vládou knuty světové války. Byls jedním z prvních, kteří s odvahou, vědomě a mužně, nedbajíce hrozcích nebezpečí, postavili se proti cizovládě. Byls bojovníkem za osvobození svého lidu a dobytí jeho politické a národní samostatnosti. Byls účastníkem boje za uskutečnění krásného snu přenášeného otci našimi s pokolení na pokolení, znovuzřízení státní samostatnosti. A když se naplnily dnové a osudový okamžik veliké doby nadešel, postavil ses v řady těch, kteří prohlásili: Když jsme bourali staré, budeme

spolubudovati nové poměry. V životě veřejném pracoval jsi úspěšně. Ve straně, v národě a ve státě propracoval ses k úloze významného politického činitele.

Lnuli jsme k sobě těsněji, nežli bývá obyčejem. Příležitostně vzpomínám na několik chvil, ztrávených v minulosti. Nejsou to události významu vysoce politického. Jen malé příhody. Osvětlující dobu lépe nežli velkorysé malby.

28. června 1914 přijels do Plzně. Žena Tvoje měla vystoupiti ve Spolkovém domě na večírku. Nedošlo k tomu. Po zprávě ze Sarajeva všechny zábavy a projevy byly úředně zakázány. Když jsme se sešli, bez uvažování řekli jsme současně: „To je válka. Tys poznamenal: „Nejen proti Srbsku, taky proti nám.“ A bylo tomu tak.

Delší dobu jsme se potom neviděli. Později jsem slyšel, žeš narukoval a žeš uvězněn pro jakousi velezrádu. Zatím se počalo tvořiti v lidu mínění. Oficiální politika česká krčila se k Vídni. Snažila se buditi dojem, že český lid jest věren říši a dynastii. Nebyla to pravda. Lid smýšlel jinak. Proti říši a proti dynastii a válku proklínal. Přál si, aby Ústřední mocnosti byly poraženy a zvítězila Dohoda. Po mém zájezdu v březnu 1915 do Švýcar, rozhodl jsem se pracovati pro odboj. Aby byla válka podlomena a mír uspíšen. Aby nenáviděná říše Habsburků byla rozbořena a na jejích troskách vybudovány byly nové státy, doposud podmaněných národů. Vedoucí politikové všech českých stran připravovali vstup českých lidí do války. V tom jsem spatřoval zločin. Provinění na socialismu a socialistickém hnutí a na věci českého lidu. Uvědomil jsem si, že revoluční úspěšný odboj bez dělnických mas není možný. V čele naší strany stála v tu dobu známá, neblahá osobnost, neuhýbající žádnému prostředku.

Projevila se proto nutnost, osvoboditi stranu od oportunistu a přivésti její příslušníky do řad odboje a do zápasu za československý stát.

Za první úkol vytkl jsem si, získati schopné a české věci oddané vlivné soudruhy a příslušníky strany. Pamatuješ se, jak jsem přijel za Tebou do vojenské nemocnice v Písku? Nebylo třeba výkladů, vysvětlování a přesvědčování. Procházeli jsme se večer v parku. Bylo to v zimě.

Hlavy a srdce hořely, tělem lomcovala zima, ruce a nohy mrzly. Zastavili jsme se a Tys mně způsobil velikou radost, pravě: „Gusto! Jdu sebou! Do všech krajností, žádné nevyjímaje!“ Políbili jsme se a přísahali věrnost odboji, české věci a socialismu. Později jsi mi vyprávěl v Praze: „Gusto! Na nádraží mne očekávali soudruzi. Dr. H. a Dr. Š. Vykládali mně své politické stanovisko. Pochopil jsem. Chtěli mě získati. Abych hře učinil konec, přerušil jsem jejich výklady slovy: Soudruzi, já jdu s Gustou!“ Zachoval ses statečně, v duchu písecké přísahy. Dnes Ti, po sedmnácti letech, za tento čin děkuji. Šli jsme společně až do konce.

V roce osmnáctém klesala důvěra v lidu ve vítězství. Země české byly krutě brakovány. Všecko bylo vyváženo. Lid chápal počínání Vídně: Chtějí nás vyrabovati, aby, až to přijde, vyhladovělé a zmučené snáže zdolali a znovu v okovy spoutali. Bylo zapotřebí buditi víru ve vítězný konec. Nebylo to snadné. Dohoda nemohla s místa a bez jejího úspěchu zdála se věc česká ztracena. Apoštolovali jsme s Rudlou s několika soudruhy a přáteli odboje. Mluvili jsme na velikých schůzích. V tisícových shromážděních se nedýchal. Tlukot srdcí posluchačů bylo slyšeti. V Olomouci v Národním domě napěchovaná dvorana nás netrpělivě očekávala. Když jsme stoupali na řečníště, šeptals: „Co jim povíme? Ztratili důvěru neúspěchy Dohody na bojištích.“ „Ohlásíme příchod československého státu. Bez ohledu na válečné události. Svěže, radostně, jakoby bylo v gruntovních knihách Evropy všecko zajištěno“, odvětil jsem v podstatě. Tys na to děl: „Dobrá. Ty mluv politicky a já to skončím vtipem.“ Stalo se.

Po mně's vystoupil. Hned ohlásils, že povíš, kdo válku vyhraje. Vyložils, jak tři důstojníci ve Švýcarsku, Angličan, Francouz a Prusák se shodli, že válku vyhraje válečník, který zachová nejdéle nervy. Dohodli se, že učiní ihned zkoušku. Na dvoře v chlívků byl kozel hrozně páchnoucí. Kdo nejdéle s kozlem v chlívků vydrží, prokáže nejsilnější nervy svého lidu a vítězství se kloní na jeho stranu. Toho docílil Prusák. Skončils: „Přátelé, ten Prusák to vydržel se smradlavým kozlem tři hodiny. My s tím rakouským kozlem jsme to vydrželi tři sta let. Máme pevné nervy. Nás neporazí. My to vyhraje.“ Vtip působil jako nejpo-

dařenější výklad. Účastníci odcházeli uspokojeni a povzbuzeni. Pravili nám: „Přátelé! Vaše řeči byly provázeny jistotou. Víme, jste do situace zasvěceni, víte mnoho. Posílili jste nás, zvítězíme.“

V České Třebové vyjádřil ses kratčeji a pádněji. Pravils: „Vím, že chcete slyšet jak to dopadne. Řeknu vám to: Rakousko se rozpadne jako kravské lejno!“ Vtip a humor jsou Tvou působivou vlastností. Byly tenkrát a jsou i nyní. Vyhráváš jimi v nejtěžších okamžicích. Kéž Tě tento dar boží provází dále. Hodně dlouho.

Po převratu stal ses zastáncem pozitivní politiky s účastí socialistů ve vládě a Jsi jím doposud. Zasloužil ses ve všem, co v Republice bylo docíleno v ohledu sociálních vymožeností, ve věcech demokracie, pokroku a svobody. Projevils vytrvalost v překonání překážek, stávicích se v cestu k docílení úspěchu. Jest pravda, nebe ani u nás docíleno nebylo. Nebýti však této politiky, bylo by peklo, jež prožíváme daleko horší a osud všech byl by svízelnější.

Nenavykli jsme si poklonkování a chvalořečení. Byli jsme provázeni více kritikou a tvrdostmi, nežli lichotkami a uznáním. Rudlo Bechyně! Dovol, abych Ti řekl: Vykonals kus dobré práce. Děkuji Ti za ni u příležitosti Tvé padesátky.

Praha, Ořechovka, 15. března 1931.

Dr. EDVARD BENEŠ

Milý kolego Bechyně!

Dovolte, abych do Vašeho sborníku řekl také několik slov k Vaší padesátce.

Začnu vzpomínkou. Neznal jsem Vás před válkou osobně, i když jsem vždy dobře sledoval činnost strany i Vaši, jako žurnalisty a politika. Ale utkvěla mně jedna vzpomínka z doby mírové konference zvláště silně. Bylo to při pádu bolševismu v Maďarsku, kdy Maďarsko využilo situace a pokusilo se o první restauraci Habsburků, tehdy arciknížete Josefa. Pustil jsem se v Paříži do boje o sražení tohoto prvního pokusu, byl to první a těžký nápor. U nás doma tehdy dost málo do věci viděli. Zakročil jste tehdy do událostí osobní akci i žurnalisticky, a napsal jste článek, který mne pronikavostí úsudku o situaci v Maďarsku, doma i v Paříži překvapil a jež jsem v Paříži uváděl jako doklad celé situace. Pomohl mi tehdy značně a proto mi to tolik utkvělo. Viděl jsem na něm, jak jako žurnalista jste dovedl rozvinouti do široka svůj pronikavý politický smysl a břitký vtip, postihující tak ostře všeho druhu reakci staré habsburské monarchie. Vím, jak dovedlo útočit Vaše pero v době války ve venkovském listě Vaší strany, vím, kolik zápalu a kladné vůle dovedlo vyjádřit po převratu ve sloupcích ústředního deníku sociálně-demokratické strany a jak dovedlo zápasit o pozitivní hodnoty strany, národa a státu s rozkladnými a negativními silami v kritických letech 1919, 1920 a 1921.

Nemýlím-li se, můžete při své padesátce slavít dvacetileté jubileum svého aktivního politického a poslaneckého působení, neboť jste vstoupil v roce 1911 jako poslanec na půdu vídeňského parlamentu. Vyvolávám si zejména tři momenty Vaší politické činnosti: První byl okamžik, kdy jste jako poslanec snad přímo ze zákopů vystupoval na tribunu rakouské sněmovny v červnu roku 1917 a pronášel tu řeč, již jsme za hranicemi slyšeli a která spolu s řečí poslance Zahradníka prokázala nám velmi užitečné služby. Druhý byl okamžik, kdy v sociálně demokratické straně došlo k překonání orientace Šmeralovy a kdy za vedení Habrmanova a Vašeho celá strana stavěla se do řad národa a třetí konečně, kdy za vynikající Vaší a Tusarovy účasti odhodlala se strana k rozhodnému činu: rozchodu s komunismem.

Od návratu svého do vlasti měl jsem s Vámi po celá ta dlouhá léta příležitost ke stále a často intimní spolupráci v dobách velmi obtížných. Viděl jsem Vaši velikou práci, rozhodnost, nebojácnost před zodpovědností a naprostou oddanost státu a Vaší straně. Pamatuji, jak i v dobách, kdy já míval těžké boje a Vy třeba se mnou nesouhlasil, jak jste mi to otevřeně a upřímně říkal, na to, s čím jste nesouhlasil - upozornil, své stanovisko přátelsky, ale rozhodně uplatňoval. Víte, že já vzhledem k Vám činil totéž. Vážil jsem si toho vždycky a byl tomu rád. Jen tak je možná loyální, dobrá, účinná a správná spolupráce. Vykonal jste jistě pro stát a svou stranu práci velikou a můžete ji při své padesátce s radostí přehlížet.

Přeji Vám, abyste ve své druhé padesátce stejně pokračoval, neztratil nic ze své energie, ale zejména také nic ze svého dobrého vtipu a dobrého rozmaru. U nás je ho v politice tak málo a víte sám dobře, jak i ten vtip a rozmar dovede často zachraňovat situace.

V Praze, dne 30. března 1931.

P A D E S Á T R O Č N Ý R U D O L F B E C H Y N Ě

Poválečná doba postavila sociálnu demokraciu všade pred ťažké úkoly. Strana, ktorá bola zariadená na zásadnú opozíciu, musela sa preorientovať na politiku pozitívnu. V celku možno tvrdiť, že toto preorientovanie, keď aj sprevádzané bolo ťažkými bojami, darilo sa dobre. Isteže strana mala dobré, zdravé základy, ktoré kotvily v dlhotej, starej výchovy odborárskej, pracujúcej a striezve počítajúcej vždy len realitami. U nás v Československu jednalo sa tiež o veľký historický prelom, o sjednotenie národa a o znovudobytie jeho štátnej samostatnosti. Tieto historické udalosti, pripravované už v ťudných rokoch svetovej vojny, postavily do pozadia všetky ostatné otázky a prirodzene nemohly ostať bez vlivu na štruktúru a na politiku strany. Ale nemôže byť sporu o tom, že najväčšiu zásluhu o postavení sociálne demokratických strán do služieb reálnej politiky majú veľké štátnické hlavy, ktoré po vojne takmer vo všetkých evropských štátoch vynútili si rešpekt a často rozhodujúci vliv na štátnu politiku. V Anglii Mac Donald, Henderson, v Nemecku Ebert, Müller, v Rakúsku Renner, Seitz, v Belgii Vandervelde, v Dánsku Stauning, v Švédsku Branting sú mužovia razení z tej samej materie. Všetci charakterizovaní sú veľkým štátnickým rozhľadom, bezpodmienečnou láskou k vlasti a národu, reálnym nazieraním na veci a silne vyvinutým smyslom pre zodpovednosť. Spomeniem tu odhodlanie nedávno sosnu- lého Hermanna Müllera, ktorý podpísal mierovú smluvu pre Nemecko tak ťažkú. Jak snadné by bolo bývalo tento nevdačný úkol presunúť na

inú, bezvýznamnú osobu, ako sa to stalo na pr. v Maďarsku. Ale socialistický státnik má o politike a o politickej zodpovednosti iné názory, ako oligarchia. On prevzal zodpovednosť, ač jednalo sa o dielo v Nemecku nepopulárne a spôsobené hriechnou politikou iných.

K týmto socialistickým státnikom dôstojne sa pridružuje náš Rudolf Bechyně. Vlastimil Tusar, jeden z najväčších, bol jeho učiteľom a priateľom. Vývoj našej strany v poslednom desaťročí nemožno si ani predstaviť bez osoby Bechyňovej. Ale nie len vývoj strany, ale celá vnútorná politika Československa bola v poslednom desaťročí silne pod jeho vlivom. To je nie maličkosť, keď uvážime, že v československej domácej politike pôsobilo niekoľko veľmi silných jedincov, spomeniem tu len Antonína Švehlu. Individualita Bechyňova uplatňovala sa i v dobách, keď strana bola vnútorne oslabená a vliv jej následkom toho upadával. Bechyně bol konštantným hlasateľom a prevádzateľom politiky, ktorá stranu znovu zocelila, zkonsolidovala a učinila ju serióznym a mocným faktorom vo vnútornej politike štátu. Nemôže byť sporu o tom, že je Bechyně jedným z najvlivnejších členov dnešnej vlády a že menovite na posledných zákonodárnych a administratívnych opatreniach ohľadne zavedenia a urýchlenia veľkých investičných prác jeho iniciatíva, jeho práca a vytrvalosť majú najpodstatnejší podiel.

Pri tejto príležitosti spomenul by som tiež jeho čin, ktorým ako minister železníc, v krátkej dobe pôsobenia v tomto úrade, prepočítal železničné tarify na štyroch súkromných drahách na Slovensku a tým zvlášť zaslúžil sa o hospodárské pozdvihnutie Slovenska a tiež o upevnení tam myšlienky československej. Po éry Bechyňovej sa v tejto veci už nič nestalo a otázka prepočítania tarifov pre slovenskú produkciu tak významná spí sladkým spánkom.

V našej strane nie zvykom oslavovať padesiate narodeniny. Patrne preto, že vek tento zachycuje nás ešte v plnej práci. Ale bolo by chybou, keď by sme si neuvedomili vykonanej práci za spoločnú veľkú vec. Môže byť len posilou pre celé hnutie, keď si každý jednotliviec uvedomí, že na čele stoja ľudia silní, vážení, obetaví a zodpovednosť svojej plne vedomí.

FR. MODRÁČEK

BOJOVAL

PRO DOBROU VĚC A ZVÍTĚZIL

Jméno Rudolfa Bechyně zapsalo se trvale v dějinách naší strany doby válečné a zejména doby poválečné. Zapsalo se trvale též v dějinách našeho mladého státu. Když vystoupil jsem s ním a kruhem ostatních svých přátel proti rakušácké politice Šmeralově v posledních letech světové války, poznal jsem poprvé jeho vynikající talent řečnický a žurnalistický, kterým přispěl nemálo k tomu, že se strana rychle přeorientovala k osvobozené politice národa a k nové taktice v osvobozeném státě československém.

Přičítám za největší zásluhu soudruha Bechyně, že byl předním průkopníkem směru, který pochopil, že československá sociální demokracie jest povinna spolupůsobiti v demokratickém vybudování nového státu, účastniti se bezprostředně ve správě jeho a přejímati spoluzodpovědnost.

Za rakouského režimu zakotvil ve straně hluboko opoziční radikalismus, který v každé vládě viděl nepřitele dělnictva a spolupráci se stranami majetkovými pokládal za třídní zpronevěru. Nebyla to proto nikterak snadná věc, přizpůsobiti ducha strany novým poměrům, změnití jejího názírání na poměr strany ku státu a k vládě, přeorientovatí její třídní hledisko a učiniti ji schopnou pro t. zv. koalici politiku. Je známo, jak těžké krize způsobil tento nezbytný přerod ve straně, jak účast strany ve vládě byla využita bolševickou propagandou, která rozněcovala massy příslušníků strany obviňováním vůdců, že se zpronevěřili starým osvěd-

čeným tradicím strany a marxismu, a jak posléze tato agitace vedla k veliké roztržce strany a k utvoření strany komunistické.

Za této krise imponoval mně Bechyně tím, že měl odvahu proti zúřicím davu hájiti koaliční a státotvornou politiku strany a dosti často i zákony nepopulární, koalici odhlasované, a že nedal se zviklati ve svém přesvědčení ani když v jeho užším kruhu ozývaly se hlasy kritiky. Bechyně byl si právě vědom toho, že v Československé republice nemůže sociální demokracie provozovati agitační politiku předválečnou, ani napodobiti italské maximalisty a francouzské socialisty, zamítající zásadně koalici s buržoasií, neboť by tím ohrožovala sama své dílo, ústavu demokratickou, pro niž celá desetiletí zápasila a oběti přinášela.

Za stranické roztržčenosti našeho politického života je u nás nemožný jiný demokratický režim než koaliční a vzhledem k potenci socialistických stran je taktéž u nás na delší dobu nemožná parlamentní většina a vláda bez účasti stran socialistických. Naše republikánská ústava, zkoncipovaná spíše jako revoluční manifest nežli jako základní zákon neobyčejně komplikovaného státu, je tak křehkým dílem, že nesnesla by velikých a déle trvajících parlamentních krisí jako ústavy jiných států. Kdyby byla československá sociální demokracie sledovala jinou taktiku nežli tu, kterouž jí ukládal zájem na demokracii a státu, snad již v krátké době po ustavení státu byli bychom se dožili ústavního převratu, jenž by přivodil podstatné změny v našem státním zřízení na újmu demokracie. Každý civilisovaný národ chce žítí a v kritických chvílích, ukáží-li se došavadní strany nezpůsobilými zajistiti normální funkci státního zřízení, přikloní se veřejné mínění národa tomu řešení, jež zdá se mu v té chvíli jedině možné, třebaš to byla mussolinovská diktatura.

Myslím, že nikdo nepochopil lépe tento zákon politického života jako Bechyně. Proto nedal se zlákatí s nastoupené cesty ani chvílkovými neúspěchy, ani radikálními hesly, vrhanými s táborových tribun do dělnictva a proti politice, již sledoval. Vývoj poměrů domácích i událostí v jiných zemích, jako v Itálii, Jugoslavii, Polsku a jinde, daly mu za pravdu. A právě dnes, kdy nacházíme se v těžké hospodářské krisi, kdy stahují se kolem nás černé mraky hospodářského obklíčení, poznáváme nejlépe,

jak nesmírný má význam, že dělnictvo nachází opory u pracovitěho parlamentu, v němž dělnické strany mají přímý vliv na stát a zákonodárství, a že na venek vystupuje náš stát přes svou mladost a plemennou a sociální různotvárnost jako útvar konsolidovaný. Jak pohlížel by na nás svět, kdybychom ve dnech, kdy se uvažuje o naší budoucnosti, drásali se navzájem v divokých bojích a poskytovali mu obraz parlamentního rozvratu! Jestliže náš politický a parlamentní život skýtá obraz příznivější, děkujeme za to mnohem méně prozíravosti našich majetkových stran, jež nejsou lepší než jinde, jako tomu, že v dělnických kruzích zvítězila politika demokratické součinnosti.

Až se budou psáti dějiny prvních desetiletí našeho republikánského státu, bude a musí býti zvláště zhodnocena pozitivní a demokratická politika naší strany, jejímž předním průkopníkem byl Bechyně. Byla (a je) to nejlepší a nejzdravější politika nejen pro stát, ale i pro dělnictvo a pro stranu sociálně demokratickou, i když přinesla jí tato oběť dočasným rozvratem svých řad. Nyní je již tato politika vybojována a Bechyně při svých vzpomínkách na minulá léta může právem těšiti se z toho, že v bojích těch stál v přední řadě a že jeho věc zvítězila.

RUDOLF BECHYNĚ

V KOMISI HOSPODÁŘSKÝCH MINISTRŮ

J sme s Bechyněm sousedé (ne že bychom vedle sebe bydleli, ale sedíme vedle sebe jak v ministerské radě, tak v komisi hospodářských ministrů) a jako sousedé se dobře známe a pěstujeme dobré sousedské styky. Vážím si jich upřímně, protože je Bechyně v otázkách hospodářských znamenitým spolupracovníkem. Snad se čtenáři podiví, jak může být dobrý poměr mezi finančním ministrem a ostatními ministry, zvláště ministrem zásobování, když finanční ministr stále jim překáží konati vše dobré pro lid a odpírá žádané prostředky a když svou daňovou soustavou utiskuje tento lid a často věru i nespravedlivě. Mezi muži, kteří jsou solidárně zodpovědni za vládu, její správu i osnovy zákonů, není a nemůže být onoho nevraživého poměru, který se jeví v tisku a na schůzích mezi politickými stranami. Není ho proto ani vůči finančnímu ministru. Jednak se rozpory zájmů neberou a nemohou brát osobně, jednak jest každé opatření na konec výsledkem vzájemné dohody, jak tomu jinak ani nemůže být, a linie vlády je výslednicí určenou všemi silami tvořícími většinu, jednak konečně jsou mnohé věci z blízka při plném a všestranném osvětlení jiné, nežli se zdají vzdálenému pozorovateli, který se dívá z dálky a jen z určitého zorného úhlu. Vše to platí ve zvýšené míře o komisi hospodářských ministrů, kde jsou sice úlohy a zájmy rozdělené, ale rozhoduje věcný argument. Není mimo věcného argumentu cest, jak nalézt řešení mezi protichůdnými zájmy a odstředivými programy zastoupených stran. Kdybychom hledali řešení některé otázky (celní, autonomních

financí, některých daní) ve vyhlášených programech stran tvořících vládu, programech, které jsou přece pro strany směrnicemi, ne-li credem, zdálo by se, že je nemožné dospěti ke společnému cíli. A přece se tak děje a v demokracii musí dít. Sbližení a sjednocení je ve věcném argumentu a jsem nezvratně přesvědčen, že právě v demokracii se touto - arci velmi pracnou cestou nalezne to nejlepší, protože v politice se nehledá to, co je správné, nýbrž co je účelné a dobré. Ba zdá se mi často, že by cizí pozorovatel, který by přihlížel poradě hospodářských ministrů, ani nepoznal, že běží o politický sbor, protože by slyšel jen mluvu věcných argumentů.

Je-li v tom síla demokracie a podařilo-li se touto cestou komisi hospodářských ministrů rozřešiti za této vlády už velmi mnoho těžkých problémů, pak je i síla stanovisk při daném problému v tom, jakými důvody jsou podepřeny. Nuže, ministr Bechyně je člověk argumentů. V tom je síla jeho i jeho stanoviska, v tom je jeho hodnota pro společný výsledek práce hospodářských ministrů. Nejen, že argument má a hledá, ale i argument cítí a to je věcnost. Ale argument je zase plodem mozku a práce. Sebe větší bystrost nestačí, není-li píle k práci, spojené se studiem každého problému. Řekl-li jsem, že Bechyně má argument, řekl jsem tím, že má zcela mimořádnou bystrost a nadání, ale také píli a pracovitost, je vždy připraven. Takový postup práce nás všechny v komisi hospodářských ministrů sblízuje, a řeknu i sprátně, činí práci radostnou a proto i úspěšnou.

Samozřejmě má i naše práce mrtvé body a zachmuřené tváře, a je nutno překonávat „situace“, při nichž uplatňuje Bechyně své heslo: „Těžko je žít.“ Ale velmi by se mýlil, kdo by myslel, že toto heslo je jeho životní filosofií, protože neznám člověka, který by shledával život krásnějším, nežli Bechyně sám a touto radostí ze života nám často pomůže přes mrtvý bod. Vtip, dobrý žert, který rozesměje i zachmuřeného, pomáhá tu nejlépe. A Bechyně srší vtipem. Proto ho máme všichni rádi, vážíme si ho pro věcnost a argument.

Slyším, že se právě dožívá padesáti let. Je to možné? Je to ten pan ministr - šuškal se v Hrabyni při jeho loňské návštěvě o prázdninách - co tak pěkně zpívá a umí tak pěkné písničky, co si sám natrhá třešni se

stromů? Ano, je to on a proto nám je tak těžko věřit, že se už přiřadil mezi nás padesátníky. Ale proč měříme život počtem obrátů země kolem slunce? Proč ne výplní tohoto života? I časově dlouhý život je krátký, je-li prázdný. Nuže, Bechyně se dívá na život plný činů a práce pro dobro lidu a svého národa a to proto, že k nadání a pili má i odvahu bráti odpovědnost.

Nuže, přeji příteli Bechyňovi, aby dlouho zůstal mlád srdcem (zpíval písničky a trhal třešně), dočkal se i vděku od lidu, jemuž obětoval celý život, přeju mu tedy dlouhého věku, protože to v demokracii trvá dlouho, nežli se - živ - dočká vděku.

MLÉČNÝ DIKTÁTOR („Atak“)

DR. ALFRÉD MEISSNER

BECHYNĚ V PRÁCI

Přítel Bechyně dožívá se padesáti let v době, kdy je naň vložen velmi obtížný úkol, který je spojen s činností ve sboru politických a hospodářských ministrů. Když po volbách utvořena byla koalice na nejširším základě, trvalo to velmi dlouho, než-li byly strany s to přikročiti k meritornímu jednání o ožehavých otázkách hospodářských. Předchozí rozchod vyvolal atmosféru příliš dusnou, atmosféru vzájemné nedůvěry, že bylo v prvé řadě třeba připravit půdu, aby strany byly s to o důležitých problémech jednati. Obtíže byly zvýšeny stanoviskem některých stran ke vstupu německé sociální demokracie do vlády.

Sluší přičísti soudr. Bechyňovi za zásluhu, že upravena byla cesta k jednání mezi různými tábory ve vládě, která nebyla však bez jisté nervosy a bez dramatických výstupů a že během doby utvořila se nová atmosféra. Že jednak v německé sociální demokracii je smysl pro aktivní účast ve správě státu utvrzen a že na druhé straně zmizel odpor u občanských stran proti této aktivní účasti sociální demokracie, to může si soudruh Bechyně ne v poslední míře přičísti k dobru.

Ještě žádná vláda nebyla před tak obtížnými úkoly hospodářskými jako vláda nynější. I ve vládách v prvých letech trvání republiky bylo třeba velkých věcných znalostí, politické hbitosti a rozvážnosti. Jsem dalek toho, abych podceňoval činnost zejména v „Pětce“. Avšak přes to smím si troufat tvrditi, že obtíže nebyly daleko tak značné a jednání tak obtížné jako v době nynější, kdy jde o dalekosáhlé otázky rázu hospo-

dářského a kdy téměř všechny vrstvy hospodářsky činné nalézají se v tísnivé posici.

Soudr. Bechyně vynikl tu v několika směrech. Jednak ve velmi krátké době osvojil si až překvapující znalosti věcné, vnikl do hloubky každého problému a byl schopen zúčastnit se jednání o velikých otázkách národohospodářských jsa vyzbrojen všemi potřebnými vědomostmi. Mimo to projevily velkou houževnatost a na druhé straně diplomatickou ohebnost a schopnost. Ti, kdož posuzují výsledky několikaměsíční práce, jejíž ovoce přichází k dobru stejně zemědělství jako průmyslu a průmyslovému dělnictvu, ani nejsou si vědomi, jak velké práce a napjetí nervů bylo třeba, aby těchto výsledků bylo dosaženo. Snad smím ještě uvést, že soudr. Bechyně nejen dal svého ducha ve prospěch této práce, nýbrž obětoval i své tělo. On nedbal námahy, pro něho nebylo žádných pracovních hodin, on pracoval, až pod tíhou uložené mu a dobrovolně převzaté práce přímo klesal.

Když pohlížím na jeho práci od utvoření nynější vlády, tedy za dobu 1¹/₄ roku, jsem oprávněn říci, že byla obdivuhodná a úspěšná.

K. H. HILAR

BECHYŇŮV ČESKÝ COMMON SENS

K Bechyňově padesátce.

Rudolf Bechyně je 6. dubna padesátníkem. Je příliš mladý, abychom tímto způsobem slavili jeho abrahamoviny. Chceme u této příležitosti spíše oslaviti vrstvu lidu, jejímž se stal mluvčím a jejíž dobré vlastnosti v jeho zjevu vyhranily.

2.

Rudolf Bechyně představuje český common sens, český zdravý rozum, zdravý rozum té vrstvy českého národa, toho malého, průměrného, střízlivého a normálního českého člověka, který v době josefinské persekuce a protireformačního tlaku udržel probuzenectvím základy českého národa. Ztělesňuje common sens českého sedláčka, českého dělníčka, českého úředníčka v těch těžkých dobách rakouského režimu, za velkých bouří evropských, kdy český člověk byl kapkou v moři a ta kapka se přece udržela, ten píseček na pobřeží Evropy vzrostl a zmohtnul a stal se pevným kamenem. To co národ zachránilo, byla jen ta životní moudrost drobného člověka, který neztratil zdravý rozum a rovnováhu, když se přes něho valila doba a její víchry, to byl ten životní důvtip malého Davida v boji s obrem Goliášem.

Také David - Bechyně dovedl si vždy v boji s velkými odpůrci osob i poměrů zaměřiti svůj malý prak a zastřeliti svůj obláček Goliáši hezky rovnou mezi oči.

Je životní zkušeností Bechyňovy kariery, kariery malého českého člověka, že ring i se sebe větším odpůrcem lze úspěšně podniknouti, jen když má svoji věc řádně rozmyšlenu a rozpočtenou, jen když jasně a přesně ví, co chce, a proč to chce. Proto také Bechyně do politického boje nene tak ohromné a oslňující argumenty, jako spíše svůj dobrý vtip, dobrou náladu, v pravou chvíli veselou písničku a v srdci upřímný vztah k věci, kterou hájí.

Proti sebe většímu odpůrci lze se pustit malému člověku v zápas, má-li ve svém praku na pravém místě „mutterwitz“.

V nejtěžších situacích dovedl vždy Bechyně udat svůj mutterwitz všude a vždy na pravém místě.

4.

Životní úspěch českého malého člověka, malé dělné třídy, z níž Bechyně vyšel - tudíž i úspěch Bechyňův - spočíval vždy v tom, že nežádal nikdy zrovna příliš mnoho, ale to, co žádal, žádal jasně a mělo to hlavu a patu. Bechyně naučil žádati sociální demokracii vždy právě jen to, co právě potřebovala.

5.

Když se o něco žádá sociálně, má se to opakem k Marxovi, žádati postupně. Ne koně, sedlo a bič. Když má sedlo a bič, začne Bechyně o koni jen tak namátkou.

Scholastická filosofie měla heslo „Natura non facit saltus“. (Příroda nedělá kotrmelce.) To by mohlo být heslem Bechyňovy taktiky.

Ale heslem Bechyňovým jest právě nedělati hesel. Než nejskvělejší heslo, je mu milejší nejvšednější čin, jako na příklad přehodit v pravou chvíli výhybku kolejnice, po níž jde massa nebo doba v pohybu vpřed, o krok vpřed, o všivý krůček vpřed, k lepšímu, na pomoc těm, kteří to lepší potřebují.

Co Marxista! Bechyně je český osvobozenec z barikád a když už nějaké scholastické heslo, tož to „nedělat kotrmelce, když to jde rovnou“.

26

6.

Proto Bechyně není žádný Marxista. Je socialistou spíše citem než rozumem. Má program, aby malý člověk, člověk jeho třídy, ať pracovník ruky nebo ducha se měl lépe, aby jeho životní podmínky se zlepšily, aby jeho životní míra byla teplejší. Myslí na příklad, že dříve než nastane světová revoluce a kapitál bude zrušen, bude líp, aby jeho malý člověk na Ostravsku, na Přerovsku měl z toho kapitálu už letos v pořádku své podrážky, a až bude mrznout, zajištěn alespoň talíř teplé polévky.

Bechyně myslí, že vývoj socialismu spočívá mnohem spíše v tom, než určití zásady třetí internacionály, aby dráhy dnes správně jezdily, kojenci měli nefalšované mléko a pracující člověk aspoň na zimu nutný kabát.

Zkrátka Bechyňův vzor a učitel je mnohem spíše Henrik de Man, francouzská revoluce než Marxův Kapitál a Bakunin.

Než zásady Marxovi, spíše zásady velké revoluce.

7.

Zásady - volnost - rovnost - bratrství.

Bechyně sní o tom převést ta stará hesla v sociální skutečnost alespoň dnešní doby.

Chci říci, že sociální ideály Bechyňovy nejsou tak originelní a skvělé, jako spíše skromné, praktické a proveditelné.

Julien Benda ve své knize „Zrada inteligence“ určil funkci sociální vrstvy, za níž mluví Rudolf Bechyně asi takto:

„Socialismus existoval již před 100 lety, jen že projevoval se jaksi rozptýleně a nesoustředěně. Byl to cit tehdy neurčitý, kdežto pozdějším sociálním vývojem se tyto neurčité, byt' prudké city vykristalisovaly, usměrnily jedním určitým směrem, soustředily v jisté konkrétní postuláty.“

Nuže v tomto usměrnění rozptýlených sociálních ideálů spočívá vlastně celý socialistický vývoj naší doby. A v usměrnění od neurčitých

27

cíťů massy, usměrnění rozptýleného sociálního idealismu k určitým vyhraněným sociálním požadavkům, spočívá vlastní socialistická a agitační působnost Bechyňova směrem dolů, t. j. k masse, poslanceká působnost Bechyňova.

V čem spočívá usměrňovací činnost Bechyňova směrem nahoru, Bechyně, člena vlády, spoluvůrce Pěťky?

Usměrnjuje sociální tužby své sociální vrstvy, činil tak Bechyně nejen ve směru sociální krystalisace, jak o ní mluví Julien Benda, ale směrem k uchránění individuality, kterou Bechyně, ač socialista dovede ceniti stejně jako sociální vrstvu. Já nevím čeho si cení více, zda velkého člověka, velké osobnosti nebo celé sociální vrstvy. Zde však opět se vidí, jak socialismus Bechyňův není intelektuálního původu, ale je záležitostí srdce a temperamentu. Bechyňovský socialismus byl od jakživa pud konstruktivní, pud k dohodě.

8.

Když Bechyně pomohl usměrniti sociální nervosu své třídy a jejím uklidněním opatřil ochranu individualitě, od níž Bechyně konec konců vždy vychází (to je tím, že Bechyně cítí v sobě vedle politika tak trochu umělce): byl na bíledni v jeho sociálním vývoji přechod od sociální revolučnosti k myšlence pořádku a státu.

Jako naučil Bechyně svého voliče cítiti vyhraněně t. j. účelně a plánovitě, tak jej dále zvyká myšlence státnosti, učí jej i sebe vládnouti, odvrací od myšlenky destrukce a orientuje sociální vývoj k myšlence národního státu, jenž není v rozporu se sociálním zájmem malého člověka.

Sem náleží skvěle provedený, energický rozchod Bechyňův s komunismem, jímž byla zachráněna strana i stát. Tato energie vyprýštila z Bechyňovy zásady spokojiti se v pravé chvíli s málem, s jistým „vrabcem v hrsti proti holubu na střeše“ Marxistických idealistů. To je ryze česká národní moudrost lidová, v jejímž duchu Bechyně vždy v pravou chvíli a na pravém místě politicky jednal.

Vůdcovská myšlenka Bechyňova při rozchodu s komunismem byla velmi jednoduchá: dříve než uskutečníme velký sociální převrat světa a

vyrovnáme rozpor evropského dělníka s americkým kapitalistou, zabezpečme si krovy nad hlavou, fundamenty své republiky, jejíž vládu musí míti drobný český člověk v rukou stejně jako ten existenčně silnější.

V této věci projevili Bechyně intuici zcela vynikající, švehlovský politický nos, který mohl míti své chyby v podrobnostech, ale byl znamenitý a bez námitek v koncepci a celku.

O vůdcovské technice Bechyňově mohla by se říci obráceně věta Clemenceaova o Poincareovi, o němž řekl Clemenceau, že ví všechno a neumí nic. Bechyně mnohokrát nevěděl o věci nic a uměl zaříditi všechno. To je český lidový talent, to je force českého common sensu, který si ví rady právě tehdy, kdy jde člověku o krk.

Symbolem české lidové moudrosti jest Tylův „Švanda“ pod šibenici. Ten totiž v nejhorším nevěsí hlavu a ví si rady. Sáhł po svých skřípkách.

Bechyně taky když neví kudy kam, sáhne po legraci a dudách. Zahlaholí svou junáckou a neptaje se na pravo ani na levo, Petra ani Pavla zpívá vpřed. Je opak těch opatrnických vůdců, kteří dle slov Hamplových schovávají se za massu s otázkou: „Jdu správně za vámi?“

Bechyně má vůdcovský talent vybočiti z řady a chtít, aby se šlo za ním.

Není to stanovisko odborářovo, je to vůdcovský temperament dobrého českého vlastence z barikád, pro něž existují toliko tři lásky na světě. Láska k jeho třídě, láska k vysloveným individualitám, které se nebojí o svou věc, ani o svou třídu, a láska k národu, který je mu vším, svrchovanou syntesou tříd i individuí.

Bechyňova politika je politika českého lidového rozumu.

Bechyňovi protivníci vytýkají jeho českému common sensu některé husarské kousky. Nejvíce jich má na svědomí prý jeho oportunistus. Bechyňovým oportunistem je jeho švandovská písnička, jest jeho dovednost v pravé chvíli se přehoupnouti. Jeho schopnost balance jest průvodním zjevem jeho usměrňovací úlohy, kterou má a vždy měl mezi socialismem a národem.

Celý osud životní politiky Bechyňovy byl vyrovnávati oheň s vo-

dou. To byl zatracený úkol, a ten by nemohl prováděti ani anglický common sens bez jistého kouzelnictví. Nu a Bechyně oportunista byl vždy tak trochu kouzelník, protože byl vždycky z gruntu dobrý Čech.

V. Šnejdárek, BECHYNĚ NAD LUŽNICÍ

E. VOJNAR

JAK JÁ HO VIDÍM

PŘED VÁLKOU

Bledý muž „s plavým vlasem a planoucím očima“ z Macharovy básně v „Pěle Měle“. Tak jsem ho viděl před 20 lety. Kam tehdy vkročil, tam to politicky zavířilo. Dostal od sudiček do vínku tři darů: lahodný měkký a teplý hlas, entusiasmus a vtip. Už tehdy bylo požitkem sledovati jeho politická tažení, novinářské polemiky, diskuse a řečnické souboje. Vše to se vyznačovalo bravurou a elegancí. Vyhledával boje, sám ostře napadal soky, a když na sebe přivábil a soustředil houfec odpůrců - postačil všem. - Nezapomínal pak nikdy na parádní postoj a na regule. Jinak, při všem tom byl veselý a milý kamarád a společník. Uměl získávat a udržet přátele. V jeho společnosti bývávalo pak vždy tak nějak lidsky teplo. Hřál. Už tehdy rád vyprávěl své kozácké historky, uměl nenapodobitelně anekdoticky razit svoje charakteristiky a aforisticky vyjadřovat svoje úsudky, dosti často s ostrou pointou. V ohni debat zapomínával na jídlo i na spánek - nezapomínal však nikdy na písničku, zpravidla veselou až rozpustilou. Už tehdy měl velmi určitý politický profil a co hlavního: bystrý postřeh a praktický zdravý úsudek. Jeho pohyblivost, pružnost, hbitost a verva, jeho smysl pro barvitost a styl i pro jistou okázalost - to vše mi tehdy nějak připomínalo jižní letoru. Nemohu si odepřít, abych to i zde nepověděl: Vždy, kdykoliv jsem Bechyně viděl v ráži aneb poslouchal jeho příhody a dobrodružství, vždy jsem si maně vzpomínal na hrdinu svého mládí, na - *d'Artagnana* - - - Jak všichni dobře víme, v lásce i v boji dravý, hravý a smavý *d'Artagnan* „po dvaceti letech“

zasahoval už z dopuštění starého Dumasa mocně do politických dějin, aby pak „ještě po desíti letech“ to dotáhl až k maršálské holi a důstojnosti - - A zdá se mi, že náš padesátník mého d'Artagnana nejméně o dobrých 10 let předstihl.

Z A V Á L K Y

V den vypovězení války přenesen „Hlas Lidu“ z Prostějova do Olomouce s úmyslem vydávati ho denně. Seděli jsme tehdy v Národním domě v Olomouci tři: Bechyně, Muna a já. Jaurés byl ubit a já tehdy na přání Bechyňovo psal, na kavárenském stolku, posmrtný medajloněk. Bechyně byl velmi vzrušen a bledý, jakoby měl před očima vidinu Apokalypsy. Mně tehdy připadal vedle sarkastického až cynického Muny, jako snilek a romantik. Byl chvílemi jakoby v transu. Reagoval na záchvěv dějin celou svou bytostí citlivě jako seismograf.

Byly tehdy mezi námi hodinové debaty o příčinách, souvislostech a smyslu této války. Odhadovány chance a konec všech těch úvah: Jaký bude osud našeho národa a osud socialistické myšlenky a hnutí? Bechyně v prvých týdnech příliš zdůrazňoval (a mně se zdálo že přeceňoval) hospodářské motivy a psal v tomto smyslu serii úvah do „Hlasu Lidu“. Do dnes mám však dojem, že tehdy jeho materialistické pojmání dějin dostalo trhliny. S psaním tehdejšího „Práva Lidu“ nesouhlasil. Šmerala si velmi cenil, hlavně jako dialektika, imponoval mu, ale přesvědčit ho nemohl. V nitru Bechyňově bylo něco, co později, za 2 leta, uměl Habrman rozehrát. Neúspěchy Dohody snášel Bechyně, jako my všichni, velmi těžce. Zdávalo se mi tehdy, že události se v něm odrážejí jako ve vypouklém zrcadle: vždy více dimensované, ovšem zase také plastičtější. Co říci o těchto vzrušených okamžicích více, než že jsme byli všichni duchem i srdcem na bojištích. „Hlas Lidu“ psal statečně až do svého slavného zániku v dubnu 1915, když před tím byli Bechyně s Kučerou odvěčeni před vojenský soud do Mor. Ostravy.

Po propuštění z vazby byl Bechyně odveden a poslán do pole.

Čím byla Bechyňova vojna?

Dostal jsem od něj někdy v roce 1915 dopis z nemocnice. Nedalo se tehdy psát, vím však, že na mne z jeho dopisu zavanul smutek a tíseň osamělého. Vycítil jsem, že jest na tom tělesně zle. Pak jsem sám byl v poli a zaslechl jsem, že leží v Písku. Tedy blízko Habrmana. A tam to také bylo, kde Bechyně hovořil, až se dohodovil s Habrmanem. Na podzim 1917, četl jsem v Nagu nad Gardským jezerem „Prohlášení zásad“ sociálně-demokratické frondy: Habrman, Modráček, Bechyně, Pik, Charvát a j. Byl to manifest, jímž ve straně zahájen boj proti šmeralismu. Boj ten, jak známo, skončil v roce 1918 vítězstvím Habrmanovým.

P Ř E D 2 8 . Ř Í J N E M 1 9 1 8

Nebyla to jen sociální demokracie, která měla svého Šmerala; všechny české strany měly ve vídeňském parlamentě v letech 1917-1918 svoje Šmeraly. A bylo jich mnoho, velmi mnoho! Byl jsem několik měsíců počátkem roku 1918 sekretářem soc. dem. poslaneckého klubu ve Vídni a pozoroval jsem tedy naši tehdejší českou politiku a české politiky velmi zblízka. Nebylo to tehdy žádné heroické údobí české vídeňské politiky. Kolísalo všechno: Kluby i osoby. Byla to ona pověstná politika „dvojího želízka v ohni“. Bohudík, hlavní slovo už tehdy v české politice měla - Praha. V našem poslaneckém klubu to tehdy vypadalo takto: Habrman kontra Šmeral a mezi nimi Tusar. Tehdy byl Habrman na výši svého politického a - nebojím se velkého slova - svého dějinného poslání. To tehdy už uvnitř strany dokončoval svůj boj o novou orientaci politiky a tehdy už Šmeralův stín bledl a bledl. Po svém boku měl tehdy Habrman - Bechyně, Modráčka a Tomáška. Bylo něco junáckého v této čtveřici, která nezoufala, ale důvěřovala, která nekolísala podle přízně válečného štěstí na bojištích, která pohrdala politickým kalkulem a opportunismem a celou vášní svých vznícených a vidinami svobody okouzlených duší, vrhala se do boje proti politickým kupčikům, opatrníkům a polekancům.

Habrman a Bechyně bydleli jeden čas společně ve Vídni VII. u krejčího Komberce. Pobýval jsem tam chvíli s nimi. Byla to nezapomenutelná

doba. Habrman s Bechyněm hovořivali tehdy ponejvíce už jen o Zítřku. Habrman byl členem Maffie a každého podněcoval a posiloval u víře. A jeho víra tehdy hory přenášela. Mně ty jejich hovory někdy připadaly jako blouznění - - Vím, že oba, Habrman i Bechyně, často si vzpomínají na politické i národní jaro 1918. Mají na něm svůj velký podíl.

Mravní autorita Habrmanova, přemýšlivý a urputný odpůrce tehdejšího oportunismu - Modráček, otecky důstojný, jasný a otevřený Tomášek a mezi nimi, kolem nich, a zpravidla před nimi jako harcovník a úderník - Rudolf Bechyně. Tak je vidím na jaře 1918.

1918 A Ž 1931

Neříkám jistě nic nového, když vyzdvihuji, že Bechyně ihned po převratu stal se vášnivým stoupencem pozitivní práce socialistické na státě a ve státě. Říkával už před lety tehdejšími „levičákům“ ve straně, lidově, že je „vládní až k prohnutí“ a že je pro držení posic do poslední rány a i kdyby v nich už jen na jedné noze stál. - Vládnouti, a nejde-li to ještě, tedy spoluvládnouti jest mu příjemnější a užitečnější pro stranu, než býti mimo vládu. Chléb oposice jest suchý a jest ho málo. Po převratu znamená ve straně Bechyně, po zesnulém Tusarovi, kurs vládní. Jest v něm vůle k moci a tedy k vládě. Politické období po moravsko-ostravském sjezdu mu nesvědčilo.

V žilvu oposice necítil se v republice svým. Podnikl sice v této době mnohý rejď po vlastech, harcoval, napadal, útočil, avšak nebyl to boj pro boj. Říká tehdy, že chce „panskou koalici“ porazit a vybojovat straně účast ve vládě a podíl na státní moci. Tedy obrazně: Chce se prosekát. To je zase ten starý známý *mladý Bechyně*. Právo a moc se nevyžebraávají, ale dobývají.

★

Rozohnit masy umí Bechyně velmi dobře, ale umí je také schlazovat. Ba jest dokonce mistrem v krocení „rozpoutaného davu“. Dovede

a umí říkat přímo do očí nepopulární, ba nepříjemné věci a umí výborně, a často velmi drasticky léčit různé ty politické „psinky“, jak říká, které, hlavně před secesí levice horečně rozvášňovaly masy. Vždy ovšem nevyhrál. Nevyhrál ve straně boj o „Pětku“. Sám však jest dodnes přesvědčen nejen o její kráse, ale i o její plodnosti a dodnes jest jejím tajným milencem. Nevadí, že pro ni tolik, tolik (ve straně i mimo ni) vytrpěl... „Ovšem, musela by mítí „Pětku“ opětně „Švehlu“, rezervovaně končívá svůj povzdech.

Odkud pak, medle, tato horoucnost? V „Pětce“ vidí Bechyně prakticky řešený problem vůdců v demokracii, hlavně v demokracii mladé, která jinak velmi často bývá u nás ohrožována a ochromována „nebezpečím tří set“.

★

Vím, že Bechyňovi vždy velmi imponoval zesnulý soudr. Tusar. - Tusar byl politik-počtář. Chladný počtář. Číslo a fakt - to byl jeho poslední argument v politice. Neuměl a také nechtěl lítat v oblacích teorií a ideí, kamž Bechyně občas velmi rád na perutích víry a nadšení se vznesl. O to byl Tusar chudší a o to jest bohatší Bechyně. Tam, kde musel mnohdy Tusar pracně přesvědčovat - Bechyně získává masu právě horoucností své osobnosti. - Bechyně Tusara měl velmi rád. Ba domnívám se, že mnohdy v něm Bechyně hledá svůj vzor. Dnes pak skutečně jest pokračovatelem jeho politiky: politiky praktické, pozitivní a houževnaté. Tak jako Tusar i Bechyně jest dnes politickým pragmatikem. Úspěch jest mu vším. Neboť úspěch jest to nakonec, kterým se ověřuje správnost politiky a v Bechyňově případě, politiky socialistické.

Strana naše není chuda na vůdčí duchy. Máme vůdčích osobností několik a Bechyně patří dnes mezi ně. Poprvé se osvědčil v tomto měřítku v době komunistického puče. Stál tehdy vedle Tusara, opravdu jako skála v příboji. Neustoupil, ba naopak, útočil. A útočil i za nemožných situací. „Útok jest nejlepší obrana“, říká i Bechyně.

Byl jsem tehdy ve dva nejkritičnější dny v Praze a obdivoval jsem jeho mužnost a nebojácnost. Zdálo se tehdy, že Praha jest už ztracena:

Lidový dům byl pryč, tiskárna pryč, „Právo Lidu“ pryč a včerejší soudruzi na třetí straně barikády. I někteří naši čelní předáci už kolísali v odporu. Fronta v Praze se zdála býti ztracená a uvažováno o přenesení boje do provincie. Tehdy Tusar rozhodl vybojovati s komunisty bitvu v hlavním městě státu. Bechyně tehdy v čele obrany nastavil prsa a do něj také udeřil příval útoku nejvíce. Byly to tehdy horké dny. Bechyně byl tehdy pro boj tvrdý a bez pardonu, neboť věděl, že v takových chvílích jde o to, kdo s koho. Od té doby jsem přesvědčen, že Bechyně byl by dobrým vůdcem v kritických okamžicích na každém poli, i na válečném. Nesmí býti zapomináno, že tento muž, který dosti často vedl politiku strany opatrně až úzkostlivě klikatými stezkami koaličních kompromisů v před, jednou nahoru a po druhé dolů, stál už několikrát, v dramatických okamžicích, v čele odhodlaných mas. Prostějov i před 14. říjnem 1918 mohl by o tom vyprávět. Ano, je to muž, který se dovede pohybovati nejen na parketách politických salonů, ale který dovede dobře voditi i dělnické zástupy po dlažbách ulic a náměstí, když je toho potřeba.

★

Bechyně je člověk kladný a přitažlivý. Z jeho osobnosti line příjemné osobní teplo. Aniž by tomu chtěl - získává lidi. Má rozhodně ve své povaze, ve své letoře, v timbru svého hlasu něco sympatického, hřejivého a svůdnického. Dostí často mi v této souvislosti napadla Goethova báseň o krysaři, jehož svůdnému a opojnému hlasu píššaly neodolatelný jednotlivec ani dav.

Když přijel Bechyně do Olomouce pomáhati nám zdolávat komunistický rozkol, dělal to takto: Promluvil s vůdci rozkolníků tak prostě, srdečně a jímavě, že neodolali. V pravdě, na kamení odpovídal chlebem: „Tak ty, můj milý Lojzo, tak ty také jdeš na nás - - -.“ Anebo „A ty stará kratino, tak tebe už to omrzelo jít se mnou; teď půjdeš tedy proti starému Felixovi, Šiškově a - Bechyňovi?“ A soudruzi chvíli polykali těžce sliny, tálo jim v obličej, zadrhlo se jim slovo v hrdle a - byli zas naši. Jindy opět dovedl s „Čechoslováky“ (církve československá) diskutovati

do půlnoci, přití se přes půlnoc s komunistickým dělníkem a všude to vyhrávala před argumentem ta zvláštní síla jeho osobnosti. Zaujatost a mráz tají pod jeho slovem. Neporáží v takových chvílích, nepřemáhá, a snad ani vždy nepřesvědčuje, ale - získává. Ne, to slovo jest nedostačující: - On strhuje. Strhuje jednotlivce i davy něčím jiným a silnějším, než jest pouhá přesvědčivost a logika. K tomu ještě dodávám, že jeho skvělé politické causerie, apely a kreda zdaleka nepůsobí tak sugestivně a živě jako jeho řeči. - Má v sobě něco básnického, visionářského a mesianistického. A tak sám opravuji sebe: Těch darů sudiček bylo rozhodně více než tré.

V Olomouci 22. března 1931.

KAREL ČAPEK

M O D L I T B I Č K A

Andělíčku můj strážníčku
opatruj mi mou dušičku,
abych na vždy nevinně
nesetrval v menšině.

Rudolf Bechyně.

Tyto veršičky napsal Karel Čapek r. 1928, kdy se sociální demokracie nacházela v parlamentární opozici.

J. W. GOETHE

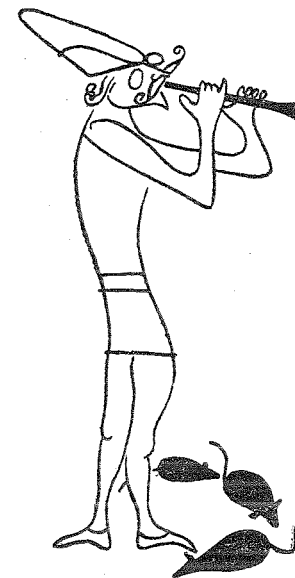
K R Y S A Ř

Mě kdekdo zná, a kdo to neví:
já umím chytat krysy zpěvy.
Zde, v tomto slavném městě měst,
zvlášť pomoci mé třeba jest;
ať jich tu co chce peleší si,
i lasičky i všechny krysy,
jen v píšťaličku zaduji,
tož jedna dvě - už vandrují.

A ty mé čtveračivé zpěvy
i pastí na děti se jeví:
ty, které nejvíc divočí,
třpyt pohádek mých ochočí.
I nejvzdornější chlapců hlava,
i děvčátečka ostýchává,
jak na svůj nástroj sáhnu jen,
hned musí všichni za mnou ven.

A potom - šibalské mé zpěvy
sem tam též lovívají děvy!
Hoj, po městečkách blíž i dál
už nejedné jsem udělal!
Nech děvčata a ženy zdejší
jsou třeba nejupejpavější,
má hra a černá píseň s ní
je všechny láskou rozteskní.

(Od počátku.)

Antonín Pelc („Trn“)

Pelcova karikatura připomněla mně tento Goetheův šprým. Překlad skvěle pořídil prof. J. Kamenář. E. V.

POLITICKÝ INTELLEKTUÁL

Redakce tohoto sborníku mně navrhuje thema „Bechyně-politický intelektuál“. Abych podobnou studii napsal, nejsem kompetentní, neznám dost dobře všech Bechyňových statí a nemohu mezery ve svých vědomostech doplnit během 14 dní. Ale co vím, napíši rád. Ještě než jsem Bechyně poznal osobně, byla mi nápadná bystrost, s níž byly psány jeho novinářské články. Zvláště si vzpomínám na jeho památný článek „Nebezpečí tří set“. Byla to úvaha na obranu tehdejší Pětky. Ale nebylo v ní ani jediné politické fráze, jak jsme jim zvyklí, kdykoli se naši politikové „chopí péra“. Bechyně se totiž péra nechápe. Péro v jeho ruce se nevzpírá, péro cítí, že je drží ruka lehká, ale pevná. Myslím, že Bechyně je jeden z nejlepších politických žurnalistů. Přiznám se, že tato vlastnost mne dlouho plnila určitou nedůvěrou k jeho politickým schopnostem. Říkával jsem si, že člověk, který tak skvěle píše, nemůže už politiku dělat. Mám totiž starou zkušenost, že kdo mnoho o činech přemýšlí a kdo zejména přemýšlí o tom, jak by o nich dobře psal, že si je nakonec odpustí. Ale přesvědčil jsem se brzo, že u Bechyně tomu tak není. Není politickým intelektuálem ve špatném smyslu. Není vůbec praštěn nějakou ideou, jež by se mu stala koníčkem, jako se to stává nám, kteří jsme absolvovali školy. Kdo začal jako Bechyně, plnou životní praxí a dostal se ke knihám a k papíru až teprve po určitých životních zkušenostech, ten už se dosmrťi nestane knihomolem, maniakem jedné myšlenky. Daleko později jsem poznal Bechyně na diskusích a ve Společenském klubu.

Divil jsem se, jak je vtipný, chytrý a moudrý: jak dovede mluvit s továrníkem po továrníku, a intelektuálem po intelektuálu, s novinářem po novinářsku, s diplomatem diplomatically, a jak dovede být veselý s veselými. Ani jako ministr nepěstuje kolem sebe umělý nimbos. Nepotřebuje ho. Má v srdci autority květ, abych citoval velmi nepřesně Cyrana. Bechyně v soukromé debatě: Co knih přečte za týden! Kdy na to vezme čas, je mi záhadou. Netrvá tvrdošijně na svém: tvrdohlavost bývá nejčastější vlastností samouků, protože ke svým vědomostem přišli těžko, vědomosti jim často sedívají nehybně v mozku. Ale mozek Bechyňův je pružný, jako by byl Bechyně nikdy nedělal nic jiného, než diskutoval s literáty v kavárnách a jakoby nebyl po celý život dělal nic jiného než psal feuilletony. Ke každé abstraktní thési má však historku ze života. V tom se podobá trochu Švehlovi, kterého má velmi rád. Ano - to chci říci: Bechyně jest z těch, kteří dovedou mít rádi i své politické odpůrce. Politika jej neudělala nelidským, nedala mu klapky na oči, má oči pro formát, pro talent, pro vzdělání a pro lidskou dobrotu. A protože dovede mít rád, lidé jej mají rádi. A zase nejenom jeho straníci. Velmi často jsme se neshodovali spolu, když šlo o slávu Boží na výsostech. Ale shodli jsme se často o mnoha otázkách, které se týkají pokoje na zemi - lidem dobré vůle. Má v sociální politice vědomosti učence, ale není doktrinářem a není nikdy vidět, kolik aparátu je za jeho paradoxy a bon moty. Nenosi na stůl celou kuchyni. Má otevřené oči pro všecko, co lidé myslili a cítili, ale zdůrazňuje při každé příležitosti, že jest pouze politikem. Vzpomínám si, jak odmítl v jisté anketě mluvit o svém osobním poměru ke kultuře, protože to není jeho povoláním, že jeho poměr ke knize jest privatissimum. A přece bych si přál, aby ti ostatní politikové, kteří se o kultuře dávají slyšet při každé příležitosti, měli tolik osobní a knižní kultury, jako jí má Bechyně, třebaže o tom nemluvil. Velmi si vážím jeho umění charakterisačního. Politik má znát lidi, má umět je prokouknout, má být praktickým psychologem. Bechyně jím je. Ale dovede je také charakterisovat historkou, anekdotou, vzpomínkou, postřehem, že by mu to mohl závidět každý spisovatel knížek. Pokud jde o posuzování lidí podle jejich sociálního citění má však Bechyně jenom dvě kategorie: „To není

panský člověk, to je panský člověk.“ A podle těch měřítek v politice jde. Sám není panský člověk. Je to živý člověk. Takoví lidé nezpanští, neustrnou a také myslím, že tak brzo nesesárnou. Dlouho hoří plamenem. V tomto případě to jistě není frazi, když řeknu, že nechci věřit, že je mu už padesát let. Masaryk řekl Čapkovi v „Hovorech“ nedávno vyšlých, že život se má měřit nejenom délkou, ale i hloubkou. Záleží na tom, kolik kdo dovede v životě zachytit, kolik dovede mít zájmů a jak ty zájmy dovede navléknout na jednu šňůru, aby tvořily celek, aby zkrátka všechno, co prožije bylo podnětem k dalšímu tvoření. A to Bechyně dovede: Debatajte s ním o poměru náboženství a socialismu, o povaze vedoucích politiků, i mluvícím filmu, o filosofické knížce, o divadle nebo o Hanáčích z Prostějova, o písničkách nebo o řečnickém umění - vždy vidíte, že jeho inteligence není sbírkou narychlo vyčtených vědomostí, nýbrž prožitým životem. Jest politickým intelektuálem v pravém slova smyslu. Náleží k těm politikům, kteří vědí, že politické umění jest umění vládnouti, a vládnouti že znamená postavit každého na takové místo, kde může nejvíce prospěti, tudíž i spisovatele a umělce. Bechyně na př. nikdy nepoznal ze zkušenosti klassického gymnasia. Ale bylo by naprostým omylem domnívat se, že jest zapřísáhlým nepřítelem vzdělání založeného na klassicích řeckých a římských, že nedovede pochopit dosahu humanitního vzdělání. Dost jsme se o tom nadebatovali v klubu, když se připravovala školská reforma. A vždy jsem se divil ne jeho bystrosti rozumu, ale jeho intuici, jak dovedl rychle proniknout podstatu věcí, v nichž nebyl odborníkem. Inteligence nejsou vědomostí. Inteligencí jest: vědět, co si má člověk počít s vědomostmi, jichž nabyt. Inteligencí jest: smysl pro metodu, inteligencí je řád a hierarchie hodnot. Jest málo lidí mezi našimi politiky, kteří by si toho byli tak vědomi, jako Bechyně. Lze s ním vášnivě nesouhlasit (on sám je také vášnivého temperamentu). Ale nelze jej nerespektovat a nelze jej nemít rád.

ÚSMĚV A PÍSNIČKA

Co mně u soudruha Bechyně vždy nejvíce imponovalo, byly velké vědomosti získané vlastní pílí a energií po hodinách politické a redakční práce, často za oběť na zdraví. Ale co na něm mám nejvíce rád, je jeho temperament. V největších bojích, v nejtěžších starostech objeví se na jeho tváři úsměv, - ten milý bechyňovský úsměv, završí vtip a měkký tenor zahlolí písničku.

Bylo to už více než před dvaceti lety v Přerově, před volbami. Doba byla zlá, nepřátel mnoho. Přijel na tábor Rudolf Bechyně. Absolvoval mnoho schůzí, mluvit už nemohl, ale mluvil přece, a jak! A po schůzi večer smích a písnička, jasná nálada a přesvědčení, že to musíme vyhrát. A také jsme to vyhráli.

Olomoucká redakce na počátku války. Bylo to na tehdejších Bělidlech naproti Procházkově tiskárně. Půlku jsem bratrsky půjčil „Hlasu Lidu“. — Padla Maubege, Lutich, Němci se přes Belgii hrnuli do Francie. Píchlali jsme špendlíky do map a bylo nám při tom všelijak. Přišel soudruh Bechyně. V očích jiskřičky smíchu. Podíval se na nás - a už zahlolila redakci písnička o smutném konci Rakouska. - Stylem přísně bechyňovským v krátkých větách pregnantními výrazy usoudil, - že na konec to vyhráme. - A také jsme to vyhráli.

S vtipem a písničkou při radostné práci pomáhala jeho bystrá hlava formovat základy nového státu. Práce, že často pod ní klesal, ale písnička nepřestala, úsměv jasně vše kolem a vtip kořenil i těžké chvíle.

Nastal rozvrat v dělnických řadách. V nejhorší době přijel soudruh Bechyně. Pevná slova drtivé logické uzávěry a na konec přesvědčení, že to musíme vyhrát. Bechyňovská nálada - s úsměvem a písničkou - a vskutku to v tomto boji olomoucká župa vyhrála.

Při posledních volbách, které odzvonily panské koalici - to už byla ta „bechyňovská nálada“. Dříve, než mezi nás přišel, to už jsme věděli, předem, že hanácká naše župa udělá čest jménu Bechyňovu, které nesla v čele kandidátky. To byly veselé volby v jeho stylu a také dle toho dopadly. -

Soudruhu Rudolfu Bechyňovi jest dle litery 50 let, ale ve skutečnosti daleko ne. Úsměv a písnička mu zachovaly mládí a jsou mu jistě nejlepším prostředkem ještě dlouho si je udržeti pro třídu chudých lidí, pro naši župu, stranu i republiku.

JAR. KOUDELKA

MUŽ STYLU

Socialism má svoji dějinnou pravdu a v poválečném světovém vývoji nalézá stále přesvědčivější zdůraznění Marxova vědecká věštba, že socialistické určení je v samých základech společenského vývoje a přímo nezbytná a nevyhnutelná konsekvence kapitalistického řádu. Ale už Marx a další marxisté varovali, aby socialisté kladli ruce do klína a čekali, až jim jablko sociálního osvobození samo spadne do náruče. Vědecký socialismus podmínil konečné osvobození proletariátu bojem, třídním bojem pracující třídy a poválečná politická demokracie přidala k tomu ještě práci, konstruktivní povinnosti jako předběžnou zkoušku a nutnou výchovu dělnictva pro dobu, kdy ono bude vládnoucí mocí socialistického společenského řádu.

Když boj a když práci jistě tedy boj a práci nejúčinnější. Socialism potřebuje více než kterákoliv jiná kategorie vybrané a působivé *metody* boje i práce, potřebuje uvědomělého úsilí k tomu, aby vystupoval jako přemýšlivý, kulturní a umělecký, jako element nový, který nejen chce nový společenský řád, jenž však dovede nalezi i nové způsoby a formy veřejného boje a veřejné práce za tento svůj cíl.

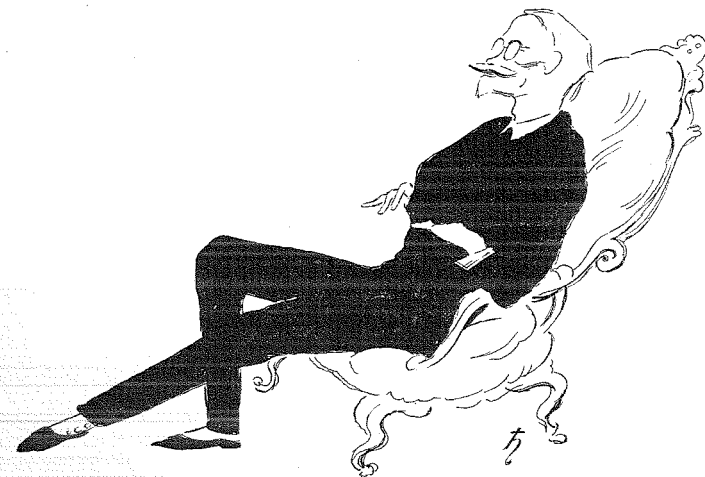
Bechyňovi jistě přísluší uznání, že je socialista, jenž našel svůj styl, jenž představuje typ. To není nedůležité a to není málo. Lze si představit francouzské Revoluce bez podmanivého stylu jejich velkých řečníků, jejich novinářů a písničkářů? Styl je člověk, řekl ještě před Revolucí de Buffon, styl je oděv myšlenek a dobře oděné myšlenky mají svoji výhodu

jako dobře oděný člověk, napsal ještě před Buffonem Chesterfield. Nikde není psáno, že by proletářství a socialistická myšlenka musela či měla vystupovat v bídných cárech starých forem výrazových, v laciném vulgarismu nebo ve frásích, desíletími a generacemi ošumělých. Kde je styl, je nejen člověk, ale také myšlenka, také věc a cíl. Soudr. Bechyně se neobyčejně zasloužil o dějinné věci a dílo strany, že své nesčetné veřejné projevy vystrojoval stylem, jež naplňoval masu jeho posluchačů nedočkavostí a napjatou žádostivostí, že spolu s ostrou promyšleností předmětu zrovna umělecky formoval jeho živé podání, nešetře vtípem, satirou a lidovým přirovnáním, nešetře humorem a causerii ani nešetře špice své řečnické šavle, když vstoupil na tribunu jako na bojovné zápasíště. Vzpomínám, jak nejednou jsem přistihl soudr. Bechyně před jeho některou řečí intensivně zamyšleného a pro okolí v té chvíli nepřítomného. Svůj styl si Bechyně vypracoval, třeba že moravský život a jeho temperamentní letora tvořily přirozenou disposici tohoto nadání, jež vždy ukazuje i na bohatého ducha.

Bechyně je svým i jako novinář. V úvodníku, borgisce i ve slovesnostech Řehoře Bradatého je mu forma, výprava a pointa skoro nade všecko. Titulek jen nejstručnější, za to však pádný, alegorický, vyhledaný, takový, že čtenáře strhne, naplní zvědavostí a zájmem, že té chvíle má autor vyhráno - jeho článek čtenář bude číst, musí číst. Jakým umem má být novinářství, jak novinářství není mechanickou službou, kancelářím a kolik intuice je k pravému, dobrému novinářství třeba - to vše možno vidět u Bechyně. Nutno dáti výtku, že novináři naší strany - o druhé nám tu neběží - netěží dosti z novinářské školy, jíž představuje padesátnická a šedesátnická generace naší strany. Bechyně by měl být jako novinář zvlášť naší mládeží studován. Je to dnes těžké, když soudr. Bechyně je zatížen povinnostmi vládními a když může se novinářsky uplatňovat pouze nepřímo, hovory s novináři a instrukcemi a návody dávanými do péra. Ale v minulých ročnících denníků strany a prostějovského „Hlasu Lidu“ je jeho novinářské dílo, jež povždy zůstane živé a dokumentární a povždy i užitečné.

Styl je člověk, styl nedělá člověka, nýbrž člověk styl. Stylu nelze

na sebe navěsiti, neboť jej nelze získati koupí jako šatu. Styl se tvoří vrozenou a vychovávanou kulturou ducha. A styl je vytvářen také ideálem, zanícením, odevzdaností, vášní a vírou. Styl je tedy také pravdou a měřítkem vnitřní skutečnosti. Odvozeno právě z jeho stylu, je Bechyně silný a dobrý socialista, takový, jenž stojí opřen sám o sebe a proto tím pevnější a bezpečnější. V naší straně nejsou abrahamoviny dovoleny. Padesátku nepokládá strana za žádný vážný věk a proto svých padesátníků neslaví. Ale rád tentokrátě zákaz přestupuji. Vždyť, když jde o Bechyně, nebude člověk viset sám!

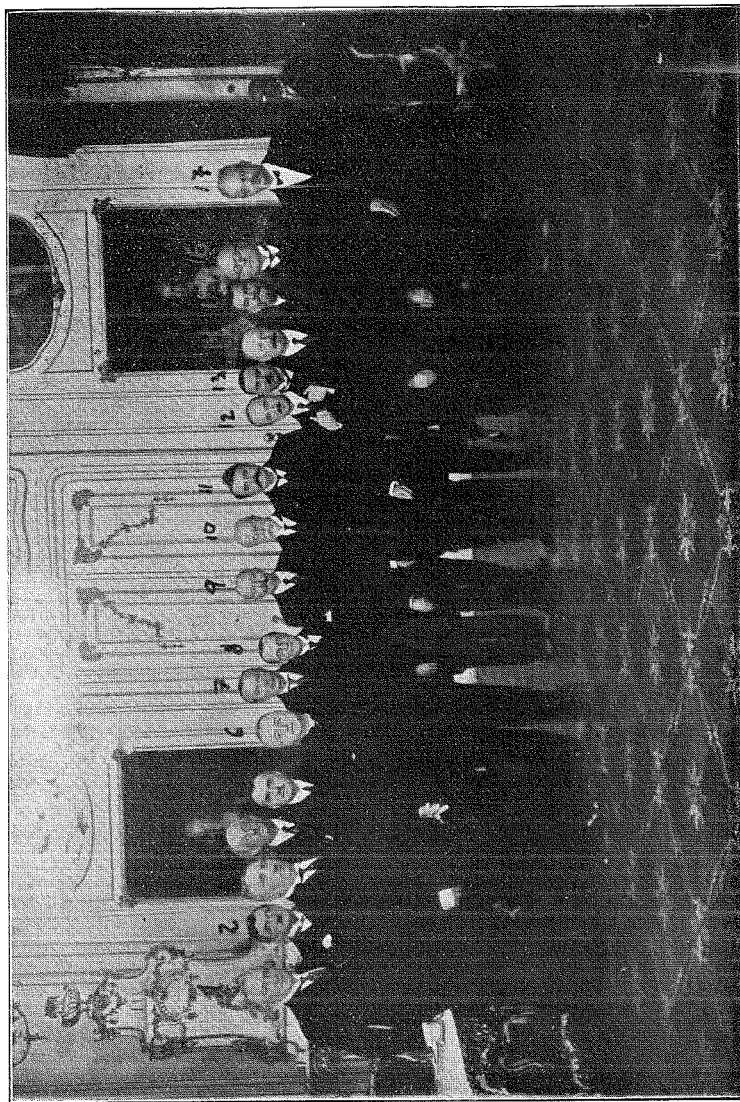

Karikatura V. Špalka

TH. PISTORIUS

Z POVAHOVÝCH RYSŮ

Když v prosinci r. 1929 byla ustavena druhá vláda Udržalova, v níž Rudolf Bechyně se stal po třetí ministrem, byla veřejnost překvapena, že Bechyně přijal nejen resort nejmenší, ale zároveň existenčně sporný. Překvapení bylo ještě větší, když se ukázalo, že Bechyňovi byl sice nabídnut resort veliký, že však z vlastního popudu žádal o resort nejmenší - ministerstvo pro zásobování lidu - aby mohl býti uspokojen požadavek německé sociální demokracie, získati resort větší. Tento projev osobní odříkavosti a skromnosti při sestavování vlády nebyl gestem a nebyl výjimkou. Skromnost patří k charakteristickým vlastnostem Bechyňovým, které se projevují v nejrůznějších podobách. Bechyně nerad přijímá čestných funkcí, vyhýbá se okázalým slavnostem a společenským podnikům, jako čajům a večeřím, nerad poskytuje žurnalistům interviewů, které s hlediska státních zájmů nejsou právě nutné, nemiluje okázalostí, obřadností, věcně nezdůvodněných formalit atd. Mnohokrát za jeden a čtvrt roku trvání své funkce osobně-tajemnické slyšel jsem ministra Bechyně vzdychati nad doléhajícími na něho formalitami, obřadnostmi a jinými vnějšnostmi, mnohokrát se před nimi obratně uzavřel a jadrně si zaprotestoval. Nikdy neprojevoval trpkosti z přílišné malosti resortu jemu svěřeného, právě proto, že mu na formě nezáleží a jistě nebyl by nespokojen, kdyby byl tento resort ještě menší než je, poněvadž Rudolfa Bechyně nedělá významným resort, nýbrž jeho pronikavé schopnosti, které se dovedou skvěle uplatnit ve prospěch státu v každé formě a na každé platformě.

NOVÁ VLÁDA U PANA PRESIDENTA 9. PROSINCE 1929.

Z leva: 1. Dr. Viškovský, 2. Dr. Engliš, 3. Bradáč, 4. Dr. Czech, 5. Ing. Dostálek, 6. Dr. Šrámek, 7. Dr. Spina, 8. Dr. Franke, 9. Bechyně, 11. Udržal, 12. Dr. Beneš, 13. Dr. Matoušek, 14. Dr. Meissner, 15. Mlčoch, 16. Dr. Slávik, 17. Dr. Dérer.

Ať kamkoli by byl postaven, vždy by byl osobností usměrňující, vůdčí. Ustavení vlády symbolisoval pro sociální demokracii asi takto: „Skočili jsme na stupátko obsazeného vozu a vynasnažíme se dostat se dovnitř.“ Bechyně se vždy spokojí stupátkem, poněvadž ví, že jeho dovednost dopomůže mu dovnitř.

Bechyně má známé, ctitele a dobré kamarády, ale sotva kdy poznal a pozná přátele v ideálním smyslu slova - kromě své vzácně ušlechtilé a obětavé ženy. Nedovedu rozhodnouti, je-li to slabostí či silou jeho nadprůměrného formátu duchovního, že sálá příliš málo tepla, aby v něm srdce jednohlivců mohla se rozehráti na onen vysoký stupeň přátelství. Mohu pouze konstatovati, že si libuje ve vzdálenostech od lidí i věcí, což má pro něho velikou výhodu: získává pronikavě kritického názoru a upevňuje svou autoritu. Vzdálenost autoritě svědčí, blízkost jí škodí.

Má dosti odpůrců a mnohého odpůrcovství sám nezavinil. Bude-li vzrůstatí on na ještě vyšší úroveň, rozroste patrně i řada jeho odpůrců, ale nikdy se na ně nehněvá a nermoutí se jimi. Jen úzkostlivě dbá, aby jejich počet nerozhojňoval neprozřetelně. „Člověk, který nemá odpůrců - říkává Bechyně - nemůže mít pořádného charakteru.“

Má smysl pro humor - často velmi dovádívý - a nejvíce ho užívá v době politického boje a v těžké práci. Humor ho osvěžuje, stejně jako píseň. Ale humor a píseň nejsou u něho jen osvěžením v těžkých chvílích, nýbrž i výrazem sebedůvěry a optimismu. Při stagnaci politických prací Bechyně nezpívá a nevtipkuje, jsa spíše zamlklý. Ruch a lopota jsou jeho živly. A klesá-li únavou, dovede hospodárně na krátko vypřáhnouti, aby se zotavil. Když se zotavuje po úmorné práci, nedá se nikým a ničím vyrušiti. Proto zotavuje se rychleji než kdokoli jiný, jenž má pevnější zdraví než on. Jednou, z příkazu presidia ministerské rady, musil jsem odjetí s akty za Bechyněm na venek, kde se po několik dnů zotavoval po velikém politickém vyčerpání. Tehdy jsem dobře znal jen jeho schopnost úporně pracovati, neznal jsem však ještě jeho umění rychle a účinně se zotavovati. A tak se mi tenkrát proto přihodilo, že jsem s úředními akty mnohem dříve vyšel ze dveří, než jsem se nadál.

Když se za několik dní vrátil Bechyně do Prahy, nezlobil se a byl vesel. Bechyně vůbec nikdy vážně se nezlobí, což patří také k jeho typickým vlastnostem.

LEV WINTER

BECHYNĚ ROMANTIK

Parlament všeobecného práva hlasovacího se ještě ani pořádně neusadil, když zahraniční politika rakousko-uherská překvapila svět domácích i cizích anexí Bosny a Hercegoviny. To vyvolalo nejen příkré napětí za hranicemi, nýbrž i bouře doma, jež nemohly zůstat bez vlivu na jednání poslanecké sněmovny.

Sociální demokracie, která nasadila všechny své síly za dobytí všeobecného hlasovacího práva a která měla sklídití právě první plod této snahy - starobní a invalidní pojištění - viděla nyní pojednou vše ohroženo obstrukcí, jež otrásla samými základy parlamentu. Její parlamentní taktika byla proto ovládána snahou, aby parlament byl udržen při činnosti, aby zachránil svou existenci, nežli se poměry uklidní. S válkou jako pravděpodobnou událostí se přece tenkrát nepočítalo.

Přání, aby parlament byl zachován, flumilo radikalism našeho poslaneckého klubu, složeného z největší části z lidí mladých, bez znalosti parlamentarismu a jeho potřeb. I soudruzi, kteří měli jemný smysl pro agitační potřeby a pozorovali, která různá taktická opatření jsou přítažlivostí strany na ujmu - na př. hlasování pro pilné projednávání rozpočtu, aby rozpočet se dostal vůbec na denní pořad - naučili se počítům o síle jednotlivých parlamentních složek a významu této síly. Toto počítání vedlo k tomu, že dosavadní zápolení proletariátu v otevřených bojích s třídními odpůrci, jakému proletariát byl zvyklý a dobře rozuměl,

měnilo se v jakousi válku zákopovou, smím-li použití termínu, jenž se nám stal časem běžným.

V takové politické i psychologické pozici byl poslanecký klub, když se soudruh Bechyně stal r. 1911 jeho členem. Bechyně přinesl do něho nový, osobitý ton. Nemyslím, že ten ton měl co dělat s jeho moravstvím - v jeho rodině se ovšem moravství silně zdůrazňovalo. Navštívil jsem ho jednou ke konci války v Prostějově. Jeho synek přišel ze školy a vyprávěl něco horlivě o nějakém spolužákovi: „Viš, taťko, on je Čech, ale docela hodný hoch.“ - Bechyně neměl k moravství blíže nežli Vaněk, Tusar a jiní, kteří tenkrát byli současně s ním na Moravě zvoleni. Ten ton nesouvisel ani s věkem: Bechyně zachoval si jej dosud, ač tyto dny ho zařadují mezi nás starší, či jak on rád říká, zkušenější. Ten ton je prostě součástí jeho povahy.

Už dávno jsem si jej charakterisoval jako romantismus a ani nyní nenalézám pro něj přílehavějšího slova. Posiční zápasy přičily se této vlastnosti; Bechyně miluje více pohyb i v politické a zvláště parlamentní faktice. Události po volbách v r. 1911 vyvíjely se pak tak rychle, že na výsost hověly touze Bechyňově po otevřeném boji.

S tímto romantickým založením souvisí přímo Bechyňova šťastná fraseologie: je hodně barvitá, plná obrazových obrátů; není jistě náhodou, že Bechyně leckdy, zejména v mladších letech, ulevoval si popěvky, z nichž některé se hodně rozšířily; vzpomínám na př. profiagrárnícké písničky, začínající slovy: „Rychtera je sedlák z Prahy, orat neumí.“

Tato pohyblivost myslí vyvolává podle mého mínění schopnost, o které by se na první pohled zdálo, že je v rozporu s romantismem. Velká část nás ostatních má dosti značně vyvinutý sklon k abstraktnímu řešení problémů. Bechyně dovede velmi rychle vycílit situaci - sám často ve svých referátech užívá obrátu: „Nemám pro svůj názor důvodů, ale cítím to“ - přizpůsobit jí okamžitě svou taktiku, aby mohl porazit odpůrce jeho vlastními zbraněmi. Při tom však nevšimá si pouze situace parlamentní, nýbrž velmi pozorně dbá, jak dělnické masy reagují na počiny vedení strany. Jenže za myšlenku, kterou považuje za správnou, jest ochoten bít se i ve straně s otevřeným hledím. Naši političtí odpůrci

v koalici pak by mohli vyprávěti o houževnatosti, s jakou Bechyně v jednání koaličním dovede hájiti stanovisko strany, jejíž politika je nejenom politikou proletariátu, nýbrž i politikou republiky.

Jak čeští, tak i němečtí soudruzi oceňují plně činnost Bechyňovu. Přání, aby v ní ještě mohl pokračovat s týmž úspěchem, jako dosud, není jistě jenom mým osobním přáním.

POSITIVNÍ POLITIK

Nevím, co ostatní Bechyňovi přátelé na něm tu budou chválit. Té chvály bude jistě dost, upřímné a zasloužené. Bechyně je jedním z toho nevelikého počtu mužů, o nichž možno bez jakéhokoli přehánění říci, že se zasloužili o veřejné blaho. Pro muže nemůže býti chvály větší nad uznání, že se o veřejné blaho dobře zasloužil.

Jedni budou vzpomínat, co všechno Bechyně vykonal pro dělnictvo a socialismus. Jiní připomenou jeho zápasy za kulturní pokrok. Jistě se nezapomene na jeho skvělé péro žurnalistické, které miluje tak, že mu často ustupuje politik a státník. Jiní povědí, jak jim imponuje, že se z neškoleného dělníka vyvinul díky vrozené bystrosti a plši politik, přečnívající náš průměr, a že může býti příkladem, co dokáže česká inteligence, houževnatost a ctižádostivost.

Ale já chtěl bych se připojit k těm, kteří si v Bechyňovi nejvíce cení *jeho pozitivní politický smysl a vůli k vládnutí*.

Tyto ctnosti jsou u nás stále velmi vzácné. Nejtěžší byl přerod z opozičnosti a negativismu k pozitivismu. Ale toho bylo a je třeba nejvíce. Jinak by nebylo možno obnovený stát vybudovat. V prvních popřevratových dobách bylo zoufale málo těch, kteří opravdu chtěli vládnout. Masaryk našel v Bechyňovi jednoho z té hrstky mužů, odhodlaných k převzetí vládní odpovědnosti. Vláda, to znamená především odpovědnost. Užívat z vládní moci, k tomu byl ochotný kde kdo. Před odpovědností utíkali téměř všichni. Bechyně byl z prvních, kteří pochopili, že je nejna-

léhavější potřebou, převychovat národ k politickému pozitivismu. Pro socialistu byl úkol těžší než pro nesocialisty. Nebylo snadno přesvědčiti socialisticky vychované dělnictvo, že je rozdíl mezi rakouskou monarchií a československou republikou, že demokratická republika je jediným spolehlivým základem také pro socialismus. Nesocialistické strany neusnadňovaly socialistům přechod a přerod z negativismu k pozitivismu. Komunistický radikalismus mařil a zdržoval tento obrodny proces. Sociální demokraté musili bojovatí zároveň na těchto dvou frontách a především sami se sebou, s tradičním opozičním národu, nejsilnějším právě v dělnictvu, se svody pohodlného radikalismu, takřka s celou minulostí. Bechyně stál v tomto boji na předních místech. Jak byl takovýto zápas nesnadný, ukázala Ostrava, kde mimo jiné příčiny padl také pro svůj vládní pozitivismus. Je-li dnes sociální demokracie stranou bezvýhradně demokratickou, jde-li po cestě rozvážného politického pozitivismu, je-li jednou z nejpevnějších opěr demokratické republiky, jsou-li v ní Masarykovy ideje snad ještě silnější a jistě životnější než Marxovy, vlaje-li nad ní harmonický rudý prapor s trojbarevným praporem republiky, máme-li dnes větší jistotu než dříve, že republiku dobudujeme a trvale zajistíme, o to vše zasloužil se vynikajícím způsobem také Bechyně.

Bechyně ovšem musil se - tak jako jiní - sám v sobě k pozitivismu probíjetí. Velikou mu bylo výhodou, že vyniká zdravým smyslem, že bystře rozeznává skutečnosti, že má velikou ctižádost a opravdovou vůli k moci. Ale zejména byl ve svém úsilí poháněn vroucím, vášnivým češtvím. Z málokterých úst sociálně demokratických zazněla slova tak horoucího vyznání českého nacionalismu, jaká slýcháváme od Bechyně, jehož hlas chvěje se nejhlubším pohnutím, cituje-li Havlíčka nebo Masaryka.

Že Bechyně pomáhal v přerodu k pozitivismu, ve výchově k vládní odpovědnosti, že za největší ctnost a úkol politiků pokládá vládnutí, za to bych mu vždy vzdával chválu největší.

BECHYŇOVA ZÁSLUHA

Vzpomínám-li na Bechyněho, uvědomuji si vždy, že v rozhodných a zodpovědných okamžicích stál tento muž vždy na svém místě. Kolem Habrmana, Modráčka a Bechyně jsme se již od počátku války řadili všichni ve straně, kteří jsme byli rozhodnými odpůrci oportunistické politiky, provozované pražským vedením. Z této válečné doby zůstane mi vždy nezapomenutelným dojem, který jsem si odnesl jako voják z účasti na velké schůzi plzeňské sociálně demokratické mládeže, na které mluvil Bechyně. Byl to projev plný odhodlané bojovnosti a revolučního elánu. Neuchvacoval pouze, ale přesvědčil tehdy shromáždění patnácti set mladých lidí, že boj proti Rakousku je nutno dobojovat do důsledku a rýsoval zřejmě kontury příštího vývoje. Bylo to na jaře roku 1917. Dojem z tehdejšího Bechyňova projevu zůstal pro mne trvale nezapomenutelným a od tehdejší doby se datuje moje přátelství k Bechyňovi, člověku a bojovníku.

Nedlouho po válce, když u mnohých ve straně nebylo odvahy zaujmouti kladné stanovisko k nové republice, řadili jsme se znovu kolem Bechyněho k boji proti t. zv. marxistické levici, a byl to Bechyně, který byl autorem manifestu Záře, jež podepsali všichni, kdož vstoupili do otevřeného boje proti dvojakosti v táboře dělnickém v otázkách nejzákladnějších. A to tvořilo vždy sílu Bechyňovu jakožto politika, že při vši své veselosti dovedl vždy věsti svou rozhodností k činu a pevností a vážností v zásadách v okamžicích, které tvořily dějiny.

Je málo politiků a řečníků tak nadaných, jak je Bechyně. Slyšel jsem jej jednou mluvit ještě v rakouském parlamentě, kdy s lehkostí užíval německých slovních hříček, do češtiny nepřeložitelných. A že byl vždy rád poslouchán jako řečník a čten jakožto žurnalista, nevyplývá pouze z jeho nadání, ale z jeho velké kultivovanosti. Je málo českých politiků, kteří tolik přečetli a kteří stále stopují novou literaturu a kulturní život mladé generace jako Bechyně. A inteligenci přibližovalo vždy k němu, že měl zájem a pochopení pro jejich práci a smýšlení, že je vyhledával, diskutoval s nimi, povzbuzoval je i potíral. A tak nejen v táboře strany a v táboře dělnickém, nýbrž v širokých kruzích kulturních pracovníků a spisovatelů, až budou čísti o Bechyňových abrahamovinách, ozve se upřímné přání mnoha zdraví a dlouhých let tomuto vždy svým duchem mladistvému harcovníkovi.

Vážený pane řediteli.

Vaše sdělení, že Bechyňovi bude za chvíli padesát let, mne nic nepotěšilo. Počítám se k jeho generaci a musíme tam všichni. Vydáváte k jeho jubilejnímu datu sborník, do něhož by přispěli jeho přátelé. Počítáte mne k nim právem.

Spojuje mne s tímto jubilantem osobní vzpomínka zvláštního druhu. Vzpomínka polemická, a přece spojuje a nerozlučuje. Bylo to ještě v revolučním Národním shromáždění. Bechyně na tribuně a já pod ní. Nepamatuji se už, o čem byla řeč, pamatuji se jen, že jsem Bechyňovy vývody přerušil jakousi námitkou a že on ripostoval a rozesmál posluchače bechyňovským vtipem: „My socialisté se s drem Stránským úplně shodujeme v tom, že on stejně jako my touží, aby na světě nastala sociální spravedlnost. Rozdíl je zcela nepatrný. Rozdíl jest pouze v tom, že my socialisté bychom se této spravedlnosti také rádi dožili, kdežto dr. Stránský se spokojí, zůstane-li sociální spravedlnost ideálem daleké budoucnosti.“ - Bylo to zahroceno osobně a nespravedlivě, mně ale byla ta slova velmi účinným mementem, často jsem si je připomínal a neochaboval jsem ve ctižádosti vyvrátit je. Taková slova se ovšem nevyvracejí slovy.

Osobních vzpomínek by bylo mnoho, ani mně teď všechno nenapadne.

Z nejstarších jest vzpomínka na veřejnou schůzi dra Kramáře v Prostějově v létě 1911. Tehdáž zrádcovali mladočeši lidovo-pokrokovou stranu

za to, že se ve volbách spojila se soc. demokraty a dr. Kramář přijel do Prostějova burcovat proti této zradě veřejné mínění. Nechtěl jsem, aby mluvil bez odpovědi, a zajel jsem do Prostějova. Nikoho jsem tam neznal. Prostějov byl vždycky mladočeská enklava v lidovo-pokrokové straně. Navštívil jsem krátce před schůzí Bechyně, ten mne doprovodil a vzal sebou asi dvě stě svých soudruhů, kteří pro nás oba na schůzi vynutili slovo. Byla to schůze horká jako tehdejší léto. Pamatuji se, že v první řadě seděl tehdejší redaktor Lidových Novin Vavrečka. Jak se změnila scenerie tehdejších účastníků!

Ve vídeňském parlamentě vedl Bechyně za války účinný boj proti zhoubnému vlivu Šmeralovu v tehdejších soc. demokratickém klubu a v českém svazu. Bechyně tento boj vyhrál. Myslím, že se nemýlím, považuju-li za velkou zásluhu Bechyňovu, že včas odtrhl od Šmerala Tusara a urovnal Tusaroví cestu a smír s pražským, protirakouským směrem v českém svazu. Bez tehdejší obezřelé Bechyňovy činnosti nebyla asi pozdější kooperace Švehla-Tusar možná.

Bechyně se mnou zahajoval známou kampaň proti bankéřům, kteří spekulovali v souvislosti s Karlovým pučem na baissu české koruny.

Nesmířil jsem se a nesmířím s Bechyňovou koncepcí Pětky. Ale nač vzpomínat pětky při padesátce?

Padesátka není vhodná příležitost ke kreslení a dokreslování politického portretu. Já sám bych jej nekreslil nepodjatě, a byla by to spíše podjatost politického přítele než odpůrce, co by mi vadilo. Nejsem sám, kdo Bechyňovi, třebaže s ním nestojí v jedné politické řadě přeje mnoho let, a aby je na něm nebylo znát.

V Brně dne 19. března 1931.

O PŘÍTELOVI I O POLITIKOVI

Politika jistě není onen druh činnosti, při kterém se nejsnáze uzavírají přátelství. Tato půda je příliš ošemetná a kyselá, aby ochotně plodila takovéto idylické výsledky. Teď, kdy Bechyně se zdvořilostí, jež mu bývá tu a tam vlastní, vítá onu událost, které se říká dosažení padesátí let života, přemýšlím, proč právě on je jeden z těch dvou nebo tří případů opravdového přátelství, jichž jsem nabyl v politice a jichž bych nechtěl pozbyti. Život je hezký, jestliže člověk má za přátele ty lidi, které chce a za nepřátele také ty, které chce. Obojí je koření života.

Proč tedy právě Bechyně a proč ne někdo jiný? Muži se nemají říkat lichotky do tváře (předpokládám, že psáti do tohoto sborníku je jako říkat to Bechyňovi do tváře), i nehodlám zde pěti chválu na Bechyňovy talenty, nýbrž spíše přidržeti se jeho lidských vlastností, které jsou lepší základnou přátelství než politická výtečnost. Jsou velmi talentovaní politikové, které mám ze srdce nerad. Myslím, že mohu říci, že naše přátelství nebylo nikdy hladké, jak se často děje, když dva lidé mají různé názory. Taková různost názorů mezi námi leckdy nastala, když Bechyně se vřele domníval, že jsem osel, a když já, poněvadž jsem mladší, jsem se jen zdvořile domníval, že dělá chyby. Naše přátelství přetrvalo i krisi onoho podzimního dne roku 1925, kdy jsem se vypravil do parlamentu, abych se pokusil rozmluvit Bechyňovi koaliční nápad volební reformy, kterou měla být (a byla) přiskřípnuta národní strana práce. Nepamatuji se, že bych kdy byl kým přijat tak nad-

šeně. Věděl jsem vždycky, že Bechyně umí mnoho písniček, ale nazpíval mi jich tenkrát tolik, že všechno mé očekávání bylo předstíženo. Byla to past, a musím říci k své hanbě, že jsem do ní padl. Zpívání trvalo právě dvě hodiny - tak dlouho, dokud se sociálně demokratický klub neusnesl na souhlasu s volební reformou. Pak Bechyně vytáhl hodinky a povídal, že, poněvadž věc je už hotova a poněvadž už se nemusí bát, že bych mu někoho v klubu pobouřil, mně už nic zpívat nebude. Od té doby nemám rád tenor. Tohle jsem musil odpustit já Bechyňovi. On musil zase mně odpustit všechno to, co jsem psal proti němu jako proti muži Pětky. Bylo toho dost a nepatřilo to vždy do první kategorie vřidnosti. Ale když jsme se po všech těchto krisích sešli, shledali jsme, že se mezi námi osobně nic nestalo.

Nebylo by tak mohlo býti, kdyby Bechyně byl malicherný. Ale neznám snad v politice muže, který by měl tak málo sklonu k malicherné mstivosti. Patrně mu tady pomáhá jeho humor, který vyrovnává a zapravává nesrovnalosti světa. Říci o někom, že je humorista, toť jako říci o něm zároveň, že není dogmatik. Dogmatikové utrácí svůj život přísným a hypnotisovaným pozorováním jedné stránky věcí. Humorista se dovede podívat i za roh. Bechyně nikdy nepatřil k dogmatikům ve svém táboře, a to ho nejsnáze může sblížit s lidmi z jiných táborů. Od té doby, co jsem počal sledovat jeho činnost, viděl jsem, že více než s Marxovou literou radil se vždy se zdravým rozumem. Nemýlím-li se, bylo toto stanovisko oficiálně přijato i posledním sociálně-demokratickým sjezdem. Jsou lidé, kteří se stanou socialisty, poněvadž vášnivě a do poslední písmeny a jednou pro vždy uvěří všemu, co Marx napsal. Myslím, že Bechyně se přiblížil k socialismu s jiné strany: se strany lidských práv a obecných lidských citů, které si přejí rovnosti a volnosti. Více než německým socialistům, jimž jsou blízcí mnozí jeho vážení kolegové, podobá se socialistům anglickým a francouzským.

Začal jsem si Bechyněho blíže všimati roku 1919, kdy jeho strana prodělávala první boj s komunistickým křídlem. Od té doby žije v mé paměti jako muž, který tenkrát nikdy nezakolísal a nikdy se nepřizpůsoboval náladám strany, jež bývaly proměnlivé.

Problém politické osobnosti Bechyňovy je spojen s problémem vládnutí. Okolnosti způsobily, že on ze své strany snad nejvíce poznal obtíže, jež byly v mladém státě spojeny s nutností postavití řádnou a pevnou vládu. Patře vždy státnímu celku právě tak jako své straně, nebál se nikdy exponovati se pro tento princip, i když v tom bývalo riziko pro jeho popularitu. Doufám, že brzy ocením tuto část jeho činnosti v knize, kterou píše o československé politice popřevratové pod názvem „Budování státu“. Na tomto budování měl Bechyně nemalý podíl. V té knize budu se zabývatí politickou osobností Bechyňovou. Toto zde je jen pozdrav přáteli.

EMIL LUSTIG

K P A D E S Á T C E B E C H Y Ň O V Ě

Po prvé slyšel jsem jeho jméno ve hnutí mládeže. Rudolf Bechyně byl tehdy ve hnutí národně-socialistické mládeže, se kterou byli jsme ovšem v poměru na ostří nože, jak to ani tenkrát, před 27-28 lety jinak nebylo. Šla však již tehdy fáma, že Bechyně je jiným, nežli ti pražští známí agitátoři národně-socialistické mládeže. Je prý vskutku vyhraněným socialistou, řečníkem a žurnalistou na horké půdě Vídně.

Pak jsem slyšel o jeho působení v Prostějově, o jeho přestupu do naší strany, za éry zvěčnělého soudruha Krapky.

Bechyňova činnost vešla v nejširší známost naší strany, když se stal parlamentárním zpravodajem tehdejšího denníku brněnského „Rovnost“.

V našem užším kruhu, to jest družstevním, vešla Bechyňova osoba ve známost nadšeným popisem „socialismu v praxi“ když líčil činnost prostějovských družstevníků v potravním spolku, stavebním družstvu a hlavně v Dělnickém mlýně a pekárně, z něhož se později vyvinulo společenství mezi dělníky a rolníky. Podnik rozšířen na výkrm a chov dobytka a přibráno obhospodařování zemědělské půdy.

Tak se presentoval předválečný Bechyně v mé paměti.

Po válce však poznal jsem Bechyně bezprostředním stykem v revolučním Národním shromáždění.

Bechyně vyrostl v politického taktika, orátora socialismu, třebaže v mnohých okamžicích v „revisionistického“ vůdce parlamentární a stranické politiky.

Socialism sám o sobě značí v praktickém jeho provádění - hospodářství, a tu není v Bechyňově schopnosti a vnímavosti žádnou zvláštností, že se rychle orientoval ve smyslu politiky hospodářské, která zejména vynikla nyní při vedení záležitostí ministerstva pro zásobování lidu.

Bechyňův vřelý poměr ku hnutí družstevnímu, zachován po celá desetiletí i ve vysokých úřadech republiky, a mám-li u příležitosti jeho padesátky napsati několik slov z hlediska našeho hnutí, tu nemohu zapomenouti, abych nepoděkoval za práci, kterou vykonal ve svém mládí v Prostějově pro hnutí tamní a tím pro celek, co dále vykonal ve svém postavení co zákonodárce a vysoký, ba nejvyšší funkcionář státu, ve svých funkcích několikanásobného ministra Československé republiky.

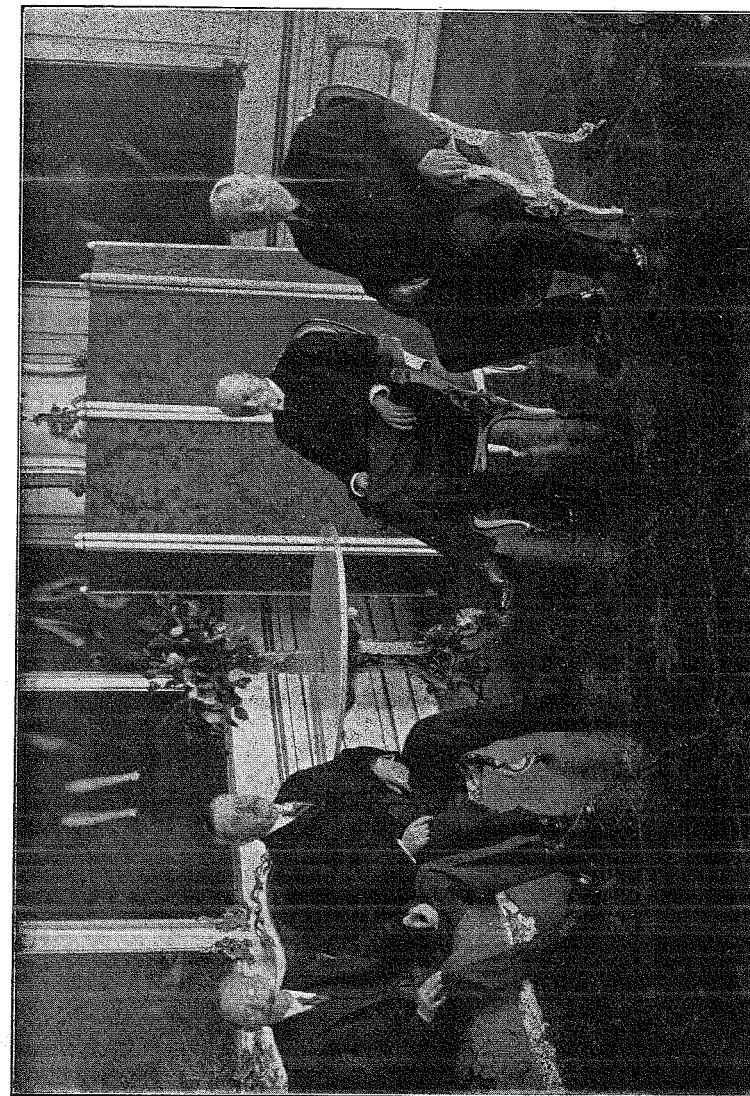
Bechyně - kovodělník, vyrostl ve hnutí našem k nejvyšším metám. Jeho silný duch, iniciativa a odvaha vyžadovala by při drtící práci poválečné silného zdraví tělesného.

Vždy v pohnutých chvílích politických a hospodářských dějů v našem státě, - a těchto nebylo málo - mám dojem, že Bechyně by potřeboval gigantické síly, by svou duševní potenci vyrovnal s tělesnými možnostmi.

A toho bych mu přál z plna srdce k jeho padesátce. Duch jeho hýří mladistvou odvahou v boji za práva pracujících vrstev naší republiky. Nechť zdraví jeho jest nezlomné, by ještě dlouhá léta působil v zájmu pracujících vrstev a tím i pro naše družstevní hnutí!

Myslím, že toto skromné přání může býti splněno, pakli náš Rudolf sám k tomu vydatně přispěje.

Padesátka jest jinak mladým věkem, plným činorodé práce a znamená vstup do mužného věku. Vzpomínka padesátky Bechyňovy jest tedy jen vhodnou příležitostí, by bylo vzpomenuo veškeré té práce, obětavosti a ochoty, s jakou Bechyně v zájmu chudých naší země pracoval. Bohatá bilance jeho činnosti, jest příkladem pro všechny, kteří činně v dělnickém hnutí pracují. On sám musí býti s sebou spokojen a moje slova znamenají pouhé dotvrzení.

VLÁDA U PANA PRESIDENTA 7. BŘEZNA 1931.
Zleva: Ministr K. Bechyně, předseda sněmovny Malypetr
a předseda senátu Dr. Soukup

POZDRAV K PADESÁTCE!

Schází mně téma. Kdybych věděl jaký nový vtíp soudr. Bechyně na svou padesátku spáchá, to by bylo to nejzajímavější téma. K padesátce se ještě nehodí žádné vážné úvahy. A tím méně se hodí k padesátce Bechyňově. Jeho vtíp, satyra a živý humor, to jsou nejlepší léky pro něho samého a velmi často také pro nemocné okolí. „Ruda“ si ví vždy rady. Když jsou na něj soudruzi někde hodně nakvašeni, že už tam dlouho nebyl, Bechyně je pozdravuje se smíchem a humorem a za chvíli zpívá celá hospoda i ten největší důvěrnický škaredohlíd, který už měl nastudovanou „řeč“ jak to Bechyňovi jednou poví.

Ostatně soudr. Bechyně své „*sympatie*“ k veřejným schůzím nikde nezapírá. Svědčí o tom jeho vtípný návrh, který jsem svého času slyšel ve sněmovně, když navrhoval Šrámkovi, aby církev římsko-katolická zrušila kázání a strana soc. dem. že zruší veřejné schůze.

Bechyně se své padesátky dožívá ne sice v plném zdraví, ale jistě se mu zavděčím, když napíše, že se jí dožívá v plné mužné síle, třebaš by už byl třikrát dědečkem.

Je to víc než dvacet pět let co jsem poznal vysokého blondáka s černým širákem na hlavě, kterého známí zejména zesnulý soudr. Braušteiner oslovovali „Rudo“. „Ruda“ byl jaksi středem pozornosti celé společnosti u dvou kulatých stolů v Habustově kavárně. Tuto společnost tvořila část

divadelního kroužku z Dělnického domu. Jakési předsednické slovo vedl tehdy soudr. Josef Krapka. Umlouvala se nějaká demonstrace za všeobecné právo hlasovací, na níž měl „Ruda“ poprvé vystoupit jako řečník za soc. dem. stranu a definitivně se rozloučit se stranou národně sociální. Stalo se vše podle programu. Ovšem, že ten večer byl doprovázen jakýmsi obrádností a „Ruda“ byl na novou víru slavnostně přijat. Sv. Jana Křtitele zastupoval zesnulý soudr. Krapka.

★

Dnes už si můžeme všichni zazpívat: „Kam jste se poděly naše mladé časy.“ Ale padesát, to ještě nic není. Bechyně si jistě z té padesátky udělá legraci. Slaví ji uprostřed své veliké práce jako náměstek předsedy vlády republiky československé. Je důvěrníkem statistiků vynávajících ideu socialismu. Přáním naším jest, aby tuto ideu přivedl v našem státě k vítězství. A proto buď „Rudo“ ještě dlouho zdrav.

PROF. J. KAMENÁŘ

JAK JSME DOBÝVALI PRVNÍHO BECHYŇOVA POSLANECKÉHO MANDÁTU

Při Bechyňových abrahamovinách je vhodné vzpomenout i dvacátého výročí jeho poslaneckého mandátu.

Byly to tenkrát velmi rušné doby v Prostějově. Na poli, kypřeném agitační prací nebožtíka Krapky blahé paměti, vyrůstalo jarou silou osení sociální demokracie. Così velmi široce založeného se dralo z temné půdy všemi skulinami do veřejného našeho života a k slunci. Ještě neměli dělníci zastoupení na obci, ale kolem Dělnického domu se zvedaly z Potravního spolku posice, o jaké se nemohla opřít žádná tehdejší politická strana. Síla měšťáctva vypučela z vyburcovaného národního uvědomění, které dobylo Prostějova z rukou Němců, renegátů a židů, ale hospodářsky se mohla opřít jen o nejistou obětavost majetku a podnikání soukromého nebo o podporu vlasteneckých ústavů peněžních. Proti sociální demokracii se šlo instinktivně hlavně jejím internacionalismem, jemuž se dával demagogicky cejch profinárodní, a její vzrůst se brzdil podle možnosti hýčkaným hnutím národnědělnickým.

Jaká to byla tenkrát idyla, je vidět z toho, jak se na prostějovskou faru dostal novojický kaplan a redaktor Nového života P. Dostál-Lutínov. Radniční držitelé moci se dali okouzlit jeho bouřliváckými poťměšilostmi proti hierarchickému „útisku“ arcibiskupa Kohna, proti němuž řádl v „Pozoru“ za radostného účastenství pokrokových nálad Rectus-Polsolda-Hofer, a doufali v něm najít poetickou ozdobu, zaváží-li si mladého Prostějovana reversem k politické pasivitě, což jim mazaný protagonist

ecclesiae cantantis ochotně slíbil i podepsal. Tím se octla dobrá římská ruka v chatrném liberálním rukávě a v utěšeném opojení mladé lásky se tam zařizovala po domácku. Brzy našla příležitost, aby se přesvědčila, jak daleko pokročil žádoucí sblížovací proces a zda už bude možno lyru církve zpívající vystřídat mečem ecclesiae militantis.

Malíř Fr. Kupka vystavil v Prostějově své cykly profikapitalistických a profiklerikálních obrazů a profesor zemské prostějovské reálky napsal do katalogu té výstavy pověstný svůj úvod, kde konstatoval, že s „náboženstvím“, proti kterému český mistr z Paříže tak vehementně bojoval, je u nás průměrný kvintán už dávno hotov. To byla ovšem smělost, jež nemohla zůstat místním duchovním pastýřem toho religiónu nepovšimnuta. Za souhlasu a spolupráce radničních činitelů, hlavně Dra Perka, se podařilo prostějovskému faráři znalce kvintánské psychologie, Kara ben Jehudu, odexpedovat do Příbora. Rámus byl ovšem veliký, na schůzích, v žurnalistice a mezi pokrokovým profesorstvem. Dobrým výsledkem byla demarkační čára mezi pokrokovými živly prostějovskými a místní reakci.

Na jedné straně stála sociální demokracie, na druhé radniční klika s Drem Perkem v čele a uprostřed mezi nimi bojovné Sdružení pokrokových lidí, jehož hlučnost sic odchodem profesora Judy byla ztlumena, ale myšlenková odolnost a uvědomění politické a také sociální počalo stoupat, tuženo jsouc hlavně čilým ruchem universitních extensí. Proti tomuto ruchu organisoval protiakci Dostál-Lutínov, jednak svým tiskem (Ječmínkem), jednak četnými schůzemi svého kostelního publika a pravověrně „vědeckými“ přednáškami starého bojce prof. *Nábělka* z Kroměříže, namířenými hlavně proti extensním vlivům prof. *Masaryka* a *Fr. Krejčího* a ovšem proti *Macharovi* a Volné myšlence.

Podrobné vylíčení tohoto období bude jednou zajímavou kapitolou duchovního života prostějovského, bude-li vypsáno ovšem někým jiným než dosavadním jeho letopiscem Drem O. Přikrylem, vlastním a obrátným dirigentem zapadající měšťácké autokracie prostějovské.

Nám stačí zde konstatovati, že se dost pozdě počalo poznávat i na straně liberální buržoasie, že duchovní péče Lutínovova dostává nebez-

pečné politické rohy. Idylku bral čert a odnesl ji i s chytrým farářovým reversem. Touha po moci byla silnější než papírový čestný závazek.

Zatím se v životě politickém provedla na Moravě t. zv. fuse strany pokrokové a lidové ve stranu lidovopokrokovou a přiblížily se říšské volby roku 1911 - s otázkou, co bude s mandátem Dra Perka, jenž byl pro lidi pokrokové osobností po všech stránkách kompromitovanou. Předáci t. zv. prostějovského vedení stáli tvrdošjně za svým Perkem, mladší kompaciscenci pokrokové neúprosně proti němu, navrhujíce za kandidáta muže vzdělaného a čestného, Dra *Fr. Kovaříka*. Vyjednávalo se a přemlouvalo s nadějí, že si pokrokáři konec konců dají říci, když se nějakým způsobem vymůže prohlášení Dra Kovaříka, že kandidaturu přijmout nemůže, aby nepoškodil rozkvétající svůj tovární podnik.

Tou dobou jsem dostal od prof. Masaryka, jenž prostějovský život bedlivě sledoval, dopis, v němž žádal, abychom se všemi silami přičinili o to, aby „s tím člověkem“ (Drem Perkem) nemusil „na rajchsrátě“ zasedat k politické práci.

Tohle přání bylo nám, pokrokářům realistického vyznání, prostě rozkazem, o nějž se rozbilo všechno sebe úlisnější přemlouvání, prosby i hrozby, ba i vnější, ostatně mezi inteligencí vždycky nevalná, stranická disciplinovanost. Když byla přesto Perkova kandidatura prostějovským lidovopokrokovým vedením vyhlášena, postavili jsme se proti němu z důvodů ideových tiskem a agitací od osoby k osobě i na veřejných schůzích v městě i v ostatním volebním okrsku.

Nevolit Perka, to bylo všude cítit, nebyla věc těžká, hůře bylo přiměti naše stoupence k tomu, aby neodevzdávali volebních lístků prázdných, nýbrž aby podle svého pokrokového svědomí volili přímo toho, jenž jediný s jejich pomocí mohl Perka ve volebním boji porazit - soc. demokratického kandidáta, redaktora Bechyně. Vzpomínám si na ono ohromné napětí předvolebního večera v Dělnickém domě, na burácející souhlas *všech* přítomných, když jsem jménem pokrokových lidí prostějovských končil svůj krátký proslov větou: „Přátelé, odevzdáte-li lístky prázdné, budete polovicí svého hlasu zabíjet svou vlastní ideu - napište na hlasovací lístek každý bez výjimky: Rudolf Bechyně!“

Za čtyřicet hodin potom ohlašovaly volební tabule za nesmírného vzrušení celého města čísla, z nichž se těžko odhadoval výsledek, neboť Bechyňova mandátu bylo dobytý jen nepatrnou většinou, něco přes půl sta hlasů.

Všecka nenávisť poražené buržoasie se obrátila - ne proti vítěznému kandidátu, neboť instinkt radí v takových případech i srdci zarmoucenému k opatrnosti, vzhledem k nejisté privátní budoucnosti, ne proti vítězné soc. demokracii, neboť se cítilo, že solidní její základy udrží tuto část stavby i proti nejsilnějším hlasivkám, ne proti klerikálům, kteří odevzdali lístky prázdné - nýbrž proti *Kamenářovi*. Byl z toho pustý řev a pěstní násilí v kavárně Národního domu, jež pokračovalo i na ulici proti mně, a pak dravý a vleklý proces, inscenovaný stranou poraženou, v němž byla Perkova sláva politická pak vynesena na smetiště definiivně.

Za tři léta byla pak světová válka, pak převrat a po něm prudký vzestup dnešního Bechyňova významu politického, o němž možno snad bez rizika tvrdit, že vyvážil eventuelní politickou práci svého r. 1911 poraženého soupeře na národa roli dědičné dokonale. Povážím-li některé Perkovo popřevratové extempore fašistické, pochybuji, že by kdo z opravdu pokrokových lidí lítoval svého hlasování z r. 1911.

DR. EMIL SOBOTA

VZPOMÍNKY

NA SPOLUPRÁCI S BECHYNĚM

Poctivý školomet - dovoluji, abych tak nazval ty, kdož se protáhli všemi poschodími naší školské soustavy, od „kašičky“ až po některou tu akademickou hodnost, a nejméně šestnácti letům čichali pach školských škamen (běžně se jim u nás říká „inteligence“) - tedy, poctivý školomet má pocit úcty a závislosti zároveň, potká-li v životě příkladného selfmade-mana. Pociť úcty proto, poněvadž v očích člověka, který býval často až do omrzení překrmován věděním anebo uměním, nepostrádá rysu jisté životní statečnosti osoba, která musila od časného mládí sváděti o každé sousto kultury těžký boj s nedostatkem času, tíhou poměrů a svody prostředí. Jest na příklad nepatrnou zásluhou získati si vědomosti z oboru národohospodářské politiky, jestliže nám hrozí - neučiníme-li toho - nebezpečí prasknutí u rigorosa. Ale vzdělá-li se o těchto věcech na roveň doktoru práv muž, který musil o okamžiky věnované svému studiu okrádati ševcovský verpánek anebo šicí stroj; člověk, kterému nestrkali učitelé do ruky nejvhodnější vybrané učebnice, nýbrž jenž - neznaje výběru - musil mnohdy prolisťovat deset zbytečných anebo scestných knížek, nežli padl na tu pravou, jedenáctou; člověk, který si na ty knížky musil utrhnout na obědu a který byl nucen dáti výhost nejedné večerní besedě s kamarády nebo lákavému nedělnímu vyrazení, aby se přivzdělal, tož takový sebevzdělanec jest tak trochu hrdinou života.

My, školami protřelí „intelektuálové“ máme však k těmto lidem, kteří se sami udělali, také špetku závislosti. Závidíme jim, že si své vzdě-

láni mohli opatřovati tak paralelně s životními zkušenostmi a potřebami. Že se neučili schematům, nýbrž mohli vždy prohlubovati své poznání o věcech, jež právě viděli anebo tušili kolem sebe.

Ale jsou selfmademani a selfmademeni. Jsou pikolíkové, kteří se stali hoteliery ve světových lázních, obchodníčtí učni, kteří vyrostli v ředitele obchodních domů. To jest jeden druh sebevzdělavců. Druhý jsou takoví, kteří vyrostli nejen ve vynikající odborníky svého „kšeftu“, nýbrž kteří si vedle toho osvojili to, čemu říkáme člověková obecná kultura. Jeden takový jest náš Řehoř Bradatý.

★

Poprvé jsem přišel do jeho blízkosti v roce 1914, záhy po vypuknutí války, když „Hlas Lidu“ byl přenesen do Olomouce a svěřen soudruhu Kučerovi. Chodíval jsem s jinými do redakce, kdež se večer co večer připravovaly všeliké léčky pro válečného censoreda: tu jsme na příklad vyrobili nějakou výmluvnou zprávu z „Times-ů“, jejíž autor ovšem neseseděl v Londýně, nýbrž v Olomouci v Sokolské ulici. Anebo jsme citovali Jiřího z Poděbrad výrokem, v němž tento husitský král - hanebnou ovšem staročeštinou - velebil „dobrou práci mezi těmi, kdož nás rádi vidí“ a horlil proti těm, kteří „budují velkou, svět ovládající říši“. Netřeba podotýkat, že historii o takovém výroku krále Jiříka není podnes nic známo. V těch prvních měsících války, kdy censoři neměli ještě se zapeklitými novináři dosti zkušeností, bylo jim možno proběhnout všelijak. Jedním z našich oblíbených způsobů byly bajky, které jsme popisovali jménem arcioťce všech bajkařů, Esopa. Tak jsme na příklad vyrobili bajku o volu, který nadiktoval svými rohy poslušnost všem domácím zvířatům; a když pak jednou vniknul do statku lev a odvedl vola jako nejtučnější sousto, zvolala hloupá husa: „Kdo by to byl řekl, že nad vola jest ještě někdo silnější na světě?“ - Jinou bajkou jsme mířili na defaististy a neutrály našeho domácího tábora: tak na příklad bajkou o psu, který si stále pochvaloval svou otročinu. Za obojek, když mu jej pán připjal, děkoval, protože, „bude i přivázán, aspoň jej nikdo ne-

ukradne“. Za výprask byl povděčen, protože mu vyskákaly vši. Za hladovění, protože zhubne do kostí a žádnému vlku se v něm nezalíbí. A když následkem všech těch útrap umíral, ještě si liboval: „Není nic lepšího nad smrt, neboť konec konců ten život nestojí přece jen za nic.“ - A jiná bajka byla ona známá o oslu, který zdechnul mezi dvěma otýpkami, protože se nedovedl rozhodnout pro žádnou z obou.

Když jsme takto v „Hlasu Lidu“ řádili již po několik čísel, stalo se, že mě jednou při té výrobě „brozinek“ (jak jsme tomu říkali) zastihl Bechyně. Šel na mě nejprve tak, že mě zasypal řadou námitek proti tomu našemu radikalismu. Načež si mě zpytavě, řekl bych profesorsky prohlížel, jak jsem se jim bránil. A když jsem odargumentoval první dávku, nasypal hned druhou. Zase jsem odporoval a vyvracel. A ještě jednou. Až po tom třetím kole mně podal ruku, řekl, že vidí, že to máme vážně a dobře rozmýšleno, že nám nyní zcela věří, ať to tak děláme dále. Od té doby, když přišel mezi nás, býval vždy zcela otevřený.

Když jej potom pro tu jeho protirakouskou básničku odvezli do Ostravy, kde mu hrozila oprátka, byly mu k tíži jistě také všechny ty naše kousky. Ale, když se šťastně vrátil, pokračovalo se, kde se přestalo.

★

Ve sféře publicistiky jsem přišel se soudruhem Bechyněm znovu ve styk o deset let později, když mě přizval ke spolupráci v „Nové Svobodě“. Týdenník řídil tehdy soudruh Jelínek, s nimž jsme si rychle dobře porozuměli. Náš patron velmi se podobal onomu z roku 1914: důvěřoval, a pokud nám důvěřoval, neomezoval nás v jednotlivostech. Přicházel čas od času mezi nás, aby s námi prodiskutoval něco, o čem jsme psali, aby nás zpravil o leccems, o čem jsme se mu zdáli nedostí zpraveni. Ne však, aby nás poutal autoritářskými pokyny. Bechyně vydavatel a Jelínek redaktor, to byl režim, který dovedl kolem listu soustředit řadu socialistických či socialismu blízkých odborníků z nejrůznějších oborů našeho života.

★

Kdyby soudruh Bechyně byl býval zůstal při tom zámečnictví, s nimž startoval na své pozemské pouť, znamenala by proň padesátka cosi jako vrchol životní dráhy: byl by to zámečnick jistě dovedný a tyto dny s vnoučetem na kolenou, začínal by pomalu uvažovat o tom, jak si v dohledné době zařídí svůj odpočinek. - Kdyby - k čemuž velmi snadno mohlo dojít - byl náš padesátník našel svůj osud na poli literatury, měl by asi již za sebou při nejmenším první vydání svých sebraných spisů, psal by memoiry a shlížel by s důstojné výše za sebe na proudy mladší, ještě mladší, a nejmladší generace literátů (nikde u nás se nerodí tak rychle za sebou generace, jako v literatuře).

Ale v politice, pane, padesát let znamená věk téměř jinošský. V politice jsou padesátníci stále ještě muži budoucnosti, ne historie. Politikové při padesátce vzpomínají, ale neúčtují.

Nuže, ten politický úděl, jež si vyvolil, svědčí soudruhu Bechyňovi a udržuje jej ve výtečné kondici. Má nač vzpomínat, ale nebude dnes účtovat. Půjde s mladým elánem do šesté desítky, aby pak na jejím sklonku měl o tolik vzpomínek víc, o kolik bude mít více zásluh o věc republiky a socialismu, ale ani potom ještě aby neúčtoval.

B E C H Y N Ě D O K R I M I N Á L U

K O N E C „ H L A S U L I D U “ Z A V Á L K Y

Ze vzpomínek E. Vojnara v „Novém Dni“ z roku 1919

Duben 1915. To byl měsíc tragické naděje. Rusové stáli v Karpatech a již již sestupovali do uherských nížin. Domnívali jsme se už vidět nad Karpatami červánky Svobody. Tehdy stal se „Hlas Lidu“ vyzývacým a potměšilostími a výsměchem jen čísel. Psali jsme až neopatrně. A tu do nás uhodilo.

Soudruh Bechyně není bez příčiny nazýván také básníkem. Páchal už před válkou verše - za války, pokud vím, napsal báseň jen jednu a ta mu pomohla do kriminálu a mohla pomoci k *posmrtné* slávě. Chtěl tehdy lyrickým orgánem své duše vyjádřit tragiku češství ve světové válce a propagandou citu utvrdit revolučního ducha naší čtenářské obce. Napsal báseň „*Strýc Polda*“ a nevím, jak se v něm vzal ten osudný nápad - poslal báseň z Prostějova *poštou* (1) olomoucké redakci. Bezpochyby i jeho oslepily klamné červánky nad Karpatami - - Báseň zněla:

I

V létě i v jeseni, za zimních dnů,
když vpadlo jaro květem,
chodil strýc Polda jen úkradkem
tím všedním shonem a světem.

Ožil jen z večera, když mohl sám
duši svou nástroji svěžit.
Probudil houslemi tajemnou říš' -
mohla se s Olympem měřit.

Vibrace tonů je skutečnost,
svět jenom mátohou zdá se.
Strýc Polda žil těmi houslemi,
žil v jejich kouzelném hlase.

Tak jsme jej znali po léta...
Struna se časem strhá,
dnes osud zvedne tě k oblakům,
zítra tě do pekel vrhá.

II

Strýc Polda odejel do Karpat,
strýc Polda, učitel mladý.
Odejel s úsměvem mrtvolným.
Housle své nechal nám tady.

„Housle mi schovejte“, promluvil,
z vlaku nám pokynul tiše...
V karpatském kameni brání teď
krví svou interes říše.

Nikoli, není tam Polda strýc:
Jen jeho tělo tam dali.
Šedivý stejnokroj vojenský
tělo jen bez duše halí.

My máme v Austrii zvláštnosti,
na vojnu běžou jen těla,
na více nikdo se netáže.
Duše je svobodná zcela.

A tak nám duše zůstala,
na stěně v houslích visí;
jede-li smyčec po strunách,
vždycky se na chvílku vzkřísí.

III

Děti teď znají se v atlase,
rozumí řeči barev:
Zde Srbsko a Polsko, Austrie,
Bělehrad, Přemyšl, Narev,
Grodno a Varšava, Cařihrad,
Užok a karpatská sedla.
Brambory, mouku a zeměpis
válka teď na ceně zvedla.

Děti se vyznají v zápasech,
vojenské srdce v nich bije.
Von der Goltz paša by zprofitnul
z té dětské strategie.
Frontální útoky, zákopy,
drátěné záseky, děla -
někdy jde v naši světnici
Evropa do křížku celá.

Nejstarší synek je generál,
vojsko má z celého domu,

manšaft je obého pohlaví.
Nemluvně vříská jim k tomu.

„Pojďte se bít, císařští,
pojdte to zkusit s Rusem!“
Židlí řad nastavil před sebe
se stolkem, nejtěžším kusem.
„Pojďte se bít“, káže zas.
Císařští prohlíží zbraně.
„Kozáci, vzhůru, pikami
císařské zaženem. Na ně!“

Císařští couvají. Je to zlé.
Synček hlava je známá,
řídívá dětem všechny hry,
teď zbyla Austrie sama.
Vojáku má sice habaděj,
statečnost hárá jim v nadrech...
statečnost bez vůdce nestačí,
to je jak princezna v hadrech.

A vůdce přeběhl k barbarům,
i děti chápou tu zradu.
Než došlo k zápasu, povstala
revolta zvláštní tam vzadu.

Vystoupila dceruška: „To je hřích,
nehraji dále si s tebou!
Ty děláš Rusa - a Poldíka
v Karpatech ručičky zebou!
Strýc Polda uleh v zákopech,
řeknu mu, budeš to vidět,

že bys jej s Rusy zastřelil.
Můžeš se za to stydět!“

Dceruška přistoupila ke stěně,
po strunách přejela rukou...
zalkala duše z nástroje...
Srdéčka dětem tlukou,
generál odhodil šavlíčku,
procítl z válečné ráže.
„Já nejsem Rus! A nechte mne být!“
Slzy mu zvlhčily tváře.

IV

„Tatíčku, tatíčku, pověz mi,
co se to ve světě děje?
Nejsem už malý, tatíčku!“
Synkovi srdce se chvěje.
„Němci jsou, tatíčku, přátelé?
Rus myslel, že je nás trochu?
Bude nám potom líp než teď?“

„Na školu myslí, hochu!“
„Tatíčku! Rakousko, jsme to my?
a Rus je nepřítel, tatí?“

Děti by chtěly všecko teď
tak jako velcí znáti.

2. dubna 1913.

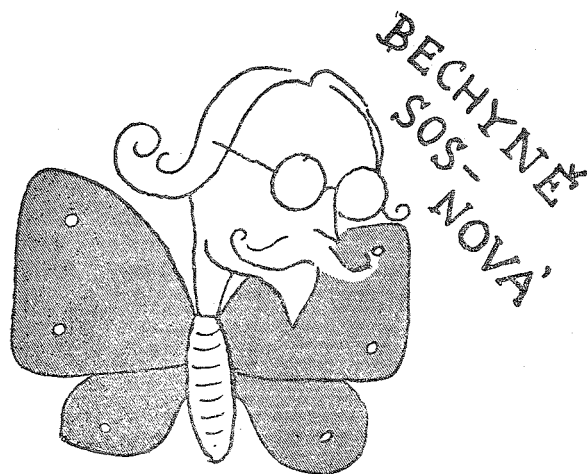

Báseň nedošla - Došla za to zpráva, že soudruh Bechyně byl v prostějovské redakci na rozkaz olomouckého vojenského velitelství zatčen a odvečen před vojenský soud do Mor. Ostravy. Bylo tehdy stanné právo, stříleli se lidé během 24 hodin. Moravská Ostrava jest moravskou *Kostnici* českých velezrádců. Bechyně nesměl se ani se ženou a dětmi rozloučit. Věděli jsme ihned, že se blíží hrůza. Tam byl Rakušany zardousen Kotek a Kratochvíl, tam byla mordovna. Srdce se nám sevřelo. Krvavý spár rakouské potvory zaryl se již do jednoho z nás. Druhým byl soudruh Kučera. Už nás měli.

Tímto momentem dodýchal také „Hlas Lidu“. Zabili ho. Bylo dusno koncem dubna k zalknutí. To stahovaly se nad Gorlicí mraky, z nichž pak šlehl onen příšerný blesk rozbívší frontu Radko Dimitrijeva. Nastala

všeobecná persekuce. Dvojhlavý orel před svým pádem vznesl se naposled do výše a vrhl se odtud na českého velezrádce. Jeho zob i jeho dráp zrudly českou krví - - -

Asi za měsíc přišel red. soudr. Kučera z kriminálu, bez límce, jak ho onoho večera odvěkli. A teprve později, po četných pokusech a námaze vyrvali z Ostravy Bechyně. Sešli jsme se ve smutný den. Ruští orlové s přeraženými perutěmi těžce letěli zpět k východu, zanechávající na polské zemi dlouhou krvavou stopu. Doma byl tichý nářek a zoufalství. Ožil pobělohorský kat, silhoueta šibenic rýsovala se na horizontu a počínala historie c. k. kriminálu. Sešli jsme se smutni a jakoby nad hrobem. „Hlasu Lidu“ už nebylo. Zaškrtili nám ho. Zaškrtili ho junáka junáckého.

(„Trn“)

JAROSLAV KUČERA

V K R I M I N Á L E I

Moje nejživější vzpomínky na Rudolfa Bechyně zapadají do památných dob bojů za samostatný český stát. Jednoho „krásného“ dne, bylo to koncem dubna 1915, přišla do Olomouce, kde jsem redigoval „Hlas Lidu“, zpráva, že Rudolf Bechyně byl v Prostějově zatčen a za doprovodu několika četníků dopraven do bastilly polního soudu v Krakově, který tehdy z bezpečnostních důvodů přesídlil do Moravské Ostravy. Druhý den na to, opakoval se podobný výjev v Olomouci. Přišli tajní, přišli policajti a četníci a oznámili mně, že další vydávání „Hlasu Lidu“ jest pro Rakousko velmi nebezpečné. Po prohlídce redakce a konfiskaci některých rukopisů vyzvedli mne z redakce a poslali společně se soudr. Himelsdorferem v průvodu četníků do Mor. Ostravy, prý pro urážku Veličenstva a pobuřování.

Tak jsem se s Rudolfem Bechyněm opětně sešel. Byla to tu pěkná společnost. Poslanec, redaktoři, profesoři, učitelé, dělníci, úředníci, vojáci, polští legionáři - vrahové, zloději a rakouští aktivní důstojníci ze zásobáren. Všichni stali se rakouské monarchii nějak nebezpečni a proto postaveni před válečný soud. Nálada byla ponurá! Polní soud pilně pracoval. Každý den několik rozsudků k pěti, desíti a dvacetiletému žaláři. Několik rozsudků smrti. Ti, kdož vyvázli jen jedním nebo dvěma lety, patřili většinou do té druhé kategorie lidí nebezpečných lidskému majetku a životu. Hříchy proti monarchii a císaři pánu trestaly se vězením nejméně pětiletým a smrtí provazem. A k tomu každý den maširovali

jsme kolem popraviště, kde dotrpěl nešťastný Josef Kotek. Pan profous každému, kdo projevil po tom touhu, ochotně povolil návštěvu cely, do níž před popravou dodávání byli odsouzeni, na nichž měl být vykonán ortel smrti.

Zde také trávili poslední hodiny svého života Kotek a Kratochvíl.

V tomto prostředí ocitl se Rudolf Bechyně a zapůsobil! Bechyňova důvěra, nepodajnost a sarkastický vtip - to dovedlo ovlivnit i ty nejslabší, kteří v tomto hrůzném prostředí poklesli dočasně na mysl. Zprávy o situaci venku dodávala nám pravidelně soudr. Fanda Bechyňová, která svého muže neopustila ani v dobách nejhorších. Nalezla dočasný útulek v rodině soudr. Štěpánka a s jeho manželkou každý večer promenovala pod okny vězení, aby alespoň pohledem potěšila svého Rudolfa. Stráž ve věznici měli polští domobranci, „polští chlopi“, kteří císaři pánů sloužili do roztrhání. Mnohokrát s nasazenými bajonety zaflačili obě soudružky a překazili na čas tyto schůzky. Ale později přece jen vymohla si soudružka Bechyňová návštěvy ve věznici a tak bylo umožněno pravidelné spojení se světem. Těšili jsme se na její návštěvu všichni.

Bechyně patřil k těm, kteří pevně věřili ve vítězství naší věci. A touto svojí vírou dovedl ovlivnit všechny. Marně již rakouská vojenská justice zuřila. Marně vynášela drakonické tresty. I trest nejtěžší byl přijímán s úsměvem. Pamatuji jednoho polského legionáře, jak přišel od soudu, zastavil na procházce na vězeňském dvoře soudruha Bechyně a s úsměvem hlásil: „Poslušně hlásím, pane posle, jenom dvacet let!“ Z lidí stali se hrdinové, z hrdinů stateční revoluční bojovníci.

Ranní i odpolední vycházky, které nám byly povolovány jen tehdy, když se pan profous po obědě dobře vyspal, staly se jakousi českou revoluční školou v rakouském polním kriminálu, jejímž nevolným, ale uznávaným rektorem byl Rudolf Bechyně. Zde byl nad Rakouskem vynášen neúprosný ortel. Jakékoliv utrpení i blaho bylo zde kolektivní. A i za těch nejhorších dob, při tom největším utrpení panoval zde jednotný, vzdorný, ničeho se nelekající odbojný duch. To bylo zásluhou Rudolfa Bechyně!

Tato naše uvězněná demokratická a socialistická obec byla rozme-

tána. Řada nás byla poslána na frontu, řada do různých bastill a internačních táborů. Rudolf Bechyně byl zařazen do maďarského pluku na frontu, já několik kilometrů za frontu v téže armádě. Nesešli jsme se více, ale jsou mně dobře známa utrpení, která Rudolf Bechyně mezi negramotnými synky maďarských pust prožíval. A přece nepodleh, i když jeho slabé tělo klesalo. Již v roce 1917 zaléhala k nám z parlamentu jeho ohnivá slova. Tak jako v moravskoostravské bastille stál v čele naší odbojné obce, tak nyní stál v popředí boje za osvobození národa. Pravý muž na pravém místě!

Kreslil Dr. Desiderius (Lidové Noviny)

Z P R O S T Ě J O V S K Ý C H V Z P O M Í N E K

Jako ve snách mně připadá, že jsme již oba přátelsky stiskli pravici biblickému Abrahámovi. Vždyť se nám tomu nechce ani uvěřiti, neboť stále se cítíme svěžími a bodrými „mladíky“. Nu, což nám zbývá, než uvědomiti si to sice, ale zůstati nadále odolnými vůči blížícímu se senilnímu podzimu.

Á Ty jistě odoláš, neboť příroda Tě obohatila klidnou a vždy veselou myslí, s kterou jsi „dobył světa“. Takovým jsi býval i v těžkých okamžicích a dovedl sis vždy hravě pomoci z každé situace. Tento vzácný dar boží nechť Tě nikdy neopouští.

Dovoluje-li již tento slavný den opěvovati všechny přednosti jubilantovy, tož budiž mně aspoň jen tak letmo dopřáno, zmíniti se o několika episodách z doby našeho čtvrtstoletého přátelství.

Jiné vzácné přednosti a význam Bechyňův jako politika a státníka vyzvednou jiní povolání činitelé. Dlužno však jen zdůrazniti, že Bechyně nevynešla nahodilá konjunkturní poválečná doba, nýbrž Bechyně celým svým založením a zejména svojí houževnatou vůlí a snahou po prohloubeném sebevzdělání, dopracoval se takového postavení v našem politickém a státním životě, že o jeho významu dnes nemůže býti sporu.

Přítele Rudolfa poznal jsem za slavné činnosti Sdružení pokrokových lidí v Prostějově, do něhož přicházel s nebožtíkem redaktorem Krapkou spíše jako hospitant a nechť už se tam jednalo o cokoli, zpeřil to Bechyně vždy svými jadrnými názory, jimž namnoze nechyběl jeho svérázný vtíp, takže takové „seance“ s asistencí Bechyňovou byly neza-

pomenutelné. Pak ho strana přechodně vyslala do Vídně a po smrti Krapkově zase jsme se s ním setkali v Prostějově.

Po vypuknutí války scházívало se nás několik přátel denně v kavárně Národního domu, kdež jsme přetřásali a ironisovali různé události z příšerné válečné areny a navzájem se utěšovali o šťastné budoucnosti našeho národa. Debatovávali jsme mnohdy v zápalu příliš otevřeně a tu Bechyně nejen z opatrnosti, ale více z ironie pokřtil nebožtíka France Josefa Matějem a to mu také v naší „hantýrce“ zůstalo. To už každý přichozí za obvyklým kafičkem zdravival takto: „Nazdar, co dělá Matěj?“

Avšak i tento náš přátelský kroužek nezůstal dlouho bez bolestné ztráty a obecného rozčilení, když jednoho dne si našeho Rudolfa pozvali na četnickou stanici a pěkně v klidu „okolo humen“ nám ho jako podezřelého z velezrády odvezli do pověstné vojenské polní trestnice v Moravské Ostravě. Trnuli jsme po několika drastických rozsudcích tohoto soudu, co se s ním bude dít. Jeho věrná Fanda dnem i nocí sháněla, jak Rudlovi pomoci z této těžké situace, ale jak jsme se za několik dní přesvědčili, náš přítel i v tom kriminále nějak „zdomácněl“, jak dosvědčuje lístek, který mně tehdy (23. IV. 1915) poslal: „Mám se hezky. Co dělá Matěj? Pozdravuj ho a všechny známé. Požádej paní S. za prominutí, že nemohu dodržet úmluvu. Opravdu nemohu! Bechyně, c. k. vojenský soud, Moravská Ostrava, Feldarrest.“

Inu, šťastná jeho „nátura“. Do několika týdnů nám jej propustili, avšak očekávalo nás zase nové nadělení - odvodů. Bechyně tehdy, dokonce již městský radní, ze zřejmých příčin dal se do odvodní komise naverbovati jako zástupce starosty města. Nic to však nepomohlo. Byl zdráv jako ryba a uznán schopným jako četní naši kamarádi. Nezapírám, že jsem toho „slavného“ dne nejen já, ale i moji kamarádi upadli do melancholie - leč náš přítel se svým zvonivým tenorem ostentativně a zvesela jako správný rekrut od srdce zpíval: „Á já si ten kvítecěk za klobouček dám -“ nebo „Áž já smutný půjdu na tú vojnu -“ atd. Odpoledne jsme pak šli složit přísahu absolutní věrnosti císařovi pánovi a to na zemi, ve vodě, ve vzduchu a čert ví, kde ještě, což však hned přítel Bechyně doplňoval do takových detailů, že my vojáci smutných postav, se

tak rozesmáli, že nás tehdy důstojník odvodní komise - po vojensku řečeno - moc „dořval“.

V krátké době Bechyně musel narukovati a jelikož dle všeho vojenští páni záhy zjistili také jeho strategický význam pro světovou válku, tož ho prostě s nejbližší „marškou“ poslali přímo do zákopů a aby mu tam bylo veselo, tož ho přidělili k pluku maďarskému.

Ve frontě si pobyl hodně dlouho a propustili ho před korunovací císaře Karla jako poslance a od té doby Bechyně již otevřeně konal přípravy pro náš československý stát. Známa nevlídná poznámka rakouské policajtské tyranie „p. v.“ ho však stále provázela. Naši Maffiáni byli z Vídně dobře informováni a vědělo se, že pro případ posledních vzdechů Rakouska, mají býti narychlo odstraněni význační politikové a vůdčové lidu a na tomto indexu byl také náš Bechyně. Tehdy k nám zavítal incognito poslanec Habrman a v bytě Bechyňově několik nejbližších přátel rokovalo o protiopatřeních. Maffie pražská v kritickém okamžiku měla nám dáti aviso, načež Bechyně musel zmizeti veřejnosti, ale musel zůstat v bezprostředním kontaktu s předáky lidu atd. Na tyto „seance“ rád vzpomínám. Jaká to pak byla radost, když brzy na to dostavil se do Prostějova soudruh Habrman v hodnosti československého ministra.

Radost tato byla však záhy zkalena různými živly. Lid se bouřil pod tlakem frází komunistických štváčů a tu měl Bechyně plné ruce práce. Tehdy se vrátil z Ruska také místní odborový sekretář Muna, snad s plány rozbítí našeho „nedopečeného“ ještě státního útvaru, ale Bechyně se ho prozíravě „ujal“, odzbrojil ho ve svém bytě a v noci Munu potajmu odvezl západní dráhou do Prahy.

Tam se však politické poměry vyvíjely velmi hroživě a tehdá Bechyně svojí rozhodností, ač těžce churav, zabránil mnohým těžkým následkům pro náš stát, neboť našťvané ulici a jejím předákům se nepodařilo zmocnit se Lidového domu a zejména tiskařských lisů. Z takových a podobných episod vyšel Bechyně vítězně a dnes ho pozdravujeme jako státníka, na něhož jsme hrdi. Budiž dlouho zdrav!

S VNOUČETEM

ZDENA WOLKEROVÁ

MOJE VZPOMÍNKA

Ráda věnuji vzpomínku k padesátinám muži, jehož si vysoce vážím a jehož životní dráhu obdivuji.

Poznala jsem pana Rudolfa Bechyně jako redaktora dělnického listu v Prostějově kolem roku 1910, snad i dřív. Seznámila jsem se s ním ale hlavně jako s manželem paní Fandy, kterou jsem jako svou dobrou přítelkyni občas navštěvovala. Bylo to za éry Sdružení pokrokových lidí blahé paměti, kdy náš hlouček inteligentů byl vůbec v blízkém styku s činovníky sociálně demokratickými, což bylo zásluhou a působením nezapomenutelného Josefa Krapky, který do pravidelných týdenních večírků Sdružení chodíval a přiváděl sebou i hosty, příslušníky strany sociálně demokratické. Tak také uvedl mezi nás manžele Bechyňovy.

S paní Bechyňovou bylo možno vždy dobře rozmlouvatí o všech aktuálnostech dne, ať o literatuře neb o ženské otázce, o politice či o manželství, ovšem nejraději jsme spolu hovořily o divadle, jež bylo naší společnou láskou, která ovšem u ní se jevila účinnou působností na scéně Lidového divadla v Dělnickém domě prostějovském, kdežto u mne zůstala pro vždy jen nesplněnou a marnou touhou. S paní Fandou jsme si vždy a ve všem dobře rozuměly.

Pana Rudolfa Bechyně jsem se však s počátku poněkud bála, jeho ironického úsměvu a bagatelisujícího šlehnutí oka nad takovou „měšáckou paničkou“, jak jsem se mu asi jevila. Nebyla bych si troufala hovořit s ním volně a nenuceně o svých názorech, o politice a sociálních

otázkách tehdejší doby, o něž jsem se živě zajímala, jako na příklad s Josefem Krapkou, jehož jsem se přímo dotazovala, žádajíc vysvětlení a poučení v politických věcech, zvláště o dělnickém hnutí sociálně demokratickém. Břítický sarkasmus Bechyňův, jímž posuzoval kruhy měšťácké a jímž přímo nebezpečně dovedl potíratí své protivníky politické, leckdy i mne citelně zasáhl, ale musím doznati, že také otvíral mé oči pro stranické rozdíly a zbystřoval mou soudnost v politickém ovzduší.

Skvělý řečník a debatér, jímž byl, uchvacoval Rudolf Bechyně vždy své posluchače na politických schůzích, ať jednáno na nich o čemkoliv. Dovedl svou výmluvností přesvědčiti, získati nové přívržence myšlenky a straně sociálně demokratické i obratně odrážeti útoky jejích nepřátel. Byl a je rozený tribun lidu, který dovede vésti zástupy. Leč to je o něm všeobecně známo a povolanejší péra zhodnotí tuto jeho činnost i velké schopnosti jeho ducha, jimiž vynikl vysoko nad průměr prostředí, z něhož vyšel a v němž žil.

Mám jen své vlastní soukromé vzpomínky na pana Rudolfa Bechyně a některé z nich snad podaří se mi zde zachytiti.

Získal si mne krásnou řečí při zahajovací schůzi Pomocného sboru žen v Prostějově, záhy po vypuknutí války v roce 1914, kdy vedle jiných řečníků promluvil k sezvaným ženám všech vrstev společenských o ženě-dělnici, o ženě-proletářce. Našel tak vroucí slova o ženách vůbec, odlišil ženu pracující od ženy zhýčkané majetkem tak trefně, že bylo nutno s ním souhlasiti. Pro toto jeho cítění se ženou, pro jeho ušlechtilý lidský názor na ženu, získal mé sympatie rázem a trvale.

Celá řada vzpomínek se vybavuje, i ta, že právě on to byl, který kdysi před lety zvrátil mé rozhodnutí a můj úmysl vstoupiti v řady sociálně demokratických pracovnic, dobře míněnými slovy: To není pro vás, k tomu se nehodíte. Práce v našich řadách je boj, tvrdý, nelítostný zápas a těžká povinnost. Nesnesla byste to, podlehla byste a neprospěla tak ani nám, ani sobě.

A dále: 14. října 1918. Přišla jsem ráno k Bechyňovým, jako častěji v jiné dny, vyzvěděti co se děje, co je nového. Doba byla pohnutá, ve vzduchu viselo rozhodnutí o konci války. Bylo kol 9. hodiny, u Bechyňů

bylo plno lidí a přicházeli stále další, všichni s otázkou na rtech, s očekáváním ve zracích. Došel v noci telegram z Prahy. Válka definitivně skončena, jsme volní, rodí se svobodný československý stát. Bylo usneseno svolati do Dělnického domu ihned schůzi důvěrníků, všichni přítomní i s manžely Bechyňovými se tam odebrali. Vzali mne s sebou. Tam, v zadní místnosti za restaurací sešlo se asi 20-30 osob. Myslím, že pouze my dvě ženy, paní Bechyňová a já, byly jsme přítomny. Všichni byli vzrušeni, když redaktor Bechyně pročetl pokyny z Prahy, jež došly ho z ústředí strany sociálně demokratické, co je nutno ihned zařídití, a jak nutno jednatí. Každý z nás dostal svůj rychlý a prozatím přísně tajný úkol. Hejtmanství, obec, školy, továrny, úřady měly býti zajištěny a uvědomněny a v poledne na náměstí měl býti svolán velký tábor lidu. To se stalo - a s balkonu Družstevního domu, když páni na radnici to nepřipustili s balkonu radničního, prohlášena byla Rudolfem Bechyněm četným zástupům na náměstí tato pamětihodná událost. Promluvili také ještě řečníci jiní z řad dělnických a socialistických. Však nešlo jen o to, prohlásiti konec války, o němž věděly zasvěcené kruhy též jiných stran politických, zde hlavně mělo býti rozhodnuto o útvaru nového státu, ústy lidu mělo býti hlasitě a důrazně proneseno: Náš nový stát musí býti republikou!

Co pak následovalo, sběh všech těch událostí, o něž byly a dosud vedeny jsou spory mezi stranami občanskými a socialistickými, zvláště též u nás v Prostějově, to již vymyká se těmto řádkům. Budiž tomu však jakkoliv, jisté jest, že byl-li 28. říjen 1918 dnem slávy a radosti, byl 14. říjen 1918 dnem odvahy a rozhodnutí a příští politický útvar našeho státu byl právě tímto dnem nezviklatelně podepřen. V tom je pro věčné časy nepopíratelný význam tohoto dne.

Vděčím manželům Bechyňovým za to, že byla jsem s nimi přítomna okamžiku v pravdě historickému, vděčím zejména panu Rudolfu Bechyňovi za jeho vzácný projev důvěry ke mně v této chvíli.

A ještě jedna vzpomínka, pro mne bolestně smutná, neboť jest spjata s nemocí a smrtí mého syna, Jiřího Wolкера. Bylo to v prosinci 1923, Jiří dlel v sanatoriu v Tatranské Poliance. Byla jsem u něho již celý měsíc a den ze dne prchala naděje z mé duše, že ten předražený život přece bude zachrán-

ně! Jiří toužil po Davosu, po Egyptě, upínal horoucí naděje v tato místa, že snad jen tam nalezne ozdravení. Davos, Egypt - od jara trvala nemoc Jiřího, půl roku již dlel v drahém a nákladném sanatoriu, naše finanční možnosti byly krajně napiaty - ale splnití toto jeho přání bylo pro mne příkazem lásky k němu i kdybych peníze k tomu měla jít vyžebrať ke dveřím dobrých lidí! Připadlo mi požádati o podporu na toto drahé léčení u ministerstva školství a národní osvěty, v jehož čele stál tehdy ministr Rudolf Bechyně. Dopsala jsem panu ministrovi, aniž by Jiří byl o tom věděl. Nevím již, co jsem psala, ale byl to jistě výkřik zoufalého zmučeného mého srdce, které volalo o pomoc pro nejdražší bytost, kterou ztrácelo. - Záhy na to, bez všelikých formalit a zvláštních žádostí, dostalo se Jiřímu od ministerstva školství a národní osvěty značného peněžitého příspěvku, jehož jedna část byla mu poukázána ihned do Polianky, druhá měla mu býti vyplacena po Novém roce, s příslibem event. další podpory k potřebnému léčení. Jiří byl tímto velkomyslným darem překvapen a velmi potěšen. Vždyť dobrý a ohleduplný ten hoch, jímž Jiří byl, trpěl při své nemoci nemálo též pomyšlením, že zatěžuje nad možnost schopnosti naše vydání, třebaže věděl, že přineseme každou oběť pro jeho vyléčení. Oživil teď novou nadějí, nemyslí na nic než na své uzdravení, dělal plány, jak po vánocích odjede do Davosu a vděčně uznával štědrou výpomoc, která mu ministerstvem školství a národní osvěty byla poskytnuta. Připravilo mu to několik milých, světlých dnů, posledních v jeho bolestném utrpení. Když obdržel ještě též dopis od slečny Jarmily Bechyňové, která mu, osobně neznámému, ale jako básníkovi, jehož zbožňovala, vroucími slovy přála uzdravení, byl velmi dojat - - Ten její dopis musila jsem Jiřímu několikrát pročítat a smutně mi říkal: Tolik lidí mne má rádo, tolik lidí chtělo by mi pomoci - maminko, jak rád bych se uzdravil! -

Nestalo se tak!!

Vám, pane ministře, zde veřejně děkuji za to, co jste pro mého syna Svým vlivem učinil a co jste chtěl učiniti dále. To jest má vzpomínka na Vás trvalá a nejkrásnější.

Prostějov v březnu 1931.

VZPOMÍNKA - PIVOVARSKÁ

Bylo to v měsíci červnu 1902, kdy nastoupil v našem závodě místo účetního příručího mladý muž s plavým kučeravým vlasem, bystrého obrejeného oka, s francouzskou bradkou - byl to náš oslavenec, Rudolf Bechyně. Již při představování se získal si sympatie všech nás nastávajících spolupracovníků. Tehdejší náš představený, nezapomenutelný účetní František Baloun, přidělil mu práce související s mými, takže jako děle sloužící úředník, stal jsem se jeho bezprostředním instruktorem. Jako byt přidělen mu byl malý pokojík sousedící s mým. Hned v den jeho nastoupení uzavřeli jsme spolu v našem mládeneckém bytě, v příjemném posezení, při dobrém akciovém moku, upřímné přátelství. Náš „kvartýr“, jak jsme nazývali naši „noclehárnu“, byl chudě vybaven: 2 železné vojenské postele, 2 skříně na šatstvo a na prádlo, společné umývadlo a společný nepostrádatelný kbelík na naše deputátní pivo. V tomto „kvartýru“ zasvěcoval jsem svého svěřence do všech pivovarských tajů, místních poměrů atd., hlavně pak poučoval jsem jej „odborně“, jak blahodárně působí na mysl člověka konsumování našeho výborného piva, a že jest v jeho zájmu nevyhnutelně nutno, aby se v tom řádně vytrinoval, čili po pivovarsku „dal si vysmolit žaludek“. Musím k svému politování a ne velké jeho chvále doznati, že pro tyto mé rady neměl z počátku mnoho pochopení, scházel mu „talent“. Časem se mi však přece jen podařilo přivést jej jakž takž na správnou pivovarskou „kúru“ a nevím, - ať přizná on sám - nebylo-li to na škodu pro něj v dalším jeho veřejném působení, že svým

brzkým odchodem z našeho závodu slibně započatý „training“ přerušil.

Jednou, když v kanceláři něco „zpackal“ a došlo mezi námi ke konfliktu, řekl jsem v ráži: „Člověče, z tebe nikdy nic nebude.“ Na tato slova podíval se na mne s vysoka a pravil: „Však já ti ukážu, co dovedu.“ Musím ještě říci, že náš vzácný přítel byl a je výborný zpěvák a pakli ho nebylo v závodě vidět, pak ho jistě bylo slyšet. Jeho zamilované písničky: „Kudy, kudy cestička pro mého Jeníčka“ ... „Běžela ovečka vzhůru do kopečka“ ... atd. znal každý v pivovare z jeho ústního podání. Každého dne po obědě procházeli jsme se za jeho zpěvu po závodě a tak zpříjemňovali jsme si beztak naše těžké, ale při tom přece jen veselé živobytí, až do úderu hodiny práce. Po vylíčeném již rozladění jsem však našeho milého, stále usmívajícího se Rudolfa po celý týden po poledni nespátřil, ba ani prozpěvovati neslyšel. Asi za týden donesl do „kvartýru“ 3 železné pruty spjaté 3 železnými kroužky s plechovými miskami a pravil: „Tak tady máš můj výrobek, ať vidíš, že také něco dovedu.“ Ptám se jej: „A co je to, prosím tě?“ „Co pak nevíš, že nám schází umývadlo?“ odpověděl. Nemohl jsem se udržeti smíchem. Co dále následovalo, nebudu vypisovati, ale skončilo to při dobré sklenici smířením.

Umývadlo, vlastnoruční to výrobek našeho pana ministra Bechyně, mám dodnes uschováno. Jako památku na něj.

Bezprostředně před převratem navštívili nás poslanec Bechyně a poslanec Habrman s ředitelem Jankou a sekretářem Nadýmáčkem. Při veselé a družné zábavě vzpomínáno bylo též doby působení pana ministra Bechyně v pivovare. Hovořilo se o všem možném a při řeči pravil nebožtík Dr. Hoch: „Kdybyste pane poslanče býval zůstal u nás zaměstnán, byl byste udělal kariéru.“ Co tím myslel?

Vedle těchto humorných episoděk vzpomínám na jednu vážnější: Navštívil nás v našem „kvartýře“ ředitel Vysloužil a když spatřil v bohém-ském rozpoložení četné knihy a spisy vědeckého, hospodářského a politického obsahu, tu po nahlédnutí do nich pravil: „Julku, když to ten mladý muž (myslel p. Bechyně) všechno přečte, prostuduje a uplatní - tak bude z něho chlapík.“ Tato slova ředitele Vysloužila se plně vyplnila. ---

KANDIDÁTEM Z NOUZE

Ani bych neřekl, že náš Rudolf Bechyně je již padesátníkem. Mám již také čtyři křížky na zádech, ale necítím je. A náš Rudolf je také jistě necitř. Vždyť to není tak dávno, co jsme se seznámili. Je to jenom 25 let!

Přišel v nejprudším boji na Valašsko, aby pomohl vyčerpanému soudr. Krapkovi ve volební agitaci. Na podzim r. 1906 byly vypsaný volby do zemského sněmu moravského ve čtvrté kurii. Soudr. Krapka, který tam kandidoval za stranu proti klerikálnímu učitelí Kadlčákovi, vedl těžký boj proti tmě, nevědomosti a klerikálnímu fanatismu. Fary staly se střediskem klerikální agitace, zneužíváno i kazatelen a jména Kristova ve prospěch klerikálního kandidáta, a proti sociální demokracii, která vyhlášena pátery za Antikrista. Naše schůze byly nejvíce navštěvovány, nejen proto, že byly na nich hlásány nové idee, ale také proto, že téměř na každou schůzi přišlo několik páterů se svými zfanatisovanými přívrženci. Schůze trvaly pravidelně několik hodin a často trvaly i 5-7 hodin. Není divu, že i vytrvalý soudr. Krapka byl již úplně vyčerpán, neboť schůze konaly se denně a v neděli i čtyři. Bylo to nad lidské síly.

Výkonný výbor III. krajské organizace v Prostějově poslal na Valašsko soudr. Rudolfa Bechyně. A poslal pomocníka, jakého bylo zejména na Valašsku třeba. Tak jsme se poznali. Já, osmnáctiletý mladík, skočil jsem oběma nohama do víru politického zápasu. Oj, byl to boj! Šlo o idee, o pravdu, spravedlnost, byl to zápas, o němž dnešní generaci se ani nesní. Rudolf Bechyně byl mladý muž, vlasatý jako umělec, ohnivý, bystrý, po-

hotový řečník, jehož přednes podmaňoval davy a jehož humor osvěžoval schůze i posluchače. Uchvacoval stejně jako dnes; tehdy ohnivým zápalem mladistvého nadšení, dnes hloubkou svých myšlenek a svou otevřeností, s kterou poví pravdu, i když bolí. Bechyně přijel do Meziříčí 7. října 1906 a na 8. října, v neděli byla svolána voličská schůze do restaurace v pivovaru. Hned v sobotu zašel si na faru pozvat tamní pátery na schůzi. To bylo něco, co lidu imponovalo. Tomu lidu, který v páterech viděl něco nadzemského. Však babky říkaly: „Takový ogar (mladík) a trífá si na panáčky!“ A v neděli byly místnosti natřískány a sta lidí tlačilo se pod okny. Páteři ovšem nepřišli. Bechyně svou řečí prostě uchvátí. A odpoledne, když šel na schůzi do blízké Poličné, táhly zástupy za ním jako kdysi za Kristem. Stejně tak i v Hrachovci, rodišti arcibiskupa Bauera.

Bechyně imponoval nejen svou řečí, přednesem, ale také obsahem. Písmo svaté znal lépe než katoličtí faráři. Klerikálům bylo úzko z toho mladého muže. Proto na neděli 14. října svolali schůzi do Krásna do sálu u Pokorných, na níž pozvali svého kandidáta učitele Kadlčáka. Učinili jsme všechny přípravy, aby Bechyně na schůzi mluvil. Byla to schůze, jaké Krásno ještě nevidělo. Hned při zahájení domáhali jsme se volby předsednictva, ale klerikálové to nepřipustili. Odvolávali se, že je to schůze spolková. Nechtěli jsme schůzi rozbít. Šlo nám o to, aby klerikální voliči slyšeli našeho řečníka. A tak jsme se spokojili slibem, že mu bude dáno slovo. Když však učitel Kadlčák domluvil, tu předseda Zuzana ukončil náhle schůzi.

Co teď? Nastala vřava; klerikálové se smáli, jak nám vypálili rybník. My jsme ohlášenou schůzi neměli a novou schůzi bez ohlášení mohl dle tehdejších zákonů svolati pouze kandidát. Tu však Bechyně vyskočil na stůl a volá: „Neodcházejte, bude ihned druhá schůze!“ Pohlíželi jsme nedůvěřivě na sebe, co se bude dít. Nastalo uklidnění a Bechyně začal:

„Vážení voličové! Představuji se Vám jako kandidát do zemského sněmu a prosím, abyste vyslechli mou kandidátní řeč! Zvolte si předsednictvo!“

Stálo se a Bechyně mluvil. Súčtoval s klerikální licoměrností a přednesl programové požadavky naší strany za naprostého klidu. I klerikálové

poslouchali jako pěna. Nikdo nepopíše však to nadšení, které zaburácelo sálem po jeho řeči a které se stupňovalo, když Bechyně prohlásil na konec: „A nyní se kandidatury vzdávám ve prospěch soudr. Krapky a žádám Vás, abyste učinili vše pro jeho zvolení a pro vítězství sociální demokracie!“

Tak Bechyně vyzrál na klerikály a jeho popularita vzrostla. Další jeho schůze na Valašsku byly svátkem chudého lidu, který právem viděl, že v sociální demokracii má svého dobrého zastánce. Kdyby býval ještě čas, aby jak soudr. Krapka tak i Bechyně mohli konati schůze i na Vizovsku a Kloboucku, byl by výsledek voleb docela jinak dopadl.

Avšak práce obou soudruhů na Valašsku nebyla marná. Připravila půdu pro pozdější kandidaturu prof. Masaryka, který byl zvolen v r. 1907 říšským poslancem proti klerikálnímu kandidátu velkou většinou.

Vzpomínám rád na ty doby, kdy schůze byly politickou školou, třebaže klerikálové používali i fysického násilí proti našim řečníkům. Nepomohlo to! Pravda zvítězila!

Soudruhu Rudolfe Bechyně, tato malá vzpomínka nechť Ti připomene v den Tvé padesátky, že jako já, tak tisíce jiných soudruhů a soudružek, jež jsi učil, posiloval a jimž jsi šel příkladem vsťíc, nezapomene Tvé práce pro stranu a dělnické hnutí, které nám je tak drahé a pro něž přinášíme rádi všechny oběti. Nejen tvé práce agitační a propagační v minulých letech, ale také Tvé tvořivé práce v přítomnosti!

Buď zdrav!

JOSEF ČERNOCH

HOVORY ŠIBENIČNÍ

Na naše první „politikářské“ styky vzpomíná asi soudruh Bechyně jen s šibeničním humorem, zrovna jako já. Spadají do doby, kdy se musel každou chvíli někdo všest, totiž, aby se mu potom mohla stavět na hrob pamětní deska, protože čilý a probudilý národ potřebuje denních dávek vůně krve a hrobu.

Bylo to v osudném roce jedenadvacátém, kdy mě také znovu vyhrabali a zvolili předsedou učitelské jednoty okresu olomouckého a šternberského. Měla přes čtyři sta členů, to už pravda le Bon říká, že je v tom pořádná duše davů, když se to sejde.

A je to úplně stejné, sejde-li se čtyři sta cihlářů anebo čtyři sta universitních profesorů - dejme tomu, že by se sešli i takoví, dopadlo by to jistě hůře než s pěti cihláři, kteří jsou na ruml zvyklí.

Soudruh Bechyně měl tenkrát za úkol v koalici převzít křeslo - tak se to říká slušně - ministerství školství a národní osvěty. V koalici nebyl už Rašín, to byl také takový člověk, co utekl od šibenice, neměl ve zvyku mluvit tak „slušně“ jako například ten a ten. Kdysi býval on v koalici „otevřehou a hromosvodem“. Soudruh Bechyně si asi tenkrát vzpomínal také na své ostravské zkušenosti s Matuškou, mluvil jako šibeničník.

Tak také řekl cosi jedné deputaci o „kostích a chlupech“.

Byl z toho ruml opravdu saframentský. Já bych to chtěl zase jednou vidět, ale ne už jako politikář, tak jenom někde z koutka na to hledět jako filmový operatér.

Napřed mne to chytlo na sjezdu na Vinohradech ve vánoce, kam jsem zajel jako delegát. Ježíšmarja, ti Pražáci umějí dělat kravál! Odhlasovalo se asi třicet nebo více odstavců a zvolil akční výbor.

Ovšem, že zas v Praze nad nějakým rámusem se nerozházejí. Ale my, Moraváci, jsme jeli domů a pokoušeli se dle příkladu máti měst dělat také politiku. Na učitelských schůzích olomoucko šternberské jednoty to začalo. Když si dnes prohlížím portréty všech těch dobráckých pánů řídících, když s nimi zase se sejdu při skleničce moravského národního nápoje, láká mne jakýsi čert, abych to zase zkusil jako tenkrát.

Ano, je to jako když u nás, na té naší Hané, přijde pověstný rarášek. Prach víří, sliny létají, snopy, klobouky, nadávky, no a skorem i pohlavky. Ale pak najednou takové tichoučko, Hanáček se dobromyslně usmívá. Neví opravdu, ani koho fackoval, tím méně, od koho sám něco dostal.

Soudruh Bechyně má ale takovou tu čertí povahu, že rád vleze do nejhoršího. A protože olomoucká učitelská jednota dělala největší rámus, konala se spousta schůzí ve městě, na venkově, tiskly se brožury, kolportovaly, a vůbec se v Praze říkalo, že tu učitelskou rebelii vede Olomouc, zajel si Bechyně přímo do toho hnízda vosího a pořádal tu svou veřejnou schůzi někdy v březnu.

Pan ministr školství a národní osvěty na soudu učitelů!

Učitelská jednota se usnesla, že jest povinností každého člena se na ni dostavit. Ovšem také olomoučtí komunisté měli velkou radost z návštěvy Bechyňovy a posílali mi vzkazy jako předsedovi, a aranžovali účast svých lidí.

Vidím ho, jak vystupuje na podium, dlouhý, hubený, shrbený jako profesor.

Seděl jsem jako předseda učitelské jednoty olomoucké, ale současně na předním místě i jako důvěrník ostatních učitelských korporací také tu zúčastněných a hleděl jsem z blízka do tváře řečnickovy: Bechyně nevypadá nikdy jako člověk s dobrým brzlíkem a žaludkem.

Začal tiše a pokorně jako odsouzenec, tak na něho vlastně všichni pohlíželi. Napřed ovšem salvy sykotu, dupání, výkřiků, ale potom přece jen nastal klid, nemohli přece skončit ten soud tak rychle, jako se to dělá

s králíkem, ani nemohlo se to skončit jako solové výstupy po jednom vystoupení, obecenstvo chtělo mít ne-li truchlohru tedy aspoň dlouhou revui.

A pak Bechyně není králík, ale „dobr kocúr švihaný“, tomu nejde tak snadno zakroutit krkem.

S počátku mluvil pomalu a o věcech úplně abstraktních. Většina posluchačů vraštila čelo, když rozvíjel situaci republikánské vlády a když dokazoval, že vláda přešla do rukou českého lidu a že ten tedy musí vládnout, to znamená přejímat odpovědnost i za věci nepříjemné.

Mluvil pomalu, s přestávkami, jakoby číhal na poznámky, dával příležitost svému protivníku ukázat své úmysly. To ovšem dovede jen takový starý kozák jako je Bechyně, někdo mu nalítne, Bechyně mu šibeničně odpoví a už to sedí.

Bude tomu pomalu deset roků, to už otrne leccos i nám starým, natož těm mladíkům dnešní generace, co už dohonila naše zanedbané vzdělání tělovýchovné a usmívá se roztomile i „háku“.

Ale to byla tenkrát schůze politická, tam se neohánějí zápasníci pěstěmi.

My, učitelé, seděli pohromadě na pravé straně a sledovali jsme zápasy mistrů slova opravdu s nadšením. Až pojednou pan ministr srazil naše nadšení:

„To jste učitelé, vždyť tady hlučíte jako v židovské škole.“

Och, to se jiskřilo v očích po té ráně, po desíti letech snad ještě bude někdo uhýbat bradou. Neboť dobrý český lid miluje kromě problémů národohospodářských, filosofických a náboženských také různé druhy sportů, přichází do schůzí často jen z takového sportovního zájmu, pozorovat, jak kdo komu posadil pěst na nos anebo do žaludku.

Fakt jest, že v onom bouřlivém jaře roku 1922 Bechyně na té schůzi to nakonec vyhrál na celé čáře, odhlasovali jsme mu důvěru velkou většinou i my, kdysi tak vzrušení páni učitelé, dnes po většině páni řídící.

Mluvil jsem o Bechyňovi a o tomto případě brzy potom s mistrem *Otakarem Březinou*. To byl také takový jízlivce. Jak se se mnou dostal do hovoru, to litaly opravdu chlupy z kožichu, třebaš i pana presidenta re-

publiky. Ale to se nemůže psát, ne snad proto, že by tomu nerozuměl pan prezident, Bůh chraň, ten by se jistě také tak rozesmál jako to dělal někdy i Březina. Ale nerozuměli by tomu ti ostatní, co ještě pod šibenici nestáli a neví tedy, jak se člověku obrátí pohled na věci, když na to hledí pod zorným úhlem věčnosti. Proto také tak pohořeli reportéři o poměru Březiny k Masarykovi.

Otokar Březina mi vyprávěl, že si také jednou v Praze zašel na Bechyňovu schůzi, poněvadž ho zajímala tato osobnost, obestřená nimbem revolucionáře. Bylo to snad také na Vinohradech, a v tom roce, kdy začaly v Praze ty rumly marxistických maximalistů.

Schůze, na níž se dostal mistr Březina za svého pobytu, tuším u ředitele Málka, byla asi takového rázu jako jsem ji viděl v Olomouci a pak líčil v Jaroměřicích.

Básník essaye „Cíle“ vyslovoval svůj poměr k socialismu zcela jinak, než jej určovala ponurá filosofie materialismu, která zbavovala jednotlivce víry ve vlastní svobodu.

Jemu hnutí socialismu bylo výrazem propuklé vůle zástupů, drcejších pod podpatky silných jednotlivců, bylo mu zárukou všech, dosud ani netušených možností rozvoje sil lidského rodu a životním elanem jeho lásky k rodu, „lásky, bez níž je marné všechno úsilí zdokonalit lidské věci na této zemi“.

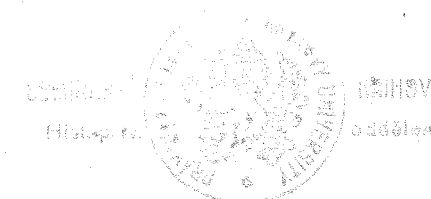
O tom jsme často vedli vzrušené debaty, nezachycoval jsem slova, ale sytě a plně vidím dodnes jeho obrazy. Nuže tedy, co mi vykládal o Bechyňovi?

„Kapitán stojí na můstku lodním, pohlíží na nebe, jak se chmuří a se silá větry, které loď ženou směrem ke skaliskům.“

Ale třebaš větry protivné znamenají život, jen tišina hrozí smrtí. Jest třeba po nich plachty natáhnout, zachytit jejich sílu, uvést loď do pohybu.

A pak už jest to záležitostí kormidelníkovou, aby vedl loď sám, napříč větrem, zarejdoval u nebezpečného skaliska a třeba i dovedl obrátit.

Poslouchám jeho řeč, pozoruji, jak vyhovuje nebezpečné náladě bouře davů, vidím jak uhání s větrem. Ale pak najednou já, který stojím

mimo zástupy, pozorují, jak obratně se vyhnul skalisku a uvádí přece svoji loď do přístavu.“

Vystihl to Březina tedy výborně!

Politická praxe čím dále tím více stává se otázkou mechanismu politického aparátu. Může mít i v této dnešní době cenu projev vůle individua, má to nějaký smysl vzpomínat dnes významu osobnosti, i takové osobnosti, jako je ministr Bechyně?

Což nezáří snad programy, hesla, instituce vysoko a oslnivě nad přízemní vegetací osob?

Bohudík jsme jen lidé a naše láska k programům, heslům a institucím musí mít vůni, chuť a barvy lidí, k vůli nimž byly programy, hesla a instituce vytvořeny a k vůli nimž jsou stále vzhůru nad hlavami vznášeny.

A proto máme rádi i našeho šibeničníka i s jeho „kostma a chlupama“.

BECHYNĚ VZOREM MLADÝM

Jako 11 letý hoch viděl jsem za voleb do rakouského parlamentu poprvé soudruha Bechyně. Byl zvolen poslancem, a dělnictvo ho neslo z volební místnosti na ramenou do Dělnického domu. Z téže místnosti, za chvíli poté, vyběhl poražený protikandidát dr. Perek, spěšně nasedl do kočáru a ujel. V těchto dvou představitelích viděl jsem cosi symbolického. Útek a vítězství. Proč? Vítězil dav, proniknutý socialistickými ideály a jeho vůdce. Bechyně byl již tehdy i vůdcem pro mne a stačilo: „*Bechyně bude mluvit*“, přišel jsem vždy s davy.

Byl také vůdcem v nejtěžších dobách strany. Na velké plenární schůzi strany, těsně před roztržkou, v rozhodném zápase s názory moskevsko-komunistickými, zůstal opět vůdcem. Tehdy mnoha svým soudruhům vlil chuť k novým zápasům a důvěru v sociální demokracii.

Ve funkci zástupce mládeže byl jsem spolureferentem se soudruhem Bechyněm na sjezdu mládeže a na jedné velké agitační schůzi pražské mládeže. Vždy však mě překvapovalo, jak soudr. Bechyně dovedl najít, přes svoje exponování v politice strany, bezprostřední vztah k problémům mládeže. Duševní čilost a všestrannost zájmu, která sice nedává možnost jítí problému na poslední kořínek, dovede však i v improvizované řeči povědět hlubokou pravdu.

Styk s mládeží se u nás ve straně nedoceňuje. A přece právě mladí lidé jsou přímo dychtiví, aby bylo často k nim mluveno. Nikoliv jen v této formě, ale i v užším měřítku. Ba považují za šťastnou náhodu - bohužel -

dostanou-li se důvěrněji do rozhovoru s vedoucím soudruhem, z jehož slov zhusta si odnesou zkušenosti, platné pro ně snad pro celý život.

Vedoucí soudruzi si musí uvědomiti, že jsou mladými lidmi bedlivě pozorováni a že je mladá generace bere někdy na sto procent za vzor. V tom je kus závazku, ale také kus vnitřního uspokojení, že ve veřejném životě jsou vždy jedinci, kteří dovedou je pochopiti i doceniti. I to hraje, zvláště v dnešní době, v níž je tolik nechutí ve veřejném životě pracovat, velkou roli.

Pro mladé lidi může býti soudr. Bechyně vzorem vytrvalé a neumdlévající práce, vzorem muže nelekajícího se boje, vzor člověka věřícího v socialistické ideály, který má svoji dělnickou třídu rád.

JOSEF ČERNOCH

BECHYNĚ A ČASNÝ

Když maluji portrét „mladého“ Bechyně, tak se mi hned vedle rýsuje postava jiného reprezentanta našeho hnutí na Olomoucku - o šestnáct roků „staršího“ Časného.

Ta dvě jména patří k sobě v naší župě.

Oba dva rozvinuli se a vyrostli na půdě Prostějova, koncem století minulého a počátkem tohoto kolébky to politického života českého na Moravě vůbec. Prostějov byl v té době největším českým městem na Moravě. Časný patří ještě do oné generace, kdy tam hlavní slovo vedli tkalci. Co znamenali kdysi tkalci v hnutí proletariátu, to zhodnotil výstižně Kautský. Bechyně, to už je generace mladší. Ten už do toho bil v Prostějově zámečnickým kladivem.

Soudr. senátor Časný zažil v Prostějově Pecku, Hlaváčka, Hybeše a konečně i Krapku. A právě s životem a posledním dechem Krapkovým jest spojeno poslání Bechyňovo v Prostějově. On převzal tomuto hlasateli a pionýru socialismu zrovna z úst zaplavených krví slovo a nesl je dále vpřed.

Časný cení si Bechyně zvláště také pro jeho umění slova opravdu kovácky raženého. Poslední slova umírajícího Krapky byla: „Zítřka má vyjít list a já nemám nic napsáno.“ Opravdu velká starost a naléhavý příkaz umírajícího bojovníka. Kdo na jeho místo? Hledali a našli. Bechyně, tehdy parlamentní zpravodaj, převzal redaktorství. A zahájil ho opravdu nezapomenutelnými slovy o Krapkovi:

„Tribuny stavěl, s tribuny mluvil a s tribuny spadl...“

Takovému jadrnému slovu rozumí dělník. „Stolářem byl Krapka, řečníkem, smrt ho zastihla v boji.“

Prostějov v této době měl již život velmi značné kulturní úrovně. A do tohoto prostředí, jaksi pod záštitou skalních sociálních demokratů, Hyánků, Malečků, Časných vpadl Bechyně-politik, řečník, novinář, herec-deklamátor, písničkář - - - Jaké to pole činnosti, jaká perspektiva!

V Prostějově rozpřáhl Bechyně svoje křídla k povzletu a k rozletu. A byl to velkolepý let!

★

Příkaz redakce tohoto sborníčku zněl: Interview s Časným o Bechyňovi! Přepadnutí se valně nezdařilo, neboť Časný dobře větrí a nerad se zpovídá. Dopadlo to tak:

„Proboha, co zas se mnou chcete dělat. Jaké zas máte spády vy zatrápenci?“

„Nic zlého. Chci, abys mi něco pověděl o Bechyňovi. Zvláště o Bechyňovi z těch prvních dob, kdy's mu dával lekce sociálně demokratické na příklad na té holické schůzi -“

„O tom chceš psát?“ - rozohní se táta Časný. - „To byly ty nejhorší doby, tenkrát nás měšťáci ubíjeli tím, že nás rozdvojovali, to nesmíš ani vzpomínat.“

„No a co soudíš o Bechyňovi dnes, jak na něho hledíš, Ty už máš právo posuzovat.“ -

„Je to náš velmi schopný člověk, odhodlaný pro oběti. Je cele pro republiku. Vzal a běře na sebe celou řadu mnohdy nepopulárních věcí, které kryje pak svým jménem. Neuhýbá zodpovědnosti a neváhá se postavit na nejexponovanější místa... A kdo ví, snad ho čekají ještě jiné, ještě těžší úkoly... - Dělá to dobře, vyzná se - zkrátka umí to. - Nazdar, lidé nešťastní... -“

Interview byl rázem skončen. - Ale řekl v něm všechno!

P O Z D R A V K E D N I 6 . D U B N A 1 9 3 1

Rok prchá za rokem. A v denních bojů hluku
dost času nezbyvá za sebe pohledět,
oddechnout, spočinout, v klín chvíli složit ruku.
Co bylo, to je pryč. Je nutno jítí vpřed!

A přece přijde den, kdy třeba přemoc' ostych,
vystoupit ze řady a slovo povědět,
a byť to bylo jen několik veršů prostých,
několik z hloubi srdce vytrysknuvších vět.

Bývaly časy zlé, kdy v sázce všechno bylo,
co budoval's a stavěl's po léta.
Však víra zůstala, že marné není dílo.
A marné nebylo. Žije a rozkvétá.

Zem tvrdá bývala a často zanedbaná.
Tys nikdy nelenil a kypřils úhory.
Tvá práce je a bude požehnána.
Kam přišels, zvítězils. A všemu na vzdory.

Od svojich milován, od cizích obávaný,
vždy stojíš ve střehu, kord ostře nabroušen,
připraven přijímat, však také dávat rány,
úspěchem nezhrdlý, nezdarem nezkrúšen.

O velké věci jde. Cíl boje není malý.
Jen zvolna bortí se starého světa řád.
Ven musí na slunce, kdo dosud v stínu stáli.
Slunce je pro všechny a všechny musí hřát.

Pod jedním praporem jdem s Tebou v jednom šiku,
ať kamkoli nás Osud postaví.
V den dnešní Tobě, vůdci-bojovníku,
posíláme vroucí pozdravy.

BECHYNĚ O SOBĚ

V RODINĚ

BECHYNĚ O SVÉM MLÁDÍ

Vyňatek z Bechyňových vzpomínek uveřejňovaných v r. 1911

v „Hlasu Lidu“.

Není mi dáno, abych žil klidně. Z vůle přírody jsem povaha vznětlivá a bojovná. Mnoho jsem v minulosti bojoval s jinými a nejvíce sám se sebou. Nebylo otázky a události, aby přeletěla lhostejně přes mou hlavu. Takové povahy těžko se zakotvují, zejména v jinošských letech a okolnostech, v nichž já jsem žil. Moje vnitřní boje nebyly snadné. Mně nikdo nestavěl cestu, nedošel jsem k revolučnímu socialismu náhodou, ani dědictvím, ani pohodlností. Nebylo Damašku v mém životě, ze Šavla nestal se Pavel zázrakem za jediný okamžik. Pět let jsem se bránil třídnímu demokratickému socialismu. Až nade mnou zvítězil. Taková je moje historie...

Nevím, jak bylo jiným, ale ve mně, až do pozdních jinošských let, působily vlivy rodiny a prostředí, v němž jsem prožil svoje dětství. Dům mého otce byl pln vlasteneckých a konservativních, ba feudálních bacilů. Otec - úctyhodný stařec - pocházel z důstojnické rodiny. Dědeček byl rytmistrem, tuším u hulánů. Otec sloužil řadu let u vojska a přešel potom k četnictvu, odkudž se vrátil do občanského života s podúřednickým certifikátem. Dlouhá léta býval pak čelným funkcionářem spolku vojenských vysloužilců. Matka vzešla ze staré lesnické rodiny. Pokud paměť rodu sahá, byli všichni Erdtové v lesnických službách hrabat Thurn-Taxisů.

Reflexe matčina mládí a otcových vojenských let zalehly silně do na-

šeho oteckého domu. Uměli jsme po matce vyprávěti o panu hraběti a jeho libůstkách, před nimiž se na světelském panství služebnictvo třáslo; o paní hraběnce staré i mladé, jakož i o komtesách, které v našich představách splývaly s bílými vlami z pohádek. Všechno tu náleželo minulosti, lidé i věci. Poddanství člověka člověku mělo pro nás děti božskou tvářnost.

Dědeček z otcovy strany užíval ještě šlechtického predikátu svých předků. Otec o tom často mluvil a myslím, že si na tom před lety i zakládal. Nebylo to ovšem bez vlivu na nás děti. Věděli jsme, že strýc Jindřich z Moravy po léta usiloval o znovunabytí šlechtického titulu. Což jsme my děti tenkrát věděly, že člověka může šlechtit jenom postavení a titul, nabytý vlastní prací! Vlastenecké dějiny, jak se nám podávaly na obecné škole, dějiny králů a šlechtických rodů ve spojení s tradicemi naší rodiny, vytvořily v našem oteckém domě atmosféru představ, jež byly v příkrém rozporu se skutečným životem rodiny.

V době mého dětství a chlapecství byl otec malým úředníkem severozápadní dráhy v Nymburce nad Labem. Rodina byla veliká, příjmy skrovné. Dráha vykořisťovala své zřízence tehdy, jako je vykořisťuje dnes. Nic se nezměnilo. Otec nosil domů několik zlatek, jež nestačily k uhájení živobyť. Pamatuji, že se u nás nevečeřivalo, leda někdy česnečka, někdy brambory na loupačku. Chodili jsme přes to čistě a slušně oblečení - matka na venek úzkoslivě zakrývala krutý nedostatek rodiny. Za nocí sedávala a spravovala vetché prádlo a přešivala kusy oděvu po otci a starších chlapcích pro mladší. Teprve jako dospělý muž jsem pochopil, jaká to byla veliká žena, ta moje slabá matka, a jak byly palčivé ty slzy, jež rozbrázdily tváře této drahé hlavy...

Pomalou rodice zařídili malé hospodářství, z něhož se doplňovaly otcovy výdělků. Měli jsme drůbež, vepře, jednu i dvě kozy i kus vynajetého pole, kde pracovala celá rodina. Od svítání šukala matka po dvoře až do pozdních hodin nočních. A zatím s námi dětmi sedával za večerů otec pod rozložitým ořechem - nebo - za zimních měsíců - u vyhřátých kamen a otvíral nám výhledy do světa. Zorný úhel jeho byl ten, o němž byla řeč svrchu. Teprve jako starý muž si otec uvědomil plně podstatu militarismu a dnešních lidských řádů a svému smýšlení dal výraz voleb-

ním lístkem na němž bylo napsáno jméno socialistického kandidáta. To už byl vliv dorostlých synů. Ale za těch večerů pod našim ořechem dívali jsme se na svět a lidi otcovými očima. Věci měly pro nás falešnou tvářnost, všichni jsme vězeli v bludu. Otec znal a uznával pány. Byl konzervativce smýšlením i jednáním. Nespravedlnost světa, bohatství a chudobu pokládal za nutné, byť i kruté zřízení. Matčino přísně katolické vychování dávalo tvrdosti našeho života a nedostatkům rodiny gloriolu boží vůle. Všechno je, jaké musí býti. „Poslouchat musíš, s kloboukem v ruce projdeš celý svět!“ - taková byla filosofie naší rodiny.

Otec býval horlivým stoupencem Ladislava Riegra. Súčastňoval se pilně veřejných schůzí, četl denní listy a vedl se sousedy politické rozhovory. Otec často horlival proti Mladočechům, byli mu málo vlastenečtí. Rozumí se, my hoši byli také „Staročesi“. Bylo mi asi 8 nebo 9 let, kdy jsem oslavil své první „politické vystoupení“. V městě zuřil volební zápas. Mladočeši vzali útokem staročeskou baštu. Vstoupil jsem do třídy a spolužáci mne obstoupili s otázkou: „Mlado- nebo Staro-?“ Hlásil jsem sebevdomě: „Staročech!“ Tuze mi za to tenkrát nařezali; neboť - zdá se mi - byl jsem ve třídě „Staročechem“ sám. -

Otec byl rozhodný vlastenec. Vypravoval nám o Havlíčkovi, učil nás vlasteneckým písním a zpíval je s námi téměř denně. Nacionalism byl jakousi neuvědomnělou osou ideového života naší rodiny.

A tak nyní vidím, jaký jsem vyšel z otcovského domu: Nábožný, skrz na skrz, konzervativních názorů na život a lidské řády, uctivý k autoritám a vlastenecký, po starém způsobu vlastenecký. Jako vyrůstá žitný klas jediné a jediné žitné klas z žitného zrna, tak vyšly vlastenectvím prodchnuté děti z naší rodiny. Po léta bylo mi potom zápasit s tímto dědictvím. Zabil jsem ho v sobě: a byl to socialismus, který mi dal náhradu...

Otec chtěl, abych šel jako on do služeb dráhy; dal mne proto asi v 10. roce mého věku na dvě léta do nymburské německé školy. Znalost němčiny je dodnes nezbytnou, byť i nespravedlivou podmínkou železniční služby. Spolužáci, rození Němci, chtěli, abychom se my Češi pokládali za Němce. Byly z toho četné pranice. Tehdy jsem poprvé cítil, jak páli v duši nadávka „Böhmischer Hund“. V české měšťanské škole se mi potom do-

staly do rukou historické povídky Beneše Třebízského. Přečetl jsem je všechny. Měly na mne silný vliv. A když jsem vystupoval ze školy, byl ze mne český národovec, jakých dodnes chrlí naše školy tisíce a tisíce - ač je dnes už mnohem lépe. Tehdy však ještě nebylo veřejných bojů o pojem vlastenectví, nebylo Masarykova vlivu ani socialistické protistátoprávní revoluce. Život celého města, všechny veřejné projevy a společenské styky děly se buď přímo ve znamení nacionalismu, nebo jím byly prosyceny nevědomky. Nemohlo být jinak: nacionály jsme byli tehdy všichni, celá ta generace, s níž jsem rostl. U mne byl tento cit vřelejší, poněvadž kotvil v rodině a poněvadž jsem byl krátký čas v německé škole, kde - jak došlo - se již mezi dětmi odrážela válka, vedená ve státě a o stát mezi dvěma nejvyspělejšími kmeny Rakouska.

★

Na učení jsem šel do Znojma. Mistr byl německý nacionál. Dostával jsem víc bítí než jídla - byl jsem neposeda a paličák. Když jsem něco svedl a byl bít, vykládal jsem si to tím, že „pán“ je Němec. A on byl skutečně nespravedlivý. Týral a vykořisťoval nás oba učně hanebně. Oba jsme byli Češi. Když přibyl třetí učeň - Němec - měl všelijaké výhody a ulehčení. Bývalo v té dílně zvykem, že nejmladší učeň musel ráno vstávat o 4 hodinách a jezdit s vozíkem do pivovaru pro led. Práce ta byla těžká, nad moje síly. Hluboko pod zemí musel jsem si ledu těžkou motykou nakopat a vynášet ho v truhlíku po žebříku nahoru. Mnoho jsem se naplakal, než jsem tomu uvykl. A večer po práci musel nejmladší učeň umývat náčiní, zametat dílnu a drhnout tabule. Trvalo to zpravidla do devíti až desíti hodin v noci. Po celých těch sedm měsíců měl jsem stále jedinou touhu - vyspat se, vyspat. Všechny uvedené práce přejmouti měl potom nový učedník, německého původu. Ale nepřevzal. Nechali mne zapraženo dále. Revoltoval jsem a byl jsem bít. Jednoho rána jsem nevstal, když mne služka ve čtyři hodiny budila. Bolela mne hlava. O půl 5. hodině přiběhl do naší komory mistr, zuřivý jako býk a udeřil mne do tváře tak silně, že mi vystříkla z nosu krev. Pro led jsem musel. Byl jsem jist, že mladší učeň má

výhody, poněvadž je Němec. Mýlil jsem se. Chlapec pocházel z dobře situované rodiny, která si s mistrem ujednala, že bude platit za něj stravu a větší výučné, za což bude učeň přidržován toliko k řemeslným pracím. Já nebyl tak šťasten, učil jsem se na čtyři léta - rok za rok - rodiče daleko, jediného známého v celém městě nebylo a tak jsem byl vydán na milost a nemilost bezohledného vykořisťovatele. Nerozuměl jsem těmto sociálním vztahům a souvislostem. Viděl jsem jen krutou nespravedlnost a měl pro ni jen jediný výklad: Dřou mne proto, že jsem Čech a oni Němci.

Na učňovské pokračovací škole znojenské bylo nás asi osm Čechů. V cizím tom ovzduší, nasyceném nenávistí k českým spolužákům, brzo jsme k sobě přilnuli. Naší záštitou byl hromotlucky kovářský učedník. Já byl hubený, vytáhlý čahoun a prát jsem se uměl, jak zákon káže. Pamatuji se, že jsem jednou vyrazil na schodech školní budovy nožířskému učni zub, protože mi říkal „böhmischer Hund“. Ale pravdě budiž dán průchod: Za těch sedm měsíců sebral jsem od Němců ran a facek požehnaně. V té době se můj nacionalism přeměnil v uvědomnělou nenávist k Němcům.

Po sedmi měsících jsem z učení utekl.

Pak mne dal otec do učení v rodném městě.

Bylo mi šestnáct let, když jsem zapadl do „Wernerova kroužku“. Bylo to několik mladíků, kteří se zabývali politikou. Vedli hovory o událostech v parlamentě, četli noviny a chodili na schůze. Werner kupoval „Národní politiku“ a byl duší této skupiny. Patřil jsem ke kroužku jenom tak mimochodem, o veřejné věci jsem se mnoho nezajímal a nerozuměl jsem tomu. Werner byl kamarád, seděli jsme vedle sebe v pokračovací škole a taky jsem s kroužkem souvisel toliko svým přátelstvím k Wernerovi. A zde jsem dostal první zprávy o sociální demokracii.

Asi v té době vydali sociálně demokratičtí poslanci své protistátoprávní prohlášení. Ve Wernerově kroužku jsem se dozvěděl, že socialisti jsou vlastizrádci a že táhnou s Němci proti Čechům. Věřil jsem tomu na slovo a velmi jsem za to sociální demokraty nenáviděl. O socialismu jsem ovšem neměl ponětí, do té doby jsem také nechápal postavení dělníků ve výrobě a společnosti, neboť jsem viděl falešnou tvářnost věcí - jak jsem dolíčil v první kapitole. O socialistech jsem věděl, že chtějí dělit: a já jsem

před sebou viděl to naše malé hospodářství a rodný domek v Boleslavské třídě a vážně jsem věřil, že jsou schopni rozebrat všechno, na čem matka nechala půl svého tvrdého živoťa.

Těm náleží vzpomínka tuším z roku 1890 nebo 1891. Byl jsem chlapec asi devítiletý. Koncem měsíce dubna proletěla městem zpráva, že na 1. máje potáhnou socialisti z Ml. Boleslavi na Nymburk. A opravdu přijeli. Jako všude jinde, i v Nymburce tonulo maloměšťáctvo v hrůze. Byly rodiny, které schovávaly cenné věci do sklepů. Měl jsem velký strach.

Náš rodný domek stál při boleslavské silnici, daleko za městem, ve skupině několika jiných stavení. Dětem bylo zakázáno vycházeti na ulici. Já byl však velmi zvědav, jak socialista vypadá. Vylezl jsem tajně na půdu, vyškrabal se do vykýře a odtud jsem se díval na průvod. Před našima dělníci a dělnice slezli s vozů, seřadili se a pěšky vykročili k městu. Muži měli širokánské černé klobouky, ženy nějaký stejnokroj. Když už mi zašli s očí, zanotovali nějakou píseň. Myslím, že to byla „Píseň práce“. Rád bych je byl viděl a slyšel z blízka. Slezl jsem rychle dolů, vběhl do zahrady, přešel plot a humny jsem jim nadběhl a šel jsem za nimi až do města, kdež je uvítal hlouček nymburských dělníků. Zdá se mi, že to byli mlynáři z Radimského mlýna. Šel jsem za průvodem přes most až za Labe. Tam před hostincem mluvil někdo nějakou řeč a potom hrála hudba, na to se všichni odebrali dovnitř. Teprve nyní jsem se zalekl, co jsem to vyvedl a v jediném tahu jsem utíkal domů, kde jsem - celý uřícený - podroben byl výslechu. Pak nám otec něco vypravoval o socialistech - co, to již nevím; asi to, co četl v těch dobách ve staročeských novinách. Pamatuji se pouze, že jsem měl potom před socialisty ještě větší strach. Nějak jsem se dozvěděl, že brýlatý kovář Bradáček z dílen severozápadní dráhy je socialistou; když jsem ho měl na cestě ze školy potkat, vyhýbal jsem se mu velikým obloukem. Podobně jsem se vyhýbal místnostem socialistů „u Kolářů“, když jsem šel někdy ze školy sám.

Jednou ve Znojmě jsem měl volné nedělní odpůldne. Bloudil jsem ulicemi a sadem sám a smuten. Přišel jsem k nějaké zahradní restauraci a zdaleka jsem slyšel zpěv. Byl to zpěv český; brzo jsem rozeznal známé nápěvy našich národních písní. Přistoupil jsem k hustému živému plotu

a hledal skulinu, abych se na zpěváky podíval. Pamatuji se, že zpívali: „Já mám mou panenku v Roudnici“; tenorista předzpěvoval a basy vpadaly refrémem. Zatoužil jsem jíti mezi ty lidi a zpívat s nimi. Dodal jsem si odvahy, vešel jsem a usadil se u volného stolu poblíž společnosti. Náhle jsem se však zalekl: Shledal jsem, že se nalézám mezi socialisty. Rychle jsem odtud pospíchal.

Měl jsem zkrátka před socialisty strach, kterýž se pak působením Wernerova kroužku přeměnil v odpor. Takové byly od té doby moje styky se socialismem. Nevěděl jsem o něm nic, jako všichni, kteří žili kolem mne; a předsudky všech sdílel jsem také.

Leč hodiny této blahé nevědomosti a bezstarostného mládí byly sečteny. Dolehly na mne otázky, jež se mnou šly potom řadu let a nepustily již svou oběť, až se s nimi vyrovnala.

BECHYNĚ VYPRAVUJE

Ze vzpomínek Bechyňových uveřejňovaných v „Hlasu Lidu“ v roce 1929.

I

Zemské zákony z roku 1903, známé pode jménem „moravský pakt“, daly po prvé moravským dělníkům volební právo do zemského sněmu. Ač tu šlo o nesporný politický pokrok, byli jsme nespokojeni. V nahnilém trámoví polofeudální monarchie všechno praskalo. Vzduch byl naplněn revoltou: v Rusku se rozvíjela první velká revoluce, v Uhrách nastával odboj šlechty proti Habsburskému dvoru, v Rakousku se rozhýbaly za vedení sociální demokracie ohromné proletářské masy, žádající demonstrativně rovné hlasovací právo. Moravskou zemi ovládala německo-buržoasní a šlechtická menšina, opírající se o privilegovaný volební řád zemský a obecní. Německá buržoasie a šlechta vycítila, že je konec její nadvlády a že v příboji revoluční doby neudrží svých výsad. Buržoasie vyseděla tenkrát „moravský pakt“, jímž se sice Němci vzdávali majority na zemském sněmu ve prospěch dosti pochybné většiny české a jímž bylo volební právo rozšířeno. My jsme však tento pakt pokládali za zradu na demokratickém hnutí dělnictva, které - podporováno plameny ruské revoluce a maďarského odboje - stanovilo si veliký cíl demokratisace politického zřízení státu. Byli jsme přesvědčeni, že se z dané situace mělo a mohlo vytyžit více. Německá buržoasie se dohodla s českou na účet pracující třídy. Tušila, že ve státě nezabrání politické rovnosti, chtěla si aspoň zachovat třídní a stavovské privileje v zemi a obci. Rok 1906 byl rok volební. Volilo se po prvé na základě nového volebního řádu. Tenkrát jsme prudce rozhoupali zvony propagandy. Vedli jsme útok proti

šlechtě, proti české i německé buržoasii a proti klerikalismu, který dělal moravskému paktu porodní bábu, ač v jeho řadách bylo mnoho chudých lidí.

Politickým vůdcem sociální demokracie na střední a severní Moravě byl tenkrát redaktor „Hlasu Lidu“ *Josef Krapka*. Přišel do Prostějova z Vídně někdy r. 1903. Náležel ke známým a vynikajícím socialistickým pracovníkům starší školy. Měl za sebou zkušenosti pražské a vídeňské. Byl znamenitým novinářem a řečníkem vždy pohotovým. Rozuměl odborným věcem, znal se dobře v oboru dělnického práva, pokoušel se i v literatuře (psal básně a povídky z dělnického života) a nechyběl mu smysl pro umění dramatické. Krapka byl naplněn nezmarým životním optimismem. Měl humor. Miloval písně. Nechyběla mu iniciativa, vždy byl pln plánů a návrhů. Bylo to srdce, jež hořelo a hřálo. Byla to hlava, která znala a chtěla.

Úvnitř sociálně-demokratické organizace náleželo tehdy celé Valašsko do správy prostějovského výboru krajského. Brzo po příchodu z Vídně seznal Krapka, že Valašsko tvoří černou pevninu, která se z darem odporovala socialistické propagandě. Z širého moře klerikalismu trčelo několik rudých ostrůvků, především Krhova. „Svatý Hostýn“ na rozhraní Hané a Valašska tvořil mocnou oporu katolického klerikalismu. Dalšími oporami byly církevní a šlechtické velkostatky. Fary vládly. Panáček vedl chudého člověka od kolébky až ke hrobu, jenom do továrny za ním nešel, do židovské továrny a na dvůr nebo do lesa arcibiskupského velkostatku. Před prahem těchto hladomoren se panáček zastavil a nezajímal se o to, co tam s jeho ovečkou dělají. Nechtěl ničeho zvědět o tom, jak tam křesťanský a židovský kapitál škrtí a vykořisťuje křesťanského člověka. Sociální úroveň valašské chudiny byla nevýslovně nízká. Hmotná bída plodila duchovní. Kraj byl zamořen alkoholismem. Matky, odcházející do práce, dávaly kojencům ssátí černý chléb, namočený v kořalce. Hlad, špína, kořalka, pověra, nemoc, sídly na valašských kopcích. Sociální rada kněží valašské chudiny byla stejně pohodlná, jako podlá. „Trpíte, náš Spasitel také trpěl.“ Lepší sociální filosofie si nevěrecký kapitalismus nežádal.

Krapka procestoval Valašsko křížem krážem, a zamiloval si je. Miloval valašské kopce i lid. Miloval valašský dialekt, jadrnost slova a hudbu věty. Miloval ogary u stád a vyhledával je na pasekách při podzimních ohních. Krapka vnikal na dvory velkostatků, na pily, prošel četnými továrními podniky. Za krátko si sjednal ve valašském lidu znamenitou popularitu. Hledal spojení, a kdo hledá najde. Navázal styky s pokrokovou inteligencí a s učitelstvem. S Krapkou přicházel do valašských měst a vesnic duch odboje. Z jeho iniciativy, začasť za jeho osobního vedení, vznikala mzdová hnutí, počalo se tvořit hnutí politické, byly zakládány odborové skupiny a tělocvičné jednoty. Nechci říci, že před Krapkou na Valašsku socialismu nebylo. To ne. Po léta sem zajížděli socialističtí agitátoři z Prostějova a z Brna. Avšak Krapka začal pracovat systematicky. V Bystřici, hned pod Sv. Hostýnem, vybudoval politický a odborový sekretariát a potom zřídil sekretariát ve Vsetíně. Spojil rozptýlené hloučky na venkově, ve městech Valašska zakládal politické organizace. Dal dělníkům do ruky socialistické noviny, učil je boji, víře a naději. Dal jim úkol a cíl. Několik roků svého moravského života věnoval Valašsku, na jehož kopcích je roztroušen veliký kus jeho chorých plíc.

★

Když se r. 1906 dělala kandidátka strany pro zemský sněm, žádali Valaši, aby u nich kandidoval Josef Krapka. Tak se stalo. V prvních týdnech volebního boje byl Krapka úplně zabrán volebním okresem, zatím co já jsem v Prostějově psal noviny, Krapkův volební boj byl nevýslovně těžký. Farám svítlo, že tato kandidatura ohrožuje jejich politickou vládu. Dělníci začali následovat Krapku, také drobní zemědělci a řemeslníci zvědavě naslouchali socialistickému učení. Fary udeřily na poplach. Proti Krapkově politické a sociální kritice nedovedly postavit nic rovnocenného. Postavily proti němu monstranci s tělem Ježíše Krista. Na Krapkovu satyru panáčci nedorostli, i pustili proti němu se řetězu dravé psy osobní pomluvy a štvance. Fary nesly prapor dynastie, šlechty a kapitálu. Proti sociální demokracii se zdarem byl rozdmýcháván oheň náboženského

fanatismu. Krapka byl slabé tělesné konstrukce a zdraví neměl nikdy nazbyt. Byl však vojevůdcem, který chodil do vojny v čele svého sboru. Únavné cesty, konané namnoze pěšky, hlučné schůze, kde proti němu bouřili kněži; dlouhé debaty a polemiky jej vyčerpávaly až na dno. Agitátorská robota je těžká robota. Krapka si po prvním rozběhu musel odpočinout.

Já jsem tehdy obstarával volební zápas na Hané. Byl jsem v sociální demokracii začátečníkem, a vůdcové strany si mne moudře nechávali na očích. Jednou přijel Krapka ze svého okresu do Prostějova a vzal mne s sebou na kus řeči do Habustovy kavárny. Byl shrben, utýrán, sotva mluvil, strašlivě kašlal a sípal. Ale oči mu zářily; tvář, zbrázděná hlubokými vráskami, šťastně se smála. Vyprávěl mi episodky z valašského třídního probuzení. Měl bystrý postřeh a vtipnou pointu. Uměl vyprávět jako málokdo. Líčil mi lidi a věci, příhody a situace. Visel jsem na jeho sípajících rtech. A pak mne požádal o pomoc. Bylo to pro mne významné. „Víš, řekl mi, musím si asi týden odpočinout.“ Odpočinek znamenal tehdy dvanáct až čtrnáct hodin denní práce v redakci listu...

Ochoťně a s radostí jsem přijal Krapkův návrh. Druhého dne po této rozmluvě ujížděl jsem vlakem k Valašskému Meziříčí. Na cestu jsem dostal několik dobrých rad a několik adres. Do prvé v životě jsem měl shlédnouti valašské kopce. Hořel jsem zvědavostí, jak vypadá království pátera Edína, tehdy kaplana na faře meziříčské.

Do Val. Meziříčí přijel jsem dopoledne. Neznal jsem tam živého člověka. V notýsku jsem měl Krapkovu poznámku: „Val. Meziříčí-Krásno. Důležité středisko. Musí být dobyto.“ K tomu jedinou adresu: Wiedermann, účetní Chrastinovy tiskárny. První kroky na nové půdě jsem si promyslel cestou. Nejprve jsem si v hotelu Moravia najmul malý pokojík, pak jsem v obchodě koupil zásobu papíru, držátko s perem a lahvičku inkoustu. Zařídív se taktó, řekl jsem si:

A teď na faru s pomocí Boží!

Na faře se nacházel generální štáb valašského klerikalismu. Byla tam redakce týdeníku „Noviny z Podradhoště“, listu nesmírně útočného. Strhávali v něm z nejtěžších kusů do Krapky a do sociální demokracie, do

pokrokářů a do učitelů. Trochu také do mne, měl jsem již tenkrát pověst protiklerikálního bijáka. Na faře žil organisátor klerikální strany, kaplan Eduard Kavan, jemuz se obecně říkalo Páter Edin. Znal jsem ho jen z novin a z Krapkova vyprávění. Nyní jsem ho chtěl poznat osobně, „očichat“ ho, jak se říká.

Vstoupil jsem do chodby čistě vyblíbené. V domě bylo úplně ticho, nikde se nic nehýbalo. Přiznávám se, že jsem byl poněkud stísněn. Tá-
zal jsem se sám sebe: Vyhodí mne? Nevyhodí? Odpočítával jsem si to na knoflících u vesty. Po chvíli vešel do chodby kněz malé, zavalité postavy. Oslovil mne:

„Copak si přejete?“

„Jsem redaktor „Hlasu Lidu“ z Prostějova, jmenuji se Bechyně, a přišel jsem vás navštívit.“

„No, to je hezké,“ mínil kněz zdvořile. „Jsem děkan Gilig. Pojďte dále.“ Otevřel nějaké dveře, a než jsme překročili práh otázel se:

„O čem se mnou chcete mluvit?“

„O politice, důstojnosti,“ odvětil jsem.

Načež nastala změna. Pan děkan přede mnou zavřel dveře, do světnice mne již nepustil. Velmi rychle a důrazně mi pravil:

„S nikým nebudu mluvit o politice. Nedělám žádnou politiku. Stá-
rám se o duchovní správu a dost. Politiku dělá páter Edin, jděte si k němu. Je v kaplance, zavedu vás tam.“

Provedl mne chodbou, zaklepal u kaplanky, pootevřel dveře a zavolal:

„Máte zde návštěvu.“

Strčil mne dovnitř a odešel.

Ocitl jsem se v malé světnici, naplněné tabákovým kouřem. Na dva, tři kroky přede mnou stál psací stůl, páchnoucí redaktorským řemeslem, neboť na něm byly nakupeny haldy knížek a novin v povědomém nepo-
řádku. Za stolem seděl kněz v černé klerice. Kouřil z gypsovky s před-
dlouhým troubelem. Když jsem vstoupil, povstal. Byl to páter Edin, muž vysoké, zavalité postavy, asi stejně starý se mnou. Silák - „mohl by skály lámat“, napadlo mne. Když jsem mu sdělil své jméno, začal se usmívatí.

„Nejdřív se posadte, redaktore.“

„Děkuji. Úplně se mi to hodí, kaplane.“

Chvilí jsme se navzájem prohlíželi mlčky. Páter Edin zahájil roz-
pravku:

„Tak co byste rád?“

„Rád bych se na vás podíval. Říkají o vás, že jste socialistožrout.“
Skočil mi do řeči:

„O vás říkají, že jste kaplanožrout.“

Navázal jsem:

„Slibuji vám, že vás nežeru, ač bych možná rád. Byl byste asi těžký do žaludku.“

Zasmáli jsme se oba. Pokračoval jsem:

„Útočíte na Krapku, na sociální demokracii, na mne. A chválíte do nebes katolickou stranu.“

„Každá liška svůj ocas chválí,“ mínil páter Edin, „a která ho nemá, říká, že je nejlíp bez něj.“

Takovým tónem jsme se chvíli bavili. Pak jsem Kavanovi sdělil, že jsem přišel na kortesačku a že budu všude ostře útočit na něj a na kle-
rikální stranu. Končil jsem:

„Dnes večer budu mluvit ve vašem městě na své první schůzi. Při-
šel jsem vás a pana děkana na ni pozvat. Navrhuji vám, abychom si ve-
řejně z očí do očí řekli, proč se potíráme. Prosím vás, abyste mi prokázal
čest návštěvy.“

„A nebojíte se mne? Jsem tu doma a mám velikou šavli,“ varoval mne Kavan.

„Nebojím, důstojnosti. Já tu budu doma, a na veliké šavle jsem zvyklý.“

Kavan mi potom na půl úst přislíbil. Pravil, že toho dne podávají svátost oltářní školské mládeži, a že asi budou večer velmi unaveni. Přesto že snad přece přijde, protože prý se mu líbí moje myšlenka. Dodal s úsměvem:

„Dobře se připravte, lehké to se mnou mít nebudete, přijdu-li.“

„Budu připraven, pane. Děkuji vám za laskavé přijetí a za rozto-

milou čtvrthodinku; prosím vás, abyste mi zachoval své nepřátelství.“

Doprovodiv mne na chodbu, podal mi ruku a ukončil setkání těmito slovy:

„Něco vám poradím, jinochu. (Byl sotva starší než já.) Vyhlídněte si jiný kraj. Na Valašsku prohrájete. Zvítězí tu Kadlčák, na to se spolehněte.“

„Já sázím na Krapku,“ opáčil jsem. S tím jsme se rozešli, a nikdy více v životě jsme se neseťkali.

Netajím se, že se mi kaplan Kavan líbil. Imponoval mi jeho klid a jeho způsob chování. Dnes je Kavan kanovníkem olomoucké kapituly. Snad si někdy vzpomene na tehdejší setkání dvou bojovných kohoutů na meziříčské faře, kteří si říkají nepříjemné věci s úsměvem na rtech, nabízejíce si navzájem, že jeden druhému zakrouťí krkem.

Z fary jsem pospíchal do svého příbytku a kvapně jsem napsal koncept letáku asi tohoto obsahu:

Socialistu nebo klerikála?

Krapku nebo Kadlčáka?

Dnes dopoledne navštívil redaktor „Hlasu Lidu“ R. Bechyně z Prostějova děkana Gilliga a kaplana Kavana na faře a pozval je na veřejnou voličskou schůzi, kde se bude jednat

o kandidatuře redaktora Krapky.

Na tuto zajímavou schůzi zveme veškeré obyvatelstvo atd.

V Chrastinově tiskárně jsem se pak seznámil s účetním Wiedermanem. Vyšel mi vstříc s neochvějnou ochotou. Ještě nebylo poledne, když se rudé letáčky roznášely na trhu. Sám jsem je rozdával venkovanům i místním občanům. Wiederman najmul pivovarský sál, sehnal nějaké nezaměstnané, a během několika hodin byla obě města na Bečvě i s okolím zaplavena rudou vlnou potíštěného papíru. Způsob, jakým jsem inscenoval první sociálně demokratickou schůzi, vyvolal malou sensaci.

Všechno bylo zvědavé, jak to večer dopadne. - Po ukončení práce valily se do pivovaru ohromné zástupy. Sál byl natřískán, jak se říká. Na mnohé se nedostalo. Studenti, odbyvše si přijímání, přišli, ač jim to bylo zakázáno. Poschovávali se, jak se dalo. Dělníci, řemeslníci, úředníci, učitelé a četní venkované svorně „zaujali svá místa“. Já jsem řečňoval. Ku podivu, po tolika letech bych mohl opakovat, co jsem tenkrát mluvil. Vložil jsem do referátu všechno, co jsem měl a uměl. Povím zkrátka, že naše věc prorazila na celé čáře. Byla druhou sensací. *Páter Kavan nepřišel*, a už to mu prohrávalo. Útočil jsem prudce, tak jak jsem to oznámil na faře. Touto schůzí byla zasazena valašskému klerikalismu dobrá rána.

Ostatně si vzpomínám, že jsem také dostal co proto. Při řeči jsem musel stát na malé tribuně pod ohromnou petrolejovou lampou. Měl jsem ji sotva decimetr nad hlavou. Lampa strašlivě páchla a hřála - v sále byla beztak těžká atmosféra. Asi v polovině řeči se mi zvedl žaludek. Nemohl jsem dále. Chvilí jsem zápasil - bál jsem se o výsledek. Pak jsem musel požádati o pauzu. Sdělil jsem, že se mi udělalo špatně, že mám nejspíš pátera Edína v žaludku a že ho musím zvrátit. Shromáždění se dalo do smíchu, zatím co já odešel opravdu zvracet. V pause mluvil zatím tehdejší odborový tajemník Vyškovský ze Vsetína, který tu náhodou meškal. Když jsem se po čtvrthodině vrátil na tribunu, osvěžen sodovkou, a když jsem oznámil, že už Edína v žaludku nemám, přivítali mne účastníci vesele a s potleskem. Jak řečeno, schůze končila rozhodným úspěchem. Šel jsem do hotelu vyčerpan, utlučen, ale pln radosti nad prvním krokem.

V hotelové restauraci shromáždil se zatím hlouček nových přátel. Byl tam Josef *Martinek*, sklář, oddaný a věrný soudruh, který potom padl ve válce. Viděl jsem ho tenkrát po prvé. Tam jsem se poznal s lékařem drem *Kraiczem*, náboženským socialistou, o němž jsem věděl z revue „Vzkříšení“, a s drem *Taufrem*, tehdy zvěrolékařem, jehož jméno dnes s úctou vyslovuje celá generace odborně vzdělaných zemědělců. Byl tam profesor dr. *Dědina*, který dnes působí na vysoké škole pražské. A četní jiní. Bylo hlučno, veselo, radostno. Dělal se plány další kampaně, můj notes se plnil poznámkami, hosté podnikli sbírku na „agitační municí“, a na konec se zpívalo. Bůh ví, že je to můj osud: Když někde jsem, tak se

tam na konec zpívá - dnes jako před třiceti lety. Tohle mám po tátovi, který říkával: Když mám šest krejcarů, koupím si sklenici piva a zazpívám si; když nemám šest krejcarů, nekoupím si sklenici piva, ale zazpívám si taky... Za pomoci nových přátel podnikal jsem potom výpady do okolních vesnic a nikoli bez úspěchu.

Druhého dne po slavné schůzi psal jsem svému patronovi do Prostějova.

„Uložil jsi mi, abych nejdříve dobyl meziříčskou baštu. *Jest dobytá.*“

II

Byla již úplná tma, když mne vlak vyplivnul na stanici v *Zubří*. Mžilo, pod kroky několika chodců čvachtalo řídké bláto. Zubří jsem vlastně neměl v programu, stávil jsem se tam na jediný večer cestou k Rožnovu. Nikdo v obci o tom nevěděl, schůze nebyla svolána. Stál jsem před nádražím jako hruška v širém poli. V Meziříčí mi doporučili, abych vyhledal nadučitele Zdvihana a požádal ho o radu, pakli že se rozhodnu Zubří navštívit. Ale dejte pozor, dodávali, přijedete tam za tmy, a v Zubří se nesvítlí; obcí teče hluboko pod úrovní cesty potok. Musíte opatrně přejít úzkou lávku. Popošel jsem asi sto kroků, a zůstal jsem trčet ve tmě. Chodci od vlaku se rozešli. Co teď? Zpět na nádraží? To by byla porážka. V tom jsem shlédl světlo, jež se z povzdálí proti mně koblalo. Někdo šel s lucernou. Volám do tmy:

„Haló! Pojdte sem!“

Světlo se zastavilo. Volám znovu a jdu světlu vstříc. Ozval se ženský hlas:

„Co se stalo? Kdo je tam?“

„Nebojte se, nic se nestalo; jenom neznám cestu a chci vás poprosit o radu.“

Přiblížila se temná postava. Lucerna vystoupila do výše. Někdo si na mne svítil. Spatřil jsem mladé, pěkné děvče. Požádal jsem dívku, aby mne zavedla přes potok a ukázala mi školu. Službu jsem zaplatil předem nějakým žertem. Dívka se rozesmála a řekla mi, abych se nehýbal s místa,

že půjde po chvíli zpět a vezme mne sebou. Pak mne vzala za ruku a dovedla až ke škole.

Nadučitel Zdvihan mne nepustil dál, než do předsíně. Zdálo se mi, že se chová zdržlivě, téměř chladně. Řekl mi, abych šel do hospody a dal si zavolat mlynáře Šimka. (Trvám, že mi jméno uvízlo správně v paměti.) Trochu mne mrzela Zdvihanova neochota. Což se přátelé v Meziříčí mýlili?

Byl jsem provlhlý a rozehrátá kamna v hospodě se mi tuze zamlouvala. Sehnali mi pana otce. Přišel s lucernou v ruce. Pamatuji se dodnes na jeho malou, suchou postavu a ostrý obličej. Měl čepici s dlouhým štítkem a nějaké sportovní šaty. Vyložil jsem mu, co bych rád. Povídá:

„Já s panem nadučitelem volíme Krapku, to už je hotová věc. Ale jinak je to zde všechno černé. Chcete-li to zkusit se schůzí, zkuste to.“

Pan otec měl také pilu, kde bylo zaměstnáno několik lidí. Někteří z nich, vybidnutí mlynářem, rozešli se po vsi sezvat známé. Asi za hodinu sesedlo se na 30 občanů kolem dvou stolů. Vyprávěl jsem jim o volbách a žádal o jejich hlasy pro Krapku. Schůze byla ukončena zajímavým způsobem. Povstal starší dělník a pravil:

„Tak jste to všichni slyšeli. Bylo to pro nás dělníky dobré. Nic se nemluvilo proti svatému náboženství - a na panáčky se může trochu vrčet, když toho není zrovna moc. Já budu volit toho Krapku, a kdo ještě?“

Odpověděli sborem: „Všichni!“

Přespal jsem v hostinci. Ráno mi dělala hostinská účet. Předříkával jsem: Ovčí guláš, dva chleby, jedno pivo, nocleh se zvláštním topením, ráno bílá káva a dva chleby s máslem. Všechno dohromady stálo 32 kr., slovy třicet dva krejcarey. Dnes to zní jako pohádka. Patrně byl nocleh zadarmo.

Bylo nádherné podzimní jitro, plné slunce. Rozhodl jsem se, že půjdu do Rožnova pěšky, jednak k vůli procházce, jednak z úsporných důvodů. Moje pokladna se tenčila. Jdu po vsi. Vtom mi šlehla hlavou myšlenka: Ale vždyť ten Zdvihan je Jaroušův otec! Rozhodně je to jeho podoba a Jarouš byl ze Zubří! Musím do školy ještě jednou!

Zde musím přerušit vyprávění a vysvětlit, kdo byl Jaroslav Zdvi-

han. Rok či dvě leta před tím, než jsem přišel na Moravu, založil jsem v Praze s kruhem přátel „*Mladé Proudny*“, list národní mládeže socialistické. Chodíval mezi nás student Jaroslav Zdvihan, tuším právník, s nímž jsem se spřátelil. Byl to člověk tichý, skromný a hluboký. S celým žárem mladého srdce se zamiloval do socialistického Ruska. Studoval ruské revolucionáře, zvláště Bakunina, Kropotkina a Hercena. Často jsem s ním sedával a diskutoval. Zdvihan byl nemocen. Říkalo se, že má tuberkulosu. Roku 1903 jsem odešel z Prahy a více jsem Zdvihana neviděl.

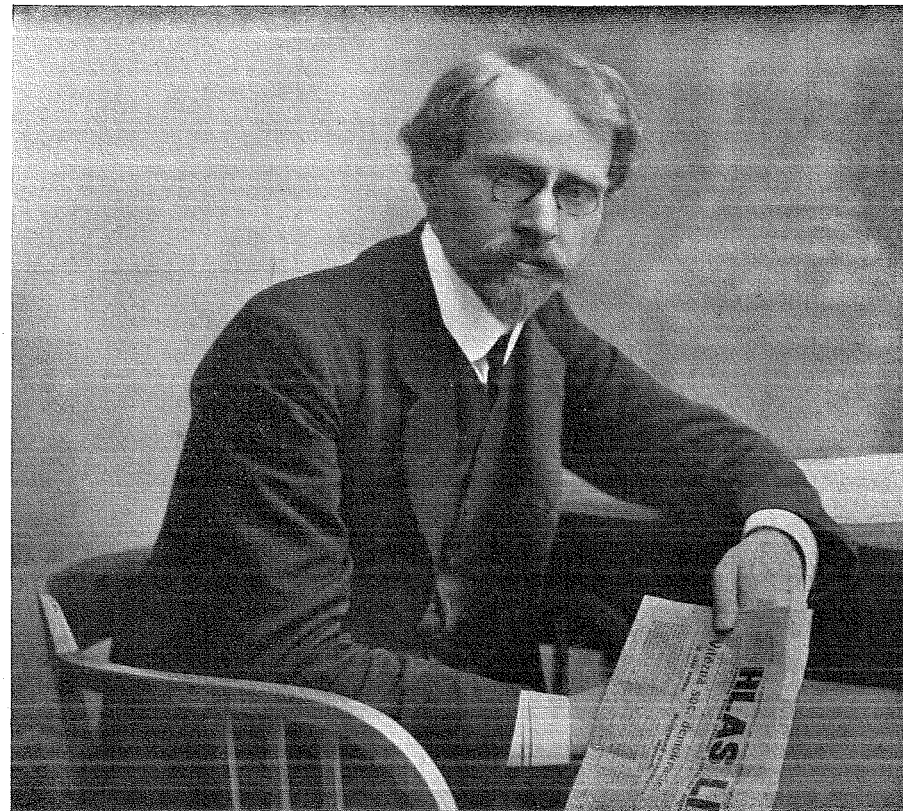
A nyní jsem v jeho rodné vesnici, včera jsem mluvil s jeho otcem. Šel jsem do školy, abych se vyptal, kde Jarouš je a jak se mu daří.

Vstoupil jsem do předsíně.

Uprostřed zeleně a podzimních aster ležela na marách rakev a v ní mrtvola mladého muže, černě oděného. Nad rakví stál nadučitel Zdvihan. Řekl mi pološeptem:

„To je můj syn Jaroslav. Včera večer, když jste sem přišel, právě umíral...“

Život je veliký dramatik.

BECHYNĚ REDAKTOREM „HLASU LIDU“

PAN ŘEHOŘ BRADATÝ

V redakčním stolku „Hlasu Lidu“ nalezli jsme větší literární práci Bechyňovu, v níž je řeč o panu Řehoři Bradatém. Četné svoje satyrické verše, aforismy a besídky podepisoval Rudolf Bechyně pseudonymem „Řehoř Bradatý“. Dřátele padesátníkovy bude zajímat, jak se Bechyně dívá na svého „dvojníka“. Citujeme:

„... Cítil jsem, že musím jíti opět jednou do šraňků, a osobně se utkat se starým odpůrcem. S veškerou ostroší jsem se pustil do partií spisů, jež vybízely k odporu. Za tři hodiny jsem popsal pěknou hromádku půlarchů. A pak jsem všechno roztrhal a zahodil. Kteréžto moudré rozhodnutí způsobil pan Řehoř Bradatý.

Budiž řečeno tomu, kdo to neví, že pan Řehoř Bradatý je můj výtečný přítel a rádce. Musím uznati, že mi byl v životě velmi prospěšný. Provázel mne téměř po čtvrt století na každém kroku jako neodlučný dvojník. Byl se mnou na vojně, když jsem býval otrhaným polním vojákem. Já měl v ruce repetýrku, on se zatím obíral mým zápisníkem. Válčili jsme spolu na ruské frontě, kdež mi u táborových ohňů čítal básničky z Heiny „Das Buch der Lieder“, nebo scény z Rostandovy bohatýrské komedie. Víc knížek se nám do tornistry nevešlo. A potom jsme spolu válčili ve vojenských nemocnicích. Jeden čas jsem myslel, že je se mnou konec. Pan Řehoř to vzal z humorné stránky a napsal mi nekrolog do zásoby. Byla to satyrická polemika s vojnou, císařstvím, církví, buržoasií, válečnými socialisty. Tenkrát mi řekl: „Chlapče, vyzrajeme na ně. Nařezeme jim podle regulí, a až to bude vytisknuto, budeme krásně mrtví. Nikdo už proti nám nenapíše polemiky, leda by se odhodlal k polemice s hrobem.“ Spolu jsme před tím také poslancovali na vídeňském Rajchsrátě. Mluvil jsem paličské řeči proti mocným tohoto světa, a pan Řehoř k tomu vyprávěl vražedné anekdoty. Výborně jsme se doplňovali také

v žaláři polního soudu krakovského v Mor. Ostravě, kamž nás roku 1915 zavřeli pro podezření z velezrady. Tenkrát jsem byl velmi sentimentální, protože jsem občas zahlédl okénkem svou ženu, když chodívala pode zdi žaláře bledá a smutná, a protože jsem musel vzpomínat na obě své děti. Byl jsem sice jist, že člověk si konec konců zvykne i na šibenici, měl jsem však závažnou obavu, že to tam dlouho nevydrží. V těch ponurých dobách se pan Řehoř ukázal býti výborným společníkem. Nevím, co bych si byl bez něj počal. Říkal mi co chvíli: „Chlapče, maličký kousek erárního provázku tě přece nerozhází! Umřeme krásně, s písničkou na rtech, a přidám k tomu trojí prokletí Austrii. Vzpomeň si na svého tátu, který říkával: Něco vydržíme, něco oplátíme a na ten zbytek kašle pes!“ A na cigareťový papírek psal tužkou kuplet:

Pozvala nás stará paní
Austrie
do Ostravy na snídání.
Jemine!
Šibenička stojí, kývá
na dvoře.
Tak chce Vídeň pohostiti
pana Řehoře.
Pohoupe nás na houpačce.
To je hec!
Stojí psáno, že z někoho
bude umrlec.
Kdo to bude? Kdo tam strčí
svoji hlavičku?
Jen aby tam nepozvedli Vídeň,
Matičku!

Vždycky za mne pan Řehoř obstarával lepší stránku politiky a žurnalistiky. Já vyhledával vážnost věcí, on směšnou stránku lidí. Dívali jsme se na svět čtyřma očima, a tak jsme viděli vše ve dvojnásobném osvětlení.

Pan Řehoř Bradatý je nátura filosofická, převahou skeptická, což se dobře hodí k mému optimismu. Rád se posmívá, je to ironik a když to musí být, také rváč. Mnohému jsem se od něho naučil, zejména jsem přijal

slavných jeho deset zásad. Na stolku měl půlarch papíru z ozdobným nápisem:

Deset politických maxim pana Řehoře Bradatého,

z nichž prvá zněla: „V politice dlužno dobře vycházeti se ženami, a když je možno, také s muži.“ Chce-li se vám o tom přemýšlet, uznáte, že v tom něco je. „Vášeň je špatný rádce,“ praví jiná z deseti zásad, a ještě jiná doporučuje: „Uvažuj dlouho, než udeříš; rozhodneš-li se udeřiti, udeř mocně.“ Stejně thema obsahuje další maxima: „Než něco podnikneš, poraď se s přítelem; nemáš-li přítele, poraď se alespoň se svým kolenem.“ (Čínské přísloví.)

Pan Řehoř bděl nad mými kroky a činy. Kdykoli jsem se strojíl k nějakému nepředloženému kousku, přistoupil ke mně a řekl: „Nech to odležet, vášeň je špatný rádce.“ Často jsem uposlechl, často ne, a mrzivalo mě to dost. Vzdávám panu Řehořovi veřejný dík za jeho včasná a milá zakročování. Přejí každému veřejně činnému muži, aby měl takového přítele. Pan Řehoř mi nikdy nelichotil, nikdy se přede mnou neklaněl. Nemá podlízavost v krvi. Kdykoli jsem udělal hloupost, řekl mi spíše srozumitelně než zdvořile: Chlapče, ty jsi osel. Po léta mi svou kritičností a přímostí pomáhal udržovati mravní rovnováhu. Nesnesl kolem mne houfec chvalořečníků. Ostatně jest pravda, že se mi po nich nikdy nestýskalo. Stačil mi pan Řehoř Bradatý. Kéž bychom si my všichni, kteří máme co činiti v životě veřejném, uvědomili, že duch, který na sebe dává působiti lichocením, ztrácí kritičnost. Takový duch pozbývá rovnováhy a klesá k zemi.

Rud. Bechyň

MINISTR RUD. BECHYNĚ VE SVĚ PRACOVNĚ. Březen 1931

KYTICE
POZDRAVŮ A VZPOMÍNEK
DŮVĚRNÍKŮ STRANY
Z BECHYŇOVY
VOLEBNÍ ŽUPY

Jaroslav Kučera:

MUŽ, KTERÝ NÁM STÁL V ČELE.

○ Bechyňovi bude jistě pojednáno jako o státníkovi, politikovi, novináři a řečníku. Bylo by však škoda, kdyby zapadla jeho činnost v době, kdy stál jako redaktor krajského časopisu „Hlas Lidu“ v čele sociálně demokratického hnutí na Prostějovsku. Tato funkce vyžadovala nejen dobrého žurnalistu a řečníka, ale také trpělivého a obětavého pracovníka na všech úsecích dělnického hnutí. Člověka, který nezná oddech, který nesmí býti nemocen, který v pravém slova smyslu dře od rána do večera a vždy musí míti vlídnou tvář a vlídné slovo pro všechny i kdyby mu srdce bolelo. Nelze přece v dělnickém hnutí, aby vůdce nosil v hlavě své vlastní starosti, své vlastní malé radosti i velké žaly a dával je na jevo a měl volný čas pro svoji rodinu a pro sama sebe. Nic podobného nemůže se trpět dělnickému vůdci. Ten musí státi vždycky na svém místě, vždycky veselý a svěží.

Rudolf Bechyně převzal redakci „Hlasu Lidu“ po zesnulém Josefu Krapkovi. S redaktorstvím zdědil i ostatní funkce. Byl krajským důvěrníkem i krajským tajemníkem. „Hlas Lidu“ vycházel tehdy dvakrát týdně o osmi stranách a redaktor musel svědomitě vyplniti nejméně sedm stran z osmi. Při této práci přicházely do redakce návštěvy, žádající od redaktora dělnického listu porady. Kam by se měli také lidé jíti poraditi než-li do dělnického listu. Těm musel redaktor vždy vyhověti bez ohledu na svoji práci.

Tyto práce vykonával Bechyně po řadu měsíců úplně sám, ba po mnoho týdnů jen za pomoci své ženy a vedl také administraci listu. Z této doby zbyl nám na památku objemný balík kopií vlastnoručně psaných dopisů, kterých je několik set. Psacích strojů tehdy jsme neměli. Všechny jsou psány Bechyněm a také v knize protokolů krajského výkonného výboru jest velká řada protokolů jím psaných.

Mýlil by se ten, kdož by se domníval, že těmito úkoly byla již jeho činnost vyčerpána. Mimo schůzi krajského výboru byly tu i schůze místního výboru, který vedl záležitosti strany v městě, schůze okresního výboru, který řídil postup strany v okrese. I na těchto schůzích byla přítomnost redaktora nevyhnutelná. Ale při tom nesmíme zapomínati na hnutí odborové a družstevní.

Pokud jde o odborové hnutí, rozvíjela se zde činnost Bechyňova nejvíce v památném boji o formu organizační. Boj tento byl již hojem o duši českého dělníka, byl také předzvěstí a přípravou pro veliký boj o samostatnost našeho národa a státu. Vídeň posílala na schůze do Prostějova vše, co měla nejlepšího. Ale Bechyně čelil všem a za spolupráce soudr. Karla Čeply také v Prostějově byl boj vítězně dobojován ve prospěch české věci.

Nemenší byla Bechyňova činnost ve hnutí družstevním. Z jeho popudu ustavena byla družstevní rada, kde zástupcové všech prostějovských družstev radili se a uvažovali o upevnění dosavadních družstevních podniků, o jejich rozvoji, jakož i o budování dalších. Z iniciativy soudr. Bechyně založeno bylo stavební družstvo „Budoucnost“, které za jeho předsednictví vybudovalo řadu rodinných družstevních domků i činžáků. Tehdy mladému družstvu bylo nutno překonat celé hory překážek, které tehdejší radniční klika prostějovská kladla mu v cestu. Bechyně se však nedař. Vyvolal svoji brožůrkou „Žaluji“, v níž obžaloval radniční správu z nesociálních činů, takový rozruch, že páni na radnici raději zatroubili na ústup. Za velkých obtíží opatřil stavebníkům rodinných domků velmi levný úvěr ačk tomu bylo třeba několika intervencí u samotného všemocného Siegharta ve Vídni.

Do stavební „Budoucnosti“ zakládá Bechyně „První dělnickou záložnu“, dnes za vedení soudruha ředitele Lipolda tak skvěle prosperující podnik a spolu se soudr. Manhardem, Šimurdou, Papšem i Geršlem „První oděvní krejčovské družstvo“, které je dnes jedním z největších konfekčních podniků na Prostějovsku a největším výrobním družstvem v Č. S. R.

Toť ve stručných rysech, ne zcela úplný přehled Bechyňovy činnosti v dobách, kdy stál v čele dělnického hnutí v Prostějově. Práce, práce a opět vysilující práce, to jest ono prostředí, z něhož nám rostou význační představitelé sociálně demokratického hnutí v republice.

Herma Lančíková, Přerov:

○ poměrech na Valašsku, kde soudruh Bechyně začal svoji apoštolskou buditel-
skou práci, nemá mladší generace ani zdání. Každý sociální demokrat, který tehdy přišel na Valašsko, musel si předem uvědomit, s jakými těžkými překážkami bude muset zápasit.

V městech, kde bylo více průmyslu, byl i lid vyspělejší a učení socialismu přístup-
nější, nežli lid na venkově. Ten příliš trpěl pod jhem klerikalismu a náboženských před-
sudků a pouhé přemýšlení o tom, co mu kněz v kostele kázal nebo o čem mu povídal na
schůzích, zdálo se mu býti hříchem. Sociálně demokratický řečník musel očekávat, že
vesnice bude jej vítati kamením a že loučení nebude jiné.

Do soudruhu Krapkovi, který na Valašsku, jak Machar napsal, „světlo ve tmách
rozžíhal až kles“, nastoupil jeho dráhu soudruh Bechyně. Soudruh Krapka byl mírný a
vážný, soudruh Bechyně plný ohně, zápalu a bojovnosti. Byla nás řada mladých soudruhů
a soudružek, kteří jsme jeho slova přímo hltali. Ve Valašském Meziříčí měli jsme míst-
nost u Martinků. Když na naši schůzi přišel soudruh Bechyně, byl to pro nás svátek. Šli

jme kupředu pomalým tempem, krok za krokem. Soudruh Bechyně nás svým humorem
pobízel a posíloval. Po každé schůzi jsme si zazpívali. Přišli i starší soudruzi a poslou-
chali protirakouské a jiné písničky, které soudruh Bechyně zpíval. Byly to krásné zábavy,
při nichž každý okřál.

Byla-li schůze na venkově, celá četa nás mladých doprovázela Bechyně na jeho
cestě. Tehdy chodili na sociálně demokratické schůze římskokatoličtí kněží. Nejednou
připravil jim s. Bechyně takovou lázeň, že nevěděli kudy kam. A nám bylo to odměnou
za častokráté svízelnou cestu na blátivých valašských cestách, zejména když jsme viděli,
že sociální demokracie silou pravdy vítězí a že ji již nic nezastaví na jejím dalším postupu.

František Kytlica, Kroměříž:

Poznali jsme se před čtvrt stoletím. Svými odvážnými příspěvky, které jsem zasí-
lal bez ověření organizace strany v Holešově přímo redakci, upozornil jsem redaktora
soudr. Bechyně na svoji maličkost. Poprvé setkali jsme se se soudr. Bechyněm při prvých
volbách do vídeňského parlamentu vykonaných na základě všeobecného práva hlasova-
cího. V dubnu 1907 uspořádal v Holešově na Záhlínické pivnici voličskou schůzi bývalý
říšský a zemský poslanec a tehdy znovu kandidát poslanectví, pan Vojtěch Kulp z Kro-
měříže. Šel byl natřískán účastníky, mezi nimiž převládalo dělnictvo. Kandidát přednesl
klidně řeč, z níž vyznívaly sladké akordy písně o všenárodní solidaritě. Když skončil při-
hlásil se o slovo Rudolf Bechyně. S pochopitelným zájmem patřil jsem na hubeného
mladého muže s dlouhými vlasy. Že to byl on, který zbavoval moje žurnalistické první
úkoly nejasností a nelogičností, potvrdil mně úvod, kterým začal: „Pánové, aby nevzniklo
nedorozumění, prohlašuji, že tu promluví jménem československé sociálně demokra-
tické strany dělnické a že kritiku, které podrobím politický projev páně kandidátův, založím
na třídním hledisku strany, která nepochybně zastupuje zájmy převážné části národa.“

Do té příležitosti výrazy rozpíval politiku, která v říšské radě spojena byla se
jménem dra Žáčka a za vášnivého souhlasu téměř celého shromáždění skončil.

V létě roku 1913 provázel jsem ho v Kroměříži do veřejné schůze na Nadsklepí,
kde jako poslanec pronášel své názory o politice na půdě rakouského parlamentu a kde
podrobil kritice roli církevní hierarchie ve státní politice. Nevymizela mi z paměti malá
episodka, která měla v zápětí srážku se zástupcem politického úřadu. Bechyně nazna-
čoval, že politika vysokého kléru sleduje výlučné zájmy papeženské. A tento klerus ne-
rozpakoval se dělati náladu i pro změnu na trůně, když viděl, že zájmy Říma jsou kato-
lickým Habsburgem tlačeny na vedlejší kolej. V tom vyskočil zástupce úřadu s protestem
a pohrůžkou, že by schůzi musil rozpustit, kdyby řečník zatahoval do referátu hlavu

státu. Bechyně zřejmě spokojen, že pověděl co chtěl, poznamenal: „*Jen se uklidněte, už jsem z toho konopí venku.*“

Mezi posluchači byl i výbojný politický kněz páter Urban, který se k replice nepřihlásil. Soudruh Bechyně od počátku aktivního působení ve straně platil za člověka vzácných kvalit řečnických i politických. Odpárci báli se střetnouti s ním na veřejné tribuně, neboť méně vynikající utloukal satyrou. Z toho důvodu nevyhledávali s ním srážek.

Přesvědčil jsem se, že soudr. Bechyně s velkým zájmem a pozorností sleduje vývoj strany v olomoucké župě. Neušlo jeho pozornosti, že Kroměřížsko vykazovalo nejmenší pokroky. Dal tomu výraz trefnou poznámkou. Od té doby uplynula čtyři léta. Není neskromností, když soudr. Bechyně říknu, že jeho slova o Kroměřížsku nemají dnes platnosti, poněvadž dobrou politikou a prací ve městě i na venkově, probudili jsme velikou část odcizené a indiferentní dělnické masy a připoutali ji ke straně. Jsme třetí stranou na okresu, druhou v Kroměříži. Při nejbližší příležitosti prokážeme, že vzestup našeho hnutí na Kroměřížsku je trvalý a že jeho přínos bude se zračit v celkové bilanci práce a úspěchů čs. sociální demokracie v župě olomoucké.

F. Vincour, Prostějov:

Padesátka ministra soudruha Rudolfa Bechyně vyvolala také v mém nitru několik vzpomínek na jeho politickou působnost v Prostějově. Poznal jsem nám všem milého Rudolfa Bechyně již ve svém útlém věku, jako pracovník ve hnutí soc. dem. mládeže v Prostějově. Jako dnes, vidím jej, jak sedával často v Dělnickém domě, vášnivě diskutoje s námi o faktuře a cfelech socialismu a debatě těchto účastňovala se soudružka Fanda Hyánková, nyní choť našeho jubilanta. Na podzim roku 1906 odešel jsem z Prostějova na vojnu. V roce 1908 vracím se z vojny na dvouměsíční zdravotní dovolenou, právě v době, kdy konají se projevy a demonstrace za starobní a invalidní pojištění. V těchto dnech konala se v sále u „Černých“ veřejná schůze lidu, na které referoval Dr. Václav Perek. Řeč jeho byla prošpikována nacionálními frázemi a slibů. Po jeho řeči přihlásil se ke slovu redaktor Rudolf Bechyně. Kučeravá hlava, tmavý oblek a černá náprsenka dodávají jeho osobě interesantního vzezření. Vyvrací jednotlivé vývody svého předřečníka, útočí a při tom vtípně ironisuje. Pamatuji si doslova závěr jeho řeči. Privil: „Pan Dr. Perek zklamal nás již dvakrát, zklame-li po třetí bude v Prostějově hotov.“ Pan Dr. Václav Perek skončil také svou politickou kariéru v Prostějově v roce 1911, kdy ve volbách do poslanecké sněmovny byl poražen a poslancem zvolen soudr. Rudolf Bechyně.

V roce 1910 zahájen ve straně boj o formu odborových organizací. V Prostějově zahájen boj tento článkem soudruha Rudolfa Bechyně, uveřejněném v „Hlasu Lidu“ pod

názvem: Na nové dráhy. Boj tento zásluhou soudruha Rudolfa Bechyně byl také u nás ve prospěch „Odborového sdružení československého“ vítězně vybojován. Jméno soudr. Rudolfa Bechyně stávalo se tehdy velmi populárním, všude přejí si jej viděti a slyšeti jeho slova. Projíždí téměř celý tehdejší III. kraj, jehož byl důvěrníkem. Stává se vpravdě tribunem lidu. Po válce odchází do Prahy. V roce 1920 dochází k rozvratu strany. Hnutí, které tak krásně se vyvíjelo, ocitlo se místy v troskách. V této době zajíždí soudruh Rudolf Bechyně občas do župy, aby tu burcoval svědomí dělníků, otrávené jedem nenávisť a pomluv. Práce tato byla velmi těžká a často i nebezpečná. Počátkem roku 1921 byli jsme spolu na Zábřežsku. Dopoledne konala se konference, na kterou sešlo se z celé severní Moravy všeho všudy 11 delegátů. Jediná organizace v Bohutíně zůstala tu straně věrna, z ostatních byly tu pouze trosky. Odpoledne konala se v Krumpachu v sále u „Morávků“ veřejná schůze lidu, na které jako referent byl oznámen soudr. Rudolf Bechyně. Komunisté zaalarmovali své příslušníky z celé severní Moravy a vedení profesorem Fialou, dostavili se do schůze. Sál byl do posledního místečka naplněn. Schůzi zahájil soudruh Lad. Holoubek. Za mrazivého klidu v sále vystupuje na řečnickou tribunu soudruh Rudolf Bechyně. „Kdo jsme? Odkud přicházíme? Co chceme?“ Tyto tři otázky tvoří úvod k jeho referátu. V sále stále ještě mrazivý klid... Mluví půl hodiny, tu a tam ozve se souhlas a potlesk jednotlivce. Čím déle však mluví, tím silnější stává se potlesk a projevy souhlasu. Když pak svůj referát končí, projev souhlasu a potlesk burácí už sálem. Souhlas projevují dokonce i komunisté. V řadách jejich nastal zmatek. O slovo se přihlásil profesor Fiala. Mluví znervosněle a nesouvisle, jsa si patrně již předem vědom, že tentokrát to nevyhraje. Odpověď soudruha Bechyně byla stručná, ale vtípně přiléhavá. Profesor Fiala se již více ke slovu nedostal, poněvadž většina přítomných si toho nepřála. Touto schůzí vstupuje opět hnutí strany na Zábřežsku v nový život. Dnes máme tu opět hnutí, které rovná se hnutí z roku 1919, ba ještě je v určitých směrech i předčí. Kolik takových bojů a šarvátek má náš jubilant za sebou! - Milý soudruhu! V těchto dnech dovršuješ padesátku svého života, naplněného bojem za pravdu, právo a sociální spravedlnost; za demokracii a socialismus. V boji za tyto veliké ideály Lidství dovedl jsi zanítní tisíce duší a srdcí a učinit z nich naše spolubojovníky. Nemám proto vroucnějšího přání, než pracovat po Tvém boku, věrně a neochvějně i v druhé padesátce Tvého života.

Hynek Krátký, Prostějov:

Humor a záliba ve zpěvu jsou charakteristické znaky povahy našeho Rudolfa Bechyně. Písnička mu sedí na rtech i v nejmávnějších chvílích. Tak jej zná každý. Méně je již známo, že Bechyně také učil zpěváky zpívat. A učil nás, zpěváky Dělnického pěvec-

kého sdružení v Prostějově. Patří to také k jeho padesátce jako vzpomínka, na krásné chvíle, jež jsme s ním prožili.

Bylo to asi před pěti léty v Náměšti na Hané, kdy Bechyně mluvil dopoledne na obvodní konferenci a odpoledne na táboru lidu při slavnosti tamní organizace strany. Naše sdružení bylo tam pozváno, aby zapělo několik sborů. Zpívali jsme při zahájení konference i při jejím zakončení. V polední přestávce při obědě zapěli jsme soudr. Bechyňovi několik menších sborů a písniček. A jak jsme tak seděli, povídá Bechyně: „Umíte to dobře, ale já vás naučím jednu slováckou!“ A spustil:

Sobotěnka ide,
ej co je ma po něj!
Cesta zarubaná, cesta zarubená,
k frajence mojej...

Krásná melodie se nám ihned zalíbila a začali jsme ji hned zpívat. Jednohlasně, dvouhlasně a konečně i čtyřhlasně. Ale náš dirigent, učitel soudr. A. Mlčoch, si ihned notu opsal. Neřekl nikomu nic, až za nějaký čas nás v hodině zpěvu překvapil partiturou oné písně, kterou uspořádal pro mužský sbor. Bylo ihned usneseno partituru věnovat soudr. Bechyňovi v upomínku na krásné chvíle v Náměšti. A když kdysi později přijel do Prostějova, tak jsme mu jeho zamilovanou písničku také zazpívali. Ovšem již lépe, než v Náměšti. A tak, milý náš Rudolfe, přijmi i tuto vzpomínku k Tvé padesátce. Jsi náš, jako my jsme Tvoji! A zpívej si ještě dlouho a hodně z vesela!

Jarka Tesař, Prostějov:

Je tomu právě dvacet let! Dvacet let od velikého volebního zápasu, z něhož Rudolf Bechyně vyšel jako vítěz nad Dr. Perkem, nad prostějovskou radnicí a všemi ostatními zavilými nepřáteli dělnictva a socialismu. Pamatuji živě na den užších voleb.

Náš hlavní stan byl v Dělnickém domě v Prostějově, kde byla ústřední volební kancelář strany. Sem docházely zprávy o každém hnutí radničních „božích metel“, sem došla zpráva, že Dr. Perek jede v kočáře na Plumlov, aby posílil kolísající řady svých věrných, před nápořem statečných našich horáků. Ihned z Dělnického domu vyjela řada našich cyklistů s nálepkami, nesoucími jméno „Rudolf Bechyně“. A když dojel kočár s kandidátem na Plumlov, poznal kandidát k malé své radosti, že celý kočár polepen jest jménem jeho protikandidáta, kterému dělal po celou cestu i na Plumlově účelnou reklamu.

Odpoledne již docházely první zprávy z měst volebního okresu. Loštice se držely. Také Plumlov se držel. Olomouc přinesla většinu dru Perkovi. Dr. Perek měl malý náskok. Vědělo se, že Prostějov rozhodne celou bitvu. Dělnický dům se vyprázdnil a vše šlo do ulic. Zde již pracovaly pověstné Perkovy „boží metly“. Ale soudruzi i soudružky záhy opanovali pole.

Volební boj byl skončen, nastalo sčítání hlasů. V Dělnickém domě tísnily se davy lidu z města i venkova. A do netrpělivé a napjaté atmosféry dochází zpráva: „Bechyně zvolen!“ Jakoby elektrická jiskra projela všemi přítomnými. Bechyně nesen na ramenou do sálu, kde pronesl svou první poslanceckou řeč. Nevím již, co mluvil. Jeho slova splývala s radostným jásotem davů. A celé to veliké shromáždění v čele s Bechyněm, Manhardem a jinými, šlo z Dělnického domu do ulic města. Šlo širokým náměstím, šlo kolem Národního domu, v němž sešlo se poražené panstvo a všude rozsávalo radost vítězství.

Byl jsem nepatrnou částí tohoto jásajícího davu, oslavujícího velkolepé vítězství socialismu. A toto vítězství bylo dosaženo za vedení Rudolfa Bechyně, který ve všech bitvách i drobných půtkách stál v prvních řadách. Byla to předzvěst dalších úspěšných zápasů, které jsme s naším Rudolfem v čele bojovali a vyhrávali.

Při pohledu na tuto vítěznou armádu socialismu recitoval jsem si slova Macharovy básně:

... a marně zříš, zda nezjeví se oku
již dnes ta dívka elastických boků,
před nimi jdoucí s rudým cárem v ruce,
bledá a divá, s divokými gesty,
Marseilky dítě, jak ji Doré kreslí.
Zda nejde již s tím proudem rozdivělým,
účtovat dnes již s lidstvem zbankrotěným...

V den Tvé padesátky, přeji Ti, soudruhu Bechyně, ještě mnoho vítězných zápasů.

Čeněk Sroslík, Služín:

V roce 1909 chtěli si starousedlíci v obci Služíně rozdělití obecní les mezi sebe. Domkaři obrátili se o pomoc na redaktora Rudolfa Bechyně, který se jejich spravedlivé věci energicky ujal. Nastaly dlouhé spory. Starousedlíci nechtěli se podrobiti rozhodnutí zemského výboru, ani správnímu soudu ve Vídni, který rozhodl, že les Brus patří obci. Soudruh Rudolf Bechyně dovedl tehdy svými články v „Hlasu Lidu“ zainteresovati o spor celou pokrokovou veřejnost. Tenkrát soudruh Bechyně napsal: „Boj domkařů

proti starousedlým v obci Služíně jest jen nepatrný zlomek proti tomu boji, který teprve přijde, až povedeme zápas o ty velké latifundie.“ Starousedlíci ve Služíně na konec kapitulovali a také majitelé velkých latifundií boj, který jim byl lidem po válce vypovězen, prohráli... A na vítězném boji nemalý podíl přísluší soudr. Bechyněvi. Budiž mu vzdán dík!

Vojta Skopal, Přerov:

Nechce se tomu ani věřit, že by soudr. Bechyně již uviděl Abraháma. Čas utíká tak rychle, že člověk při vši té práci léta nepočítá. Známe soudr. Bechyně od jeho mládí. Scházeli jsme se spolu na schůzích. Když se stal příslušníkem strany a redaktorem „Hlasu Lidu“, byl přidělen do Přerova. Opatřili jsme pro něho redakční místnost v domě Občanské záložny naproti Akciového pivovaru. V této místnosti konaly se velmi časté schůzky našich přerovských soudruhů. Bechyně byl nám již tehdy rádcem i učitelem. To se už tehdy probouzel venkov a v agitaci byl pro nás soudr. Bechyně pomocníkem nad jiné vydatným. Tato agitační práce přinášela pak velmi dobré výsledky. V roce 1910 spolu se soudr. Vojnarem pomáhal nám kácet radniční modly. Byly to pověstné obecní volby, kdy se volilo po tři dny a poslední den až přes noc až do 7. hod. ranní. Za pomoci naší strany zvítězila ve volbách strana pokroková.

Od těch dob se nám začalo v Přerově politicky volněji dýchat a strana šla od vítězství k vítězství. Ve volbách do vídeňského parlamentu zvítězil soudruh Jaroslav Marek nad drem Žáčkem, který se domníval, že má na Přerovsku poslanecký mandát zajištěn až do smrti. Ale toto vítězství bylo umožněno vítěznými obecními volbami v Přerově.

I nyní zajíždí soudruh Bechyně občas do Přerova. Jeho řeči jsou nám vždy posilou a pobídkou k další práci. Padesátka není žádné stáří. Soudr. Bechyně si při ní vesele zpívá a zůstává mladým, při vši té práci, již jsme ho zahrnuli.

Metoděj Charvát, Zábřeh:

Bylo to tuším v roce 1909. Dohodli jsme se s důvěrníky severomoravskými, že na velkou manifestační schůzi dělnictva na severní Moravě pozveme soudruha R. Bechyně z Prostějova. Přijel.

Byla krásná červencová neděle a Postřelmov již v poledních hodinách byl přeplněn soudruhy a soudružkami. Nálada byla slavnostní. Odpoledním vlakem přijel náš soudruh

R. Bechyně, který do té doby nebyl u nás ještě znám. Ujal se slova jako první referent. Dlouhé, vlnavé vlasy dodávaly jeho vzhledu jakési exotičnosti a jeho řeč, jež byla skvělou satirou tehdejších poměrů, vyvolávala u přítomných upřímný souhlas a salvy smíchu. Zkrátka, soudruh Bechyně stal se rázem miláčkem všech těch, kteří přišli vyslechnouti socialistické učení. Druhým referentem byl jsem já. Po mé řeči přišel soudruh Bechyně ke mně a řekl mi: „Ty, soudruhu, máš přednes jako poslanec Klofáč.“ Této poznámce jsme se smáli srdečně.

Od té doby na severní Moravě stal se tribunem lidu a já jsem měl často příležitost doprovázet ho po schůzích klidných i bouřlivých. V roce 1911 byl soudruh Bechyně kandidován za město a proto často mluvil na schůzích v Zábřehu, Litovli, Lošticích a jinde. Tam všady dělnictvo jej poctilo svojí důvěrou a zvolilo ho za svého zástupce do rakouského parlamentu. O politické činnosti soudruha Bechyně na půdě říšské rady vídeňské napíše snad povolanější péro než je moje. Ale nelze přejít jen tak lehce dobu válečnou, kdy po persekuci a věznění ocitá se soudruh Bechyně v roce 1917 znovu ve vídeňském parlamentě. Jde s Habermannem, Modráčkem a těmi, kdož věřili, že budeme opět samostatným státem.

Soudruh Bechyně byl mužem vědoucím, kde je jeho místo a umějším na něm státi. Rád jsem se s ním stýkal a do jeho druhé padesátky přeji mu onu nezdolnou energii, jakou vždy a všude osvědčoval.

Rudolf Slezák, Prostějov:

Už padesát? Jak ta léta proletěla! Vždyť vzpomínaje Tvé práce na Prostějovsku, zdá se mi, jako by to bylo včera. Mnoho vzpomínek víří hlavou. Vzpomínám na nesčetné schůze v Dělnickém domě, na vášnivé debaty, redakční táčky, literární hovory, na válečné výpravy do žírné Hané i výpady do zapadlých hor, které pod Tvým velením brali jsme útokem s dobili jsme je.

Šel jsi vždy včele nás všech, ať bylo dobře nebo zle. A tyto vzpomínky, veselé i smutné, hřejí v duši paprskem slunka. Jednu z nejkrásnějších píší v deník na okraj Tvých padesátin.

Byl památný, historický 14. říjen 1918. Lavina pracujícího lidu valila se z továren a rozlila se na náměstí kolem Družstevního domu. Pamatuji se na Tebe. Pobledlý únavou probdělých nocí objevil jsi se v okně redakce „Hlasu Lidu“. Pozdravy tisíců Tě bouřlivě vítaly. Tvůj hlas zaburácel náměstím - „Zlomili jsme pouta otrocká - jsme svobodní - prohlašují československou republiku - milujme a střežme ji jako oko v hlavě - přisáhejme jí věrnost...“

To, co v Prostějově následovalo, bylo dokončení Tvého velikého díla.

Cesta vůdce je cestou trní a hloží. Je v ní mnoho tragiky, sebezapření, odříkání. Dal jsi naší straně na Prostějovsku velký kus svého zdraví. Prostějovští soudruzi jsou a zůstávají Ti věrni a vděční...

Antonín Krampol, Šternberk:

Česká menšina na Šternbersku neměla až do roku 1905, kdy byl sjednán tak zvaný moravský pakt a zavedeny národní voličské katastry, žádných politických práv. Toho roku zúčastnila se česká menšina ve Šternberku voleb poprvé. Že český voličský katastr vykazoval tehdy ve Šternberku pouze 16 českých voličů, nepřekvapí nikoho, kdo znal tehdejší německo-nacionální teror. Kandidoval u nás soudruh Nádvorník.

Pak přišly památné volby, v nichž kandidoval Bechyně contra Perek. Tu jsem měl poprvé příležitost, abych připravil voličskou schůzi pro Šternberk a sousední Lhotu pro soudruha Bechyně. Živě si jej z té doby pamatuji. Byl pln mladistvé síly a svojí řečí přímo uchvacoval. O šternberskou menšinu projevil tehdy nevšední zájem a slíbil, že bude Šternberk častěji navštěvovat. Přišla však světová válka.

Po dobu války byl jsem ze Šternberka odstraněn. Teprve v roce 1925 měl jsem znovu příležitost, abych soudruha Bechyně znovu ve Šternberku přivítal jako kandidáta naší strany. To byl veliký rozdíl proti dobám předválečným. Tehdy se nás tísnilo několik desítek v malém hospodském sále. V roce 1925 ani velký sál Národního domu nestačil, aby na schůzi mohli všichni, kteří přišli.

Kéž nám soudruh Bechyně zůstane dlouho zdrav!

Podhorák:

„Náš Bechyně bude mít již padesátku,“ - řekl mi nedávno jeden soudruh. Zamyslel jsem se nad tím a uvědomil si to, nad čím tak nerad přemýšlím. Stárneme... Je tomu skutečně již přes čtvrtstoletí, kdy jsem jako kluk vloudil se do schůze, na níž Bechyně referoval. Skrčen v koutku poslouchal jsem se zatajeným dechem slova, vlévající do duše sílu odporu proti bezpráví a naději v lepší budoucnost třídy vyděděných.

Myšlenky socialismu pronikaly celým venkovem. Konaly se schůze u nás i v okolí, na nichž mluvili nejen Bechyně, ale soudr. Charvát, Dobrovolný a jiní. Žádnou jsem ne-

vynechal. Šli jsme s řečníky do všech vesnic. Také do Hartmanic jsme od nás šli, když tam měl Bechyně schůzi. Sedláky tato naše činnost vydražďovala k nenávisti často až smšné.

Jednou svolali jsme první tábor lidu do sousedních Hamer. Bylo to tuším před zavedením všeobecného práva hlasovacího. Ohromná účast byla z místa i okolí. Bechyně mluvil svým způsobem. Uchvacoval... Ve své řeči prohlásil, že obecní starosta a jeho pacholek budou mít stejné právo volební. Toto přirovnání strašně dohřálo našeho starostu, který také přišel, takže si ulevil strašnou nadávkou. Byl ovšem zakřiknut, ale vřelo to v něm. Když jsme jej postrašili, že bude z toho soud, ztratil kuráž a omluvil se.

Tehdejší tábor byl základem dělnického hnutí v Hamrech, které je tu pevné dosud. Takových akcí prodělali jsme s nadšením a obětavostí celou řadu. Socialismus probíjel se vítězně a nebyl již strašidlem, ale nadějí chudých.

Dnes, po mnohaleté drobné práci na všech úsecích dělnické fronty v sociální demokracii i straně komunistické, vzpomínám rád těch, kteří se o pronikání socialismu na venkově zasloužili. Bechyně byl nesporně mezi nimi. A za tohoto Bechyně průkopníka a agitátora, přeji Bechyňovi ministři v příštích desetiletích pevného zdraví.

F. Sládek, Zábřeh:

Bylo to před válkou, někdy kolem r. 1912 nebo o něco dříve. Byl jsem tehdy studentkem, který si všimal více Ovida a Cicerona než mohutných proudů, jež začínaly tak mocně měnit stavbu starého Rakouska. Než některé zjevy z té doby utkvěly mně přece pevně v myslí. Pamatuji si dobře ohlas, vzbuzený bojem za všeobecnou kurii volební, pamatuji dobře na prvá vystoupení sociálních demokratů v mé rodné vsi, typické klerikální vesnici. Vzpomínám na starého Halámka z Brníčka, který, pronásledován posměchem svých spoluobčanů, byl z prvních bojovníků strany v našem okolí. Jednou měl mluvit u nás v Lesnici na schůzi s. Vaněk. Ještě dříve nežli přišel, byl hostinec u Souralů, jinak se tam říkalo „U vola“, jako obležená pevnost. Lesnický farář na kázání povzbudil lesnické ženy, aby statečně odrazily nebezpečí, hrozící jejich mužům od těch neznabohů „demográtů“. A ženy poslušně šly a košťaty vyhnaly Vaňka nejen z hospody „U vola“, ale i z vesnice. Jako kluk jsem se na to díval a moc se mně ta legrace tehdy líbila.

První začátky sociální demokracie u nás byly tehdy ve znamení prudkého boje s klerikalismem. Klerikálové přímo pudově rozpoznali nového nebezpečného protivníka, který ohrozil jejich vládu nad dušemi lidu a proto zchytrale se bránili a podporovali ještě pěst rakouské žandarmerie při pronásledování prvních apoštolů socialismu u nás.

Za takového začátku konal se veliký dělnický tábor nad Lesnicí na „vápenné skále“. To bylo toho roku 1912, jak jsem správně začal, ale proud vzpomínek mne poněkud odnesl stranou. Dělníci, jichž přišlo mnoho ze Sudkova, šli průvodem přes celou vesnici s rudým praporem. Byl krásný, slunný letní den tehdy. S návrší, kde se slavnost konala, je krásný rozhled do širokého údolí Moravy. Nahoru vidět až k Rudě a dole uzavírá obzor Doubrava za Moravičany. Z temné modře lesů ční tam dole věž Mírova a Bouzovského zámku. Naproti jsou za rovinou komíny zábřežských továren. Dole, jako na dlani je Lešina, která byla tehdy místem, kde ideám socialismu se tak zalíbilo, za doby soudr. Krásného. Na ten krásný severomoravský kraj smálo se jasné slunce, a rudý prapor na návrší plál a vlál rudě a vyzývavě do kraje. Hučivá směsice hlasů šuměla jako vítr, do toho náhle břeskně zaryla se výzva trubky, že něco bude. Bylo tam pod vysokou třešní řečniště. Vystoupil na ně štíhlý, bílý muž s plavou brádkou, který příjemným hlasem upoutal posluchače, že mu naslouchali s otevřenou duší, zapomínajíce, jak je svět kolem pěkný a plný pohody. Nepamatuji si všechno, co tam říkal Rudolf Bechyně, neboť on to byl. Vím jen, že svým hlasem kouzelníka svíral těm dělníkům srdce a opět jakoby hladil, otvíral obzory budoucna a opět naházel do duší chmur, vzkřikl bojovná hesla do boje a radil jako otec dětem. Pamatuji dodnes, že jim zakazoval pít kořalku a řekl to docela drasticky: „Dělník nesmí v sobotu výplatu prochlastat!“ Velké haló následovalo po těch slovech, nad nimiž asi přítomný hostinský Jiřin Soural mnoho se neradoval.

Tak jsem ho tedy poznal. V mládí, za krásného slunného dne, pod modrým nebem rodného kraje.

Mnoho se změnilo od těch dob. Vyrostli jsme. Už to nebe nad rodným krajem není jaksi tak usměvavě modré jako tehdy za ranních červánků socialismu. To tím, že starostlivý zrak hledí pořád do mraků, a nepřátel je tolik, že se vypínala Nerudova prosba: „Dej osud bojů nám, co muž a rek jich snese.“ Stárneme v těch bojích, jejichž výsledkem je, že rudý prapor nevlaje jen s návrší nad Lesnicí, ale se všech návrší kolem Zábřeha. Ale vzpomínáme rádi dne, kdy vlál jen ten jeden a pod ním mluvil tehdy Rudolf Bechyně.

Alois Hejduk, Přemyslovice:

Před 30 lety byl na venkově jen nepatrný počet socialistů. O Prostějovu se však hodně mluvílo. Proto se každý křičoval, když se muselo jméno tohoto města vyslovit. Těžko se nám na venkově pracovalo i žilo. Ale měli jsme odvahy. Nebáli jsme se. Jednoho dne jsme se rozhodli, že svoláme u nás veřejnou schůzi sociálně demokratickou.

Poprvé přijel soudruh Krapka, podruhé soudruh Bechyně. Větší přípravy ke schůzi než my, konali naši protivníci. Rozhodli se schůzi znemožnit a soudruha Bechyně z vesnice vyhnat.

Schůze byla opravdu velmi bouřlivá. Nejhorší řev a rámusení bylo při zahajování schůze. Jakmile však mluvil soudr. Bechyně, hluk se tišil a za několik minut byl v hostinci naprostý klid. Všichni zapomněli na příkazy, dané jim místním kaplanem, poslouchali, přikyvovali, a za chvíli zazněly už výkřiky souhlasu. Bechyně vyhrál. V hlavách mnohých dělníků zůstal pak červ. Hlodal a hlodal, nutil k přemýšlení. Dělníci dožadovali se nové schůze, chtěli však vždy jen toho řečníka „s ryzou bradou“.

Josef Veselý, Loštice:

Ve volbách za všeobecného práva hlasovacího do říšské rady byl naším kandidátem soudruh Rudolf Bechyně. Tehdy u nás měšťácké strany neměly doposud své janičáry, proto „hanácké Jeruzalém“ posílal své „boží metly“ a letáky proti vlastizrádcům. Na soudruha Bechyně byli by tehdy psi hlavu vstrčili.

Přišel k nám i pan Mičoch, nynější ministr, jenž po své přednášce v hostinci pana Škurka, všem soudruhům tiskl ruku a čestně slíboval, že v pádu užší volby, budou hlasy jemu odevzdané, odevzdány nám a naopak naše hlasy jemu. Stalo se však jinak. Mičoch padl na první ráz a do užší volby přišel Bechyně - Perek.

Rozrušen, uštván, provázím soudruha Bechyně do Moravičan na nádraží. Tu praví mi cestou: „Víš co, Pepku, nic si z toho nedělej, ale kdyby přišel Perek, telegrafuj a já přijedu.“

Poslední den před volbami, pořádal Perek schůzi. Hned jsem telegrafoval, ve tři hodiny došla odpověď: - „Přijedu“ - a zatím svolávání naši věrní, aby vyslechli řeč pana Perka.

Prostorný sál na „Střelnici“ byl v pravém smyslu natřískán, vprostřed u stolu seděli věrní Dra Perka. Starosta Sova zahajuje schůzi. Žádáme volbu předsednictva. Nechtí voliti a hluk roste. Bechyně vyjednává, aby mu bylo po řeči dra Perka uděleno slovo. Perek nedovoluje. Pan Sova žádá o klid, prý pan Dr. Perek podá vysvětlení a pak, že bude možno voliti předsednictvo.

Pan Perek ujímá se slova, mluví minutu, mluví minutu pět, ale žádné vysvětlení. Takové manýry však jsme si nedali líbit a docela resolutně žádám volbu předsednictva. Policajt už dva horkokrevné debatéry vyvádí ven. Perek nepřestává mluvit, není ho slyšet. Páni se připravují na ústup. Jeden po druhém opouští místo a uchylují se do světničky vedle nálevny. Sál jsme opanovali a soudruh Bechyně zahajuje schůzi. Vtom -

světla zhasla. Hostinského marně žádáme, aby rozsvítil. Pan Perek najal sál na celý večer a rozsvítit nedovolí. Tak jsme se nacpali do šenkovny, kde u zavřených dveří hlídal pány policajty. Soudruh Bechyně postavil se vedle policajta a rozvinul programovou řeč, která byla s napjetím vyslechnuta v nálevně i ve světničce.

Za nadšeného jásotu ubíral se po schůzi průvod do našich spolkových místností a lesem pod „Střelnici“ hřměla píseň:

Bez bázně jdeme, chví se zem,
nic jiného než práva chcem.
Člověka míjí člověkem.

Třetí den po oné schůzi, byl vylepen za oknem hotelu Škurkova telegram:

„Bechyně zvítězil většinou 400 hlasů.“

A pak dlouho, dlouho, hlásal rudý plakát mezi okny prvního poschodí hotelu Škurkova na náměstí naše slavné vítězství.

Frant. Zbořil, Konice:

Milý soudruhu Bechyně.

Vzpomínám si že to bylo v roce 1902, když jsme se poprvé setkali. Přijel jsem z Vídně do Prostějova zrovna v době, kdy obuvníci dělníci bojovali o zvýšení své mzdy. Chodil jsem na porady do Dělnického domu. Půjčil jsi mi při jedné z těchto schůzí Marxův „Kapitál“ a Engelsovy a Lassalovy brožury.

Na Tvůj popud uspořádali jsme u nás v Konici tábor lidu. Lidu přišlo tolik, že dvůr „Velké hospody“ nestačil. Přítomni byli i soudruzi Sedláček, Továrek, Matějka a kolporter „právník“ Vohanka. Snad jsi už zapomněl, ale my si zde dosud pamatujeme, že jsi svoji řeč začal takto: Známe tento kraj, kde je věčný klid, kde jen vítr věje po stránkách, kde se rodí jen kamení. Proto je na Konicku tolik bídy... Promluvil jsi lidem z duše a lid šel s námi. Vyhráli jsme volby a chodili po schůzích. Přišel na řadu, Štarnov, Křemenc, Stražisko a jiné. V černém kraji vyrůstaly rudé tvrže. Byly to veselé patálie.

Vzpomínky se hrnou, nové a nové se vybavují...
Soudruhu Rudolfe Bechyně, mnoho zdraví a štěstí.

Adolf Metlík, Krnov:

Říká se, že pohotovost a bystrost řečníka nepozná se tak v referátě, jako v debatě. V debatě je soudr. Bechyně mistrem nedostižitelným. Často si vzpomínám na konferenci v Holici, na níž soudr. Bechyně zastupoval župní výkonný výbor. To bylo před 25 lety. Byli přítomni sice jenom příslušníci strany, ale rozcházel se v názorech. Poznal jsem tehdy, že strana má v soudr. Bechyňovi pracovníka nad jiné schopného a bystrého. Tato jeho přednost byla uznávána všeobecně. V r. 1909 pořádali hostinští z okresu olomouckého profesní schůzi proti zvýšení pивní dávky. Mluvil tam mnoho řečníků, ale dostoupila vrchole teprve tehdy, až mluvil soudr. Bechyně. Všichni přítomní, jakoby zapomenuli, že na tribuně stojí sociální demokrat. Tehdy jsem byl vojákem, ale nedbal jsem zákazu a na schůzi jsem šel. Jak často lituji já a všichni naši soudruzi, že není nám dopřáno častěji jej vidět a slyšet. Jak bychom si přáli, aby se vrátily ty staré časy zpět. Žilo se tenkrátě těžko, nebyli jsme ničím, co to bylo bojů, ale kolik to bylo radosti z úspěchů a z vykonané práce. Kéž nám zůstane dlouho zachován. Proto přeji mu především stále a pevné zdraví.

Josef Temlík, Lipník:

Před 25 lety konala se v Přerově ve starém sále u „Hásssů“ obvodní konference naší strany, na které mluvil s. Krapka a Bechyně. Tam jsem se s s. Bechyněm seznámil. Po této konferenci následovala řada zdařilých schůzí a zájezdů, na které se nezapomíná. Velice rád vzpomínám na prostějovskou výstavu v roce 1910. Byli jsme při jejím slavnostním zahájení a když večer utmácení a unaveni sešli jsme se v zahradní kavárně, zahájil s. Bechyně zpěv. Spustil veselou písničku a s ním zpívali všichni. Byl to jeden z nejkrásnějších večerů, který jsem mezi prostějovskými soudruhy ztrávil.

Za nedlouho po výstavě přijel s. Bechyně na schůzi do Lipníka. Šel jsem mu tehdy se s. Jilkovou-Hořínovou na nádraží naproti. V sále tázal se nás na téma stanoveneho referátu. Odpověděli jsme pokrčením ramen. U stolu, kde jsme seděli, byla matka s. Emila Mikloše a postěžovala si soudr. Bechyňovi na těžký život dělnického lidu. Její slova byla pak soudr. Bechyňovi podkladem k jeho referátu, trvajícimu půl 3. hodiny a přerušovaného neustálými projevy bouřlivého souhlasu.

Vzpomínám na konferenci ve Val. Meziříčí. Jistě se na ni také pamatuje s. Dvořáková-Lančíková. Byla to radostná schůze a když jsme ji končili, zazněl sálem zpěv soudruha Bechyně:

„Kdo za pravdu hori, svatej oběti,
kto za lidská práva život posvátí,
kto nad krivdu biedných slzu vyroní:
Tomu moja pieseň slávu zazvoní...“

A pak už při přátelské besedě stíhala písnička písničku. Tak tomu bylo vždy. Kde byl Bechyně, tam se vždycky nakonec zpívalo...

František Opletal, Střeň:

Stal jsem se socialistou v době, kdy soudruh Bechyně jako mladý redaktor počal veřejně vystupovat. Súčastnil jsem se celé řady jeho schůzí, obdivoval jsem jeho ostrotip, ale v otázce taktiky byl jsem s ním vždy na kordy. On útočil na nepřítel vždy promyšleně, dříve než vystřelil, mířil a bil protivníka vždy do nejcitlivějšího místa. Já rád za velkého hřmotu hnal jsem útokem a bil vždy „po hlavě“. V poradách, když jsem hřmotil, utiňoval mne Bechyně takto: „Na počátku světa bylo slovo, ale než toto slovo bylo, měl slovo soudruh Opletal - -“. Věkově jsem o něco starší, ale v socialistické armádě máme stejnou služební dobu. Jenže on má více tref a úspěchů, já více ran.

Zdravím ho v jeho padesátce a věřím, že na té naší frontě budeme bojovat vedle sebe dál. On jako hodnostář, ale infanterista - já, jako kanonýr.

Rudolf Ševčík, Dolní Ves u Holešova:

Poprvé slyšel jsem s. Rud. Bechyně mluvit na veřejné schůzi v Dolní Vsi. Schůzi tenkrát předcházela velká protiařivost fary, ale skončila plným úspěchem. Soudr. Bechyně měl mezi námi dobré přátele a ochránce. Jedním z nich byl i obvodní lékař dr. Jan Šípek, dobrý přítel redaktora soudr. Krapky. Ale mnoho schůzí bylo velmi bouřlivých. Na schůze přicházeli muži i ženy, poštvané na soudr. Bechyně faráři v celém kraji. Začasto lecjakí opilci dostavili se s klacky a chtěli naše schůze rozbít. Opilci se vyhodili a soudr. Bechyně mluvil. Zvláštní věc. Lidé přicházeli na schůzi naplnění nenávistí a zlobou a odcházeli nadšeni.

Vzpomínám na Bechyňovu schůzi v únoru 1918 ve Zlíně. Zahajoval ji starosta obce továrník Štěpánek. Na všech frontách tehdy řvala ještě děla a soudruh Bechyně pronášel

vášnivou řeč proti válce a válečným zvěrstvům. Stejně mluvil pak na schůzi v Holešově. Otevřeně kritisoval politiku rakouské monarchie a byl prvním mužem, který se otevřeně postavil do boje za naši národní samostatnost. Jeho neohroženost a statečnost získala mu mnoho přátel. Zůstanou mu zachováni.

A. Krejčí, Jestřebí:

Můj otec byl prostým, ale uvědomělým dělníkem. Není proto divu, že upadl u svého chlebováře v nemilost. Tak se stalo, že jednou nenašel pro svoji šestičlennou rodinu jiného přístřeší, než kůlnu svého přítele, který se nad námi slitoval. Od dětství pomáhali jsme otci v jeho práci. Když jsme se jednou večer vraceli z práce domů, zastavili jsme se, hladoví a žízňiví v hostinci. Zde se mi poprvé dostal do rukou „Hlas Lidu“ s Bechyňovým úvodníkem. Četl jsem ho jednou, dvakrát a byl bych jej četl ještě potřetí, kdyby jeden z přítomných hostů, statný výměnkář, nebyl mně list z ruky vytrhnul. Nepochápal jsem, proč tolik spílá s. Bechyňovi, sociální demokracii a mně. Ale od té doby jsem „Hlas Lidu“ četl pravidelně a jedinou mojí touhou bylo, abych mohl soudr. Bechyně vidět a slyšet. I toho jsem se dočkal. Bylo to na veřejné schůzi v r. 1908 v Zábřezě. Ještě dnes ho vidím, slyším jeho krásný hlas, vnímám jeho slova, kterými nás povzbuzoval a burcoval z poroby a jařma. Tenkrát byli jsme otroky, dnes jsme rovnoprávními. Je to velké dílo sociální demokracie a také soudr. Rudolfa Bechyně.

Kreslil O. Sekora (Lidové Noviny)

O B S A H

Gustav Habrman: List	9
Dr. E. Beneš: List	13
Dr. Ivan Dérer: Padesátročný Rudolf Bechyně	15
Fr. Modráček: Bojoval pro dobrou věc a zvítězil	17
Dr. Karel Engliš: Rudolf Bechyně v komisi hospodářských ministrů	20
Dr. Alfred Meissner: Bechyně v práci	23
K. H. Hilar: Bechyňův český common sens	25
E. Vojnar: Jak já ho vidím	31
Karel Čapek: Modlitbička	37
J. W. Goethe: Krysař	38
Dr. Alfred Fuchs: Politický intelektuál	40
Rudolf Hrabě: Úsměv a písnička	43
Jar. Koudelka: Muž stylu	45
Th. Pistorius: Z povahových rysů	48
Lev Winter: Bechyně romantik	51
Dr. Hubert Ripka: Positivní politik	54
Dr. Evžen Štern: Bechyňova zásluha	56
Dr. Jaroslav Stránský: List	58
Ferdinand Peroutka: O příteli i politikovi	60
Emil Lustig: K padesátce Bechyňově	63
Fr. Geršl: Pozdrav k padesátce!	65
Prof. J. Kamenář: Jak jsme dobývali prvního Bechyňova posl. mandátu	67
Dr. Emil Sobota: Vzpomínky na spolupráci s Bechyněm	71
E. Vojnar: Bechyně do kriminálu	75
Jaroslav Kučera: V kriminále!	79
Václav Janka: Z Prostějovských vzpomínek	82
Zdena Wolkerová: Moje vzpomínka	85
Julius Kaštil: Vzpomínka - pivovarská	89
Fr. Skýpala: Kandidátem z nouze	91
Josef Černoch: Hovory šibeniční	94
František Dvořák: Bechyně vzorem mladým	99
Josef Černoch: Bechyně a Časný	101
Karel Pittich: Pozdrav ke dni 6. dubna 1931	103
Bechyně o sobě: Bechyně o svém mládí	107
Bechyně vypravuje	114
Pan Řehoř Bradatý	125
Kytice pozdravů a vzpomínek důvěrníků strany z Bechyňovy volební župy	129

BECHYŇOVA PADESÁTKA

Vydal kruh jubilentových
přátel. Uspořádal E. Vojnar.

Vytiskla knihtiskárna F.

Obziny ve Vyškově na Mo-
ravě. Prvních padesát vý-

tisků tištěno na ručním

měditiskovém papíru

Dassel a číslováno.